N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli den 5 maj 1903, kl. 7 e. m.

Betänkande, i anledning af dels Kungl. Maj:ts propositioner N:ris 67 a och 67 b med förslag till lag angående solidariska bankbolag m. m. dels ock åtskilliga i ämnet väckta motioner.

Till utskottet hänvisade förslag.

I propositioner n:ris 67 a och 67 b har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att antaga vid propositionerna fogade förslag till

1) lag angående solidariska bankbolag,
2) lag angående bankaktiebolag,
3) lag angående industriförlagsbanker,
4) lag angående tillsyn å vissa penningeinrättningar, som drifva sin rörelse utan af Konungen stadfäst reglemente,
5) lag angående ändrad lydelse af 1 § i lagen den 27 maj 1898, innefattande särskilda bestämmelser om vissa aktiebolag, som drifva lånerörelse,
6) lag angående solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs,
7) lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och prokura, samt
8) lag angående ändrad lydelse af 55 § i lagen den 28 juni 1895 om handelsbolag och enkla bolag;

varande samtliga dessa förslag såsom bilagor fogade vid detta betänkande.

Dessa propositioner hafva hänvisats till lagutskottet, som efter öfverenskommelse med bankoutskottet öfverlämnat desamma till behandling af sammansatt banko- och lagutskott.

Till utskottet hafva därjämte öfverlämnats nedannämnda inom Andra Kammaren väckta motioner, i hvilka framställts följande yrkanden, nämligen

af herr *V. L. Moll* (n:o 179),

1:o) att första stycket af 9 § i förslaget till lag angående solidariska bankbolag måtte erhålla följande lydelse:

»Bankbolag skall bestå af minst trettio hufvudlottägare. De skola vara svenska medborgare. Dessa bolagsmän skola insätta bolagets grundfond och ansvara för uppfyllandet af alla bolagets förbindelser, en för alla och alla för en, dock med den inskränkning att uttaxering till fyllande af brist i bolagets tillgångar ej för någon lott må öfverstiga två gånger lottens belopp»;

2:o) att 79 § i lagen angående solidariska bankbolag äfvensom 72 § i lagen angående bankaktiebolag måtte erhålla följande lydelse:

»Den af Konungen förordnade bankinspektören äge, där han så pröfvar nödigt, sammankalla styrelsen. Jämväl må bankinspektören, på uppdrag af chefen för finansdepartementet, sammankalla extra bolagsstämma, där styrelsen icke efterkommer af honom framställd begäran om utfärdande af kallelse till sådan stämma. Bankinspektören må närvara vid bolagsstämma och vid af honom utlyst styrelsesammanträde samt i öfverläggningarna deltaga»;

3:o) att förslaget till lag angående industriförlagsbanker icke måtte af Riksdagen bifallas; samt

4:o) att den i ofvannämnda under 1), 2), 4) och 5) upptagna lagförslag bestämda tiden för ifrågavarande lagars trädande i kraft framflyttas till den 1 januari 1906;

af *densamme* (N:r 180),

1:o) att 8 § i förslaget till lag angående solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs måtte erhålla följande lydelse:

»Visar sig vid den värdering, hvarom i 6 § sägs, eller sedermera under konkursens fortgång, att bolagets tillgångar icke förslå till betäckande af bolagets kända gäld jämte kostnaderna för boets utredning och konkurssakens behandling, skola gode männen eller sysslomännen, med iakttagande af den i 9 § af lag angående solidariska bankbolag för lottägarnes ansvarighet stadgade inskränkning, ofördröjligen å hufvudlottägarne, i förhållande till det antal lotter en hvar af dem enligt förteckningen öfver bolagets delägare innehar, uttaxera det till fyllande af bristen i bolagets tillgångar erforderliga belopp jämte en tiondedel därutöfver. Är någon af hufvudlottägarne veterligen i konkurstillstånd, skall uttaxeringen ske allenast å öfrige hufvudlottägare»; samt

2:o) att den i ofvannämnda under 6)—8) upptagna lagförslag bestämda tiden för ifrågavarande lagars trädande i kraft framflyttas till den 1 januari 1906;

af herr *P. P. Waldenström* (N:o 191),

dels att Riksdagen måtte godkänna § 27 i Kungl. Maj:ts förslag till lag angående solidariska bankbolag samt § 24 i förslaget till lag angående bankaktiebolag med den ändring, att i mom. 1 orden »och silfver» utgå,

dels ock att Riksdagen måtte godkänna § 29 i Kungl. Maj:ts förslag till lag angående solidariska bankbolag samt § 26 i förslaget till lag angående bankaktiebolag med den ändring, att i mom. 2 orden »styrelsen dock — — — utgång» borttagas;

af herr *C. A. Lindhagen* (N:o 197),

att Riksdagen i anledning af Kungl. Maj:ts proposition n:o 67 a måtte besluta,

1:o) att i förslaget till lag om solidariska bankbolag 1 § 1 mom. skall erhålla följande lydelse:

»De som, i ändamål att genom vald styrelse drifva bankrörelse, vilja stifta bolag med personlig ansvarighet för delägarne, skola därom hos Konungen göra ansökning med bifogande af fullständig bolagsordning»;

samt i följd häraf i 97 § måtte införas föreskrift af innehåll, att för bankbolag, som börjat sin verksamhet före lagens trädande i kraft, skall fortfarande gälla hvad hittills varit stadgadt, dock att den i 10 § 3 mom. af Kungl. Maj:ts förslag meddelade bestämmelse skall å sådant bolag äga tillämpning;

2:o) att i förenämnda lagförslag 10 § 1 och 2 mom. skola utgå; samt

3:o) att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t, i sammanhang med den utaf innevarande års Riksdag begärda revisionen af aktiebolagslagen, efter verkställd utredning jämväl taga i öfvervägande angelägenheten af en förbättrad lagstiftning för enskilda bankinrättningar i enlighet med i motionen angifna grunder samt för Riksdagen framlägga de förslag härom, hvartill förhållandena föranleda.

1901 års bankkommitté.

Rörande tillkomsten af de af Kungl. Maj:t nu framlagda lagförslag inhämtas af det vid förstnämnda proposition fogade statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 13 sistlidna mars, hurusom Kungl. Maj:t den 18 oktober 1901 uppdragit åt en kommitté att afgifva yttrande och förslag beträffande vissa frågor rörande den för enskilda bankinrättningar gällande lagstiftning. Det kommittén lämnade uppdrag framgår af dåvarande chefens för finansdepartementet anförande till statsrådsprotokollet vid det tillfälle, då kommittén tillsattes. Detta anförande hade följande lydelse:

»Flera enskilda sedelutgifvande banker ämna, enligt hvad med bestämdhet blifvit uttaladt, bibehålla delägarnas personliga ansvarighet äfven sedan de nu gällande oktrojerna med år 1903 gått till ända; och då lagen med vissa bestämmelser angående enskilda banker, som afstått från sedelutgifningsrätt, den 27 maj 1898 endast afsåg att provisoriskt ordna rättsförhållandena i afseende å de enskilda banker, som under nu löpande oktrojer afstodo från sin sedelutgifningsrätt utan att ombilda sig till bankaktiebolag, kräfves en lagstiftning för den nya banktyp, som sålunda kommer att uppstå. Ty att låta dessa banker allt fortfarande drifva sin verksamhet på grundvalen af nådiga kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12 juni 1874, i hvad denna kungörelse efter sedelutgifningsrättens upphörande kan äga tillämpning, synes icke tillfredsställande, då just den enskilda sedelutgifningens ordnande utgör ett hufvudmoment i nämnda kungörelse. Och då dessa banker af den nya typen, ehuru i viss mån annorlunda organiserade än bankaktiebolagen, skola drifva enahanda rörelse som dessa, lärer hufvudsakligen samma lagstiftning böra gälla för båda slagen af banker.

Då de grunder, på hvilka lagstiftningen för bankaktiebolagen är byggd, härigenom skulle få en större räckvidd, synes tidpunkten lämplig att öfverse och fullständiga denna lagstiftning, som hufvudsakligen innefattas i lagen angående bankaktiebolag den 19 november 1886.

Sålunda böra åtskilliga bestämmelser, som nu återfinnas endast i ett flertal af bankernas bolagsordningar, inflyttas i en blifvande lag, där äfven torde böra inrymmas vissa stadganden, som finnas upptagna i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895.

Vidare bör, såvidt möjligt, tillsynen öfver bankerna göras mera verksam. I skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t har 1900 års Riksdag ifrågasatt en förändring af bankinspektionens organisation särskildt därutinnan, att anordningar vidtagas till åstadkommande af samarbete mellan bankinspektören och de af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnade ombud i bankerna. Denna tanke är väl värd att tillvaratagas, hvarjämte det torde böra tillses, huruvida icke bankinspektionen kan göras mera effektiv därigenom, att annan påföljd för anmärkt öfverträdelse af lag eller bolagsordning fastställes än oktrojens förlust, den enda påföljd, som enligt 1886 års lag kan förekomma, men som tydligen knappast kan tillämpas.

Äfven i andra afseenden torde en revision af 1886 års lag vara önsklig; och med anledning af den enskilda sedelutgifningsrättens upp-

hörande är en omarbetning af lagen angående enskild sedelutgifvande banks, bankaktiebolags och sparbanks konkurs den 7 juni 1889 erforderlig.

Jag hemställer i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t måtte tillsätta en kommitté för att afgifva yttrande och förslag beträffande de nu af mig omförmälda frågor angående de enskilda bankerna, med rätt för kommittén att yttra sig äfven öfver andra bankväsendet rörande frågor, hvilka kommittén må finna äga den gemenskap med de förut nämnda, att kommittén finner dem böra i ett sammanhang till behandling företagas.»

För att tagas i öfvervägande vid afgifvande af kommitténs betänkande blef genom nådig remiss den 1 november 1901 till kommittén öfverlämnad en till Kungl. Maj:t ställd skrift, däri de enskilda bankernas syndikat, under erinran att den enskilda sedelutgifningsrätten komme att upphöra med utgången af år 1903, anfört, att, enär de enskilda bankernas kredit särskildt i utlandet, i icke oväsentlig mån, stöddes af kännedomen om dessa bankers solidariska ansvarighet samt, därest berörda ansvarighet samtidigt med sedelutgifningsrätten upphörde, de enskilda bankerna, i synnerhet de, som arbetade med mindre grundfond, skulle, med den utsträckning deras verksamhet under de många gångna åren vunnit, vid tiden för sedelutgifningsrättens upphörande ställas inför nödvändigheten att antingen inskränka sin låneverksamhet eller öka sitt kapital, alternativ, hvilka, under tryckta penningeförhållanden, båda tvifvelsutan komme att för såväl allmänheten som bankerna själfva medföra svårigheter, det syntes högeligen önskvärdt, att tillstånd kunde lämnas de enskilda banker, som sådant önskade, att äfven efter sedelutgifningsrättens upphörande bibehålla den solidariska ansvarigheten. Syndikatet anhölle därföre, att Kungl. Maj:t täcktes föranstalta, att på lagstiftningens väg möjlighet blefve beredd för de enskilda banker, som sådant önskade, att vinna nådig koncession med bibehållande af sina delägares solidariska ansvarighet äfven efter år 1903.

Sedan kommittén till fullgörande af sitt uppdrag den 4 februari 1902 afgifvit betänkande och förslag till lagar i ämnet samt Kungl. Maj:t enligt nådiga beslut den 14 och 21 i nyssnämnda månad förordnat, att högsta domstolens yttrande i ärendet skulle inhämtas, har högsta domstolen den 3 december 1902 afgifvit sådant yttrande.

Allmän redogörelse rörande Kungl. Maj:ts förslag.

I förslagen till lagar angående solidariska bankbolag och angående bankaktiebolag, hvilka båda lagförslag i stor utsträckning sins emellan öfverensstämma, hafva i vidsträckt omfattning införts från aktiebolagslagen hämtade stadganden. I dessa lagförslag hafva vidare intagits, förutom

stadganden, hämtade från de för bankerna nu gällande författningar, dels vissa i flertalet af bankernas bolagsordningar förekommande bestämmelser, dels ock några föreskrifter, hämtade från det förslag till lag angående enskilda bankbolag med sedelutgifningsrätt, hvilket blef af Kungl. Maj:t i proposition till 1887 års riksdag framlagdt, men som, till följd af Riksdagens upplösning, ej blef af Riksdagen pröfvadt. Slutligen hafva i förevarande lagförslag införts vissa nya bestämmelser, afseende att åstadkomma en effektivare kontroll öfver bankerna.

Förslaget till lag angående industriförlagsbanker afser införande i lagstiftningen af en ny banktyp, hvilken skulle — i motsats till öfriga bankbolag — äga rätt att, jämte bankrörelse, drifva handel jämväl med aktier.

De öfriga lagförslagen innefatta smärre, mestadels endast formella ändringar i nu gällande stadganden, hvilka ändringar föranledts af de i förstnämnda två lagförslag inrymda nya eller förändrade bestämmelser.

Hufvudgrunderna i förslaget till lag ang. solidariska bankbolag.

Hufvudgrunderna i Kungl. Maj:ts förslag till *lag angående solidariska bankbolag* äro, att för hufvudlottägarne i dylika bolag skulle bibehållas enahanda ansvarighet, som nu åligger hufvudlottägarna i de enskilda bankerna, samt att lagen skulle omfatta endast de bankbolag, som åstunda att tillförsäkra sig om tillgodonjutandet af de rättigheter, lagen medgifver.

Kommitténs yttrande.

Rörande dessa hufvudgrunder, hvilka båda öfverensstämma med motsvarande af kommittén föreslagna stadganden, har af kommittén anförts följande.

Genom upphörande af de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt komme det hittillsvarande hufvudsakliga kännetecknet på de solidariska penningeinrättningar, som afsåges i den egentliga banklagstiftningen, att bortfalla. Vid sådant förhållande hade det gällt för kommittén — som delade den af de enskilda bankernas syndikat uttalade uppfattningen om det önskvärda däri, att tillfälle bereddes banker att äfven framgent få utöfva sin verksamhet under solidarisk ansvarighet — att i den nya lag, kommittén i sådant syfte föresloge, på annat sätt utmärka de penningeinrättningar, som skulle inbegripas under lagen. Kommittén, hvilken ansett det innefatta en alltför stor inskränkning i näringsfriheten att medgifva allenast dem, som ville underkasta sig den nya lagens bestämmelser, tillstånd att idka bankverksamhet under solidarisk ansvarighet, hade härvid funnit ändamålsenligt att låta icke blott beskaffenheten af verksamheten utan äfven den benämning, hvarunder densamma bedrefves, vara afgörande för lagens tillämpning. I sam-

band härmed ville kommittén erinra, hurusom för närvarande i vårt land åtskilliga penningeinrättningar, hvilka ej lydde under banklagarna — särskildt s. k. folkbanker — drefve sin rörelse under benämningen bank. Genom denna benämning bibringades allmänheten den oriktiga föreställning, att dessa anstalter vore, likasom de verkliga bankerna, underkastade gällande banklagstiftning; och det förtroende, som komme dylika anstalter till del, vore därför i många fall oförtjänt. Till vinnande af kommitténs ofvan angifna syfte och förekommande af nyssberörda olägenhet ville kommittén förorda, att alla de enskilda företag, som *under benämningen bank* bedrefve bankverksamhet under solidarisk ansvarighet, skulle underkastas den nya lagen, i öfverensstämmelse hvarmed kommittén å andra sidan föreslagit meddelande af förbud för enskild person äfvensom för annan enskild penningeinrättning än sparbank, bankaktiebolag och de bankbolag, den nya lagen vore afsedd att omfatta, att i firman använda ordet bank; och har kommittén ansett att åt detta förbud borde gifvas retroaktiv verkan, dock med undantag — syftande på vissa pantaktiebolag — för bolag, hvilka före lagens trädande i kraft erhållit Konungens stadfästelse i bolagsordningen.

I 1874 års för de enskilda bankerna gällande kungörelse vore stadgadt, att enskild banks af de solidariska bolagsmännen insatta grundfond ej finge understiga 1,000,000 kronor. Detta stadgande kunde hafva varit fullt befogadt, så länge sådan bank ägt sedelutgifningsrätt, men, sedan denna rätt upphört, syntes skäl ej föreligaa att för ifrågavararande slag af banker stadga högre minimigrundfond än för bankaktiebolagen. Enligt den för bankaktiebolagen gällande lag skulle dylik banks grundfond utgöra minst 1,000,000 kronor, dock att, där de i bolagsordningen meddelade närmare bestämmelser angående bolagets rörelsegrenar och villkoren därför uppenbarligen gåfve vid handen, att bolaget icke hade till ändamål att drifva bankrörelse i större omfattning utan blott att tillgodose den mindre omsättningen å viss ort, grundfonden finge, om Konungen gåfve därtill lof, bestämmas till lägre belopp, dock ej understigande 200,000 kronor. Om en dylik bestämmelse meddelades jämväl för bankbolag med solidarisk ansvarighet för delägarne, syntes kunna antagas, att därigenom i sin mån motverkades uppkomsten af nya solidariska penningeinstitutioner utanför den nya banklagstiftningen, ett förhållande, hvilket syntes kommittén önskvärdt; och blefve det därmed äfven underlättadt åtminstone för de större bland de nuvarande s. k. folkbankerna att ombilda sig till sådana bankbolag, som den nya lagen afsåge. Kommittén ville alltså förorda, att minimi-

kapitalet bestämdes för båda ifrågavarande slag af bankbolag till enahanda belopp, som nu vore för bankaktiebolagen bestämdt, men ansåge att i sammanhang härmed föreskrift borde meddelas i syfte att åt de större solidariska bankerna blefve förbehållen deras af ålder antagna benämning enskild bank, under det att för de solidariska banker, hvilkas grundfond understege 1,000,000 kronor, stadgades skyldighet att i firman använda ordet folkbank.

Chefens för finansdepartementets anförande.

Beträffande den förstnämnda af ofvan angifna hufvudgrunder har chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet den 13 sistlidne mars, efter att hafva omförmält, hurusom pluraliteten inom högsta domstolen vid granskning af förevarande lagförslag mot berörda hufvudgrund riktat principiella anmärkningar, vidare anfört följande:

»Två af domstolens i ärendets behandling deltagande sju ledamöter hafva sålunda, med åberopande hufvudsakligen af de skäl, som den af Kungl. Maj:t år 1881 tillsatta bankkommitté i sitt den 14 december 1883 afgifna betänkande anfört mot obegränsad personlig ansvarighet för bankdelägare, helt och hållet afstyrkt det på denna princip byggda förslaget. Med hänvisning till hvad samma bankkommitté i detta hänseende föreslagit, eller att solidarisk bolagsman skulle, utöfver den andel i grundfonden, som på honom belöpte, ansvara, i bankbolag med grundfond å minst en million kronor, med lika belopp som hans andel i grundfonden, och, i bolag med mindre grundfond, med två gånger denna andel, hafva två andra af högsta domstolens ledamöter hemställt, att bankdelägares personliga ansvarighet begränsas i ungefärlig öfverensstämmelse med berörda förslag; och vidare hafva två andra ledamöter uttalat den mening, att rättigheten att drifva bankrörelse med solidarisk ansvarighet för delägarne borde, med undantag för de enskilda banker, som redan vore organiserade på denna grund, för framtiden vara beroende af Konungens, efter föregången pröfning af behofvet, meddelade tillstånd därtill i hvarje särskildt fall.

Man har inom högsta domstolen velat göra gällande, att den af 1881 års bankkommitté i starka färger hållna skildring af de för samhället vådliga följder, som af bankdelägares solidariska ansvarighet kunde vid ett bankfallissement uppstå, fortfarande ägde tillämplighet, ehuru denna ansvarighet sedermera blifvit reglerad genom lagen angående enskild sedelutgifvande banks, bankaktiebolags och sparbanks konkurs den 7 juni 1889. Men detta synes icke vara förhållandet. Vid den tidpunkt, då 1881 års kommitté afgaf sitt betänkande, innebar bankdelägarnes ansvarighet, att samma dag, en bank stängde sin lucka, en hvar innehafvare af en utaf banken utgifven sedel eller annat

till betalning förfallet fordringsbevis kunde med kraf på omedelbar likvid vända sig mot hvilken som helst solidarisk lottägare, utan all hänsyn till bankens egna tillgångar; och det kan icke förnekas, att en ansvarighet med sådan innebörd kunde vålla högst betänkliga och af de verkliga förhållandena alldeles icke påkallade ekonomiska rubbningar. Men efter tillkomsten af 1889 års lag, som reglerar denna ansvarighet sålunda, att, vid solidarisk banks konkurs, dess tillgångar skola värderas och eventuell brist uttaxeras på delägarne i förhållande till deras delaktighet i banken, har ju denna ansvarighet blifvit något helt annat; och då 1881 års kommitté, såsom dess yttrande också blifvit refereradt i högsta domstolens protokoll, uttalar den mening, att hela provinser skulle ruineras af ett bankfallissement, så gäller detta uttalande, enligt de uttryckliga ordalagen i betänkandet, endast ett sådant bankfallissement, »därvid den af lagen stadgade, *men icke af lagen ordnade,* obegränsade solidariska ansvarigheten behöfde göras gällande.» Sedan, såsom ofvan är sagdt, denna ansvarighet numera är på ett tillfredsställande sätt ordnad genom 1889 års lag, kan efter min mening berörda uttalande af 1881 års kommitté icke vidare anses äga tillämplighet.

Det har inom högsta domstolen blifvit yttradt, att, sedan 1881 års kommitté afgaf sitt förslag om den solidariska bankansvarighetens ordnande på sätt jag förut nämnt, någon annan förändring än tillkomsten af 1889 års lag icke inträdt i de på frågan inverkande rättsliga förhållanden i vidare mån, än att lag utfärdats om upphörande af de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt; men denna förändring vore uppenbarligen af sådan beskaffenhet, att med densamma just bortfallit det hufvudsakligaste skäl, som kunde åberopas för den personliga ansvarigheten, eller omsorgen att åt de enskilda bankernas sedlar bereda den största möjliga säkerhet. Jag ber att härvid få erinra att, om det ock förhåller sig så, att den solidariska ansvarigheten historiskt hänger tillsammans med sedelutgifningsrätten, det å andra sidan bör beaktas, då man nu, med hänsyn till vådan af denna ansvarighet, vill genom förändrad lagstiftning förhindra bankdelägare att personligen ansvara för sin bank, att risken af en sådan ansvarighet betydligt minskas med sedlarnes indragning. Ty sedlarne voro just bankens farligaste förbindelser, enär de, vid misstro mot banken, omedelbart skulle presenterats för att infrias med riksmynt eller guld.

Den växling i åsikter, som inom högsta domstolen konstateras vid jämförelse mellan det af 1881 års kommitté afgifna förslag i ifråga-

varande hänseende och det nu föreliggande kommittéförslaget, har nog sin fulla motsvarighet i den allmänna meningen särskildt bland de solidariska bankerna och dessas delägare. Under det nämligen 21 af 27 enskilda banker på sin tid uttalade sig för den inskränkning i den solidariska ansvarigheten, som 1881 års kommitté förordade, så begärde alla de 24 enskilda banker, som under sistlidet år sökte förlängd oktroj, att denna måtte beviljas på grundvalen af lottägarnes solidariska ansvarighet, sådan som den nu är genom lag bestämd; och, såvidt jag känner, fattade vederbörande bankbolagstämmor beslut härom utan nämnvärd meningsskiljaktighet. Om man då frågar efter anledningen till den svängning i allmänna meningen, som sålunda under de sista åren inträffat, så bör nog i främsta rummet hänvisas till ofvannämnda 1889 års lag, hvarigenom den solidariska ansvarigheten regleras så att icke tyngre bördor läggas på bankdelägarne än hänsynen till fordringsägarnes rätt kräfver. Men helt visst har ock den erfarenhet, som under de sista 20 åren af kolossalt uppsving i bankverksamheten vunnits, kraftigt bidragit att förändra uppfattningen i fråga om den solidariska bankansvarigheten. Denna erfarenhet har visat, att, ehuru exempel icke saknats, att enskild bank råkat i trångmål, åtgärder mot lottägarne för utkräfvande af deras ansvarighet aldrig behöft vidtagas. Men det är ej blott denna negativa erfarenhet, som de sista tjugu åren lämnat; man har ock varit i tillfälle därunder iakttaga, huruledes, vid banks trångmål, den solidariska ansvarigheten ej blott hållit bankens kredit uppe hos såväl allmänheten som andra bankinstitut, utan äfven utgjort ett band, som sammanhållit delägarne och sporrat dem till gemensamma åtgärder för affärens konsoliderande. Det är sålunda så långt ifrån att den solidariska bankansvarigheten visat sig innebära en fara för hela provinsers ekonomiska ställning, att man snarare kan våga det påståendet att, om denna ansvarighet icke funnits, allvarsamma ekonomiska rubbningar å vissa orter kunde hafva uppstått.

Om vid en banks insolvens förluster äro oundvikliga, så innebär det väl för öfrigt ingenting, som strider mot rättskänslan, att delägarne taga på sig dessa förluster, så att de, som i banken insatt penningar, i hvarje fall få igen sitt; ty de, som ingå såsom delägare i en bank och särskildt en solidarisk bank, veta eller böra åtminstone veta, att de tagit del i en *affär*, som väl under goda tider lämnar god afkastning, men icke är riskfri, hvaremot insättarne, som anförtro banken sina penningar mot en måttlig ränta och därigenom bereda möjlighet till en relativt hög vinstutdelning till delägarne, böra kunna påräkna, att deras penningar till dem återvända vid förfallotiden.

Hvad beträffar särskildt den meningen, att delägarnes personliga ansvarighet borde, såsom 1881 års kommitté föreslagit, inskränkas till ett visst belopp utöfver grundfonden, så synes mig en sådan anordning föga tillfredsställande. Om den verkligen innebure, att banken sålunda kunde räkna med en nödhjälpsfond till visst belopp, kunde ju detta ha sitt värde; men med denna bestämda begränsning af den personliga ansvarigheten, måste det ju, vid eventuell uttaxering till det belopp, lagen medgifver, inträffa, att den del af uttaxeringen, som belöper å insolvente delägare, aldrig ingår, enär en subsidiär ansvarighet, som kan utkräfvas af solvente delägare, här icke finnes. En dylik begränsad ansvarighet har sålunda ett mycket prekärt värde.

Jag kan af dessa skäl icke tillråda, att den för delägare i solidariska bankbolag nu lagstadgade ansvarighet, som dessa önska bibehålla, upphäfves eller inskränkes. Däremot synes mig den inom högsta domstolen uttalade åsikt, att uppkomsten af nya solidariska bankbolag bör göras beroende af Konungens, efter föregången pröfning af behofvet, meddelade tillstånd, vara välgrundad, och jag biträder den så mycket hellre som den står i full öfverensstämmelse med den för ifrågavarande banker nu gällande lagstiftning».

I fråga om ofvanberörda af kommittén föreslagna bestämmelser rörande lagens omfattning har departementschefen anfört följande:

»Kommitténs förslag i denna del, mot hvilket högsta domstolen icke haft något att erinra, anser jag mig böra biträda, helst det föreslagna förbudet för penningeinstitutioner, som stå utom banklagstiftningen, att i sin firma begagna ordet bank, helt visst skall främja det af mig förut omnämda önskemålet att hämma den ofta ganska riskabla rörelse, som drifves af de hittills så kallade solidariska folkbankerna, hvilkas hela kapital i vissa fall icke uppgår ens till ett tiotusental kronor.»

Herr Lindhagens motion.

Herr Lindhagen har i sin ofvanberörda motion anfört följande:

»Enligt allmän lag kan rörelse, som afses att drifvas af bolag, idkas antingen såsom handelsbolag eller såsom aktiebolag. Den väsentliga skillnaden mellan dessa former är, att delägarna i förra fallet äro med allt sitt gods ansvarige för bolagets förbindelser och i det senare endast med sina i bolaget insatta kapital.

Liksom de flesta andra näringar har äfven bankrörelsen hittintills haft full frihet att för sin verksamhet välja hvilken af dessa bolagsformer den önskat. Däri ligger äfven den ursprungliga anledningen

till uppkomsten af *bankbolag med obegränsad solidarisk ansvarighet* för delägarne. Äfven de så kallade enskilda bankernas solidariska ansvarighet är sålunda framgången ur den allmänna lagens föreskrifter om handelsbolag och icke, såsom mången föreställer sig, tillkommen först på grund af deras sedelutgifningsrätt. Redan innan dessa banker började utgifva sedlar, voro nämligen delägarne hvad man kallar solidariskt ansvarige, hvilket i kungl. kungörelsen den 14 januari 1824 angående enskilda banker eller diskonter uttryckligen fastslogs genom föreskriften att »allt, som för handelsbolag i allmänhet vore eller blefve stadgadt» rörande bland annat »bolagsmännens ansvarighet en för alla och alla för en», skulle lända till efterrättelse för diskonterna. Den särskilda lagstiftningen för solidariska bankbolag är därför endast att anse såsom en utbrytning ur den allmänna lagens stadganden om handelsbolag, som ansetts betingad af nödvändigheten att för sådan rörelse gifva särskilda och utförligare föreskrifter.

Det är klart, att i sådant afseende kräfdes alldeles särskilda stadganden i det fall, att en dylik solidarisk bankrörelse blef förenad med sedelutgifningsrätt. Den senast gällande lagstiftningen härom innefattas i kungl. kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12 juni 1874. Enligt denna kungörelse voro »enskilde, som vilja ingå bolag i ändamål att genom en vald styrelse drifva bankrörelse med rätt att utgifva egna banksedlar» ovillkorligen skyldiga att söka oktroj. Grundfonden skulle vara minst 1,000,000 kronor.

Jämlikt lagen om riksbankens sedelutgifningsrätt den 12 maj 1897 skall emellertid förenämnda bankbolags sedelutgifningsrätt upphöra med 1903 års utgång, vid hvilken tid deras oktrojer utlöpte. Beträffande sådana enskilda banker, som före utgången af sina löpande oktrojer afstodo från sin sedelutgifningsrätt, stadgades genom lagen den 27 maj 1898, att för dem skulle i tillämpliga delar lända till efterrättelse hvad om enskild sedelutgifvande bank funnes stadgadt. Sedermera ingåfvo de enskilda bankernas syndikat den 5 november 1900 en underdånig framställning om lagbestämmelser i syfte att dessa banker äfven framgent finge utöfva sin verksamhet under sådan solidarisk ansvarighet, som nu ålåge dylik banks delägare. Sedan för ordnandet af denna fråga år 1901 tillsatts en bankkommitté, blef i afvaktan på resultaten af dess arbeten genom lag den 13 juni 1902 bestämdt, att enskild bank skulle kunna erhålla tillåtelse till bankrörelsens bedrifvande under ytterligare högst två år efter 1903, därvid i tillämpliga delar 1874 års kungörelse skulle lända till efterrättelse.

Utom af förenämnda hitintills så kallade enskilda banker drifves, med stöd af allmänna lagens föreskrifter om handelsbolag, bankrörelse jämväl af andra bolag med solidarisk ansvarighet. Härunder falla främst de så kallade folkbankerna, hvilka lära hafva många delägare och torde åtminstone i allmänhet drifva sin rörelse med vald styrelse. Vidare förekomma åtskilliga så kallade kommanditbolag, hvilka — i olikhet med de fyra enskilda banker, som utom ett större antal hufvudlottägare jämväl hafva ett antal kommanditlottägare — uppgifvas bestå af endast en eller några få hufvudlottägare med solidarisk ansvarighet samt därjämte ett flertal kommanditlottägare. Slutligen komma härtill sådana bankirbolag, som äga endast några få solidariska lottägare, af hvilka hvar och en torde mer eller mindre deltaga i förvaltningen.

För samtliga dessa bankbolag finnes ej, utöfver allmänna lagens stadganden om handelsbolag, någon särskild lagstiftning i vidare mån än att genom lagen den 29 juni 1892 stadgats viss tillsyn från Konungens befallningshafvandes sida öfver så kallade folkbanker och därmed jämförliga penningeinrättningar, hvilka drifva sin rörelse utan af Konungen stadfäst reglemente och bland hvilkas rörelsegrenar ingår sådan inlåning, som sparbank bedrifver. I en riksdagsskrifvelse af år 1896 hemställdes, att Kungl. Maj:t ville taga under ompröfning, huruvida ej, för betryggande af den penningeinsättande allmänhetens säkerhet, tillägg eller ändringar i vissa angifna afseenden borde göras i sistnämnda lag; men vid föredragning af ärendet den 5 november 1897 fann Kungl. Maj:t berörda skrifvelse icke föranleda vidare åtgärd.

Hvad härefter angår *bankaktiebolagen*, drefvo dessa till en början sin rörelse med stöd af 1848 års allmänna aktiebolagslag. Genom lagen den 19 november 1886 angående bankaktiebolag erhöll emellertid detta slag af bankbolag sin särskilda lagstiftning. Alla, som vilja drifva bankrörelse i bolag under den begränsade ansvarighet, som medgifves för aktiebolags delägare, äro underkastade lagen. Grundfonden skall utgöra minst 1,000,000 kronor, men kan med Konungens lof få bestämmas till lägre belopp, ej understigande 200,000 kronor, därest bolaget uppenbarligen icke har till ändamål att drifva bankrörelse i större omfång utan blott att tillgodose den mindre omsättningen å viss ort. Den senare bestämmelsen var tillkommen af omsorg för de små »aktiefolkbankerna», som uppkommit med stöd af den allmänna aktiebolagslagen. Kungl. Maj:t hade i propositionen till 1886 års Riksdag föreslagit, att bankaktiebolags grundfond skulle utgöra minst 300,000 kronor. Nu gällande bestämmelse ifrågasattes däremot af sammansatta bank- och lagut-

skottet, som i anledning af Kungl. Maj:ts förslag yttrade bland annat: »Utskottet hyser för sin del stora betänkligheter mot att på detta sätt förhindra uppkomsten af smärre bankaktiebolag af ofvan omförmälda art. Det torde nämligen få anses såsom ganska säkert att, om ock på vissa orter och under vissa förhållanden sådana smärre bankanstalter utan svårighet kunna bildas i form af solidariska bolag, det likväl kanske lika ofta skulle blifva händelsen, att fruktan för den solidariska ansvarighetens eventuella följder komme att afskräcka dem, som hafva någon förmögenhet att äfventyra, från att ingå i dylika företag, och att sålunda omöjligheten att bilda sådana företag med begränsad ansvarighet flerstädes skulle verka såsom ett förbud mot bildandet af smärre kreditanstalter». Det af utskottet föreslagna minimibeloppet höjdes af Första Kammaren till 300,000 kronor men sänktes af Andra Kammaren till 100,000 kronor, hvarefter beloppet efter sammanjämkning mellan kamrarne bestämdes till 200,000 kronor.

Till grund för *Kungl. Maj:ts vid innevarande års riksdag framlagda banklagsförslag* ligger det af 1901 års bankkommitté afgifna betänkande. I kommitténs uppdrag framhölls, att, då de enskilda bankerna förmält sig ämna äfven efter sedelutgifningsrättens borttagande fortsätta med sin rörelse under solidarisk ansvarighet, kräfdes en ny lagstiftning för denna nya banktyp, enär det ej kunde anses tillfredsställande att låta dessa banker fortfarande drifva sin verksamhet på grundvalen af 1874 års kungörelses bestämmelser. Att utarbeta en sådan lagstiftning angafs därför såsom kommitténs första uppgift med erinran till kommittén att, då bankerna af den ifrågasatta nya typen skulle drifva enahanda rörelse som bankaktiebolagen, hufvudsakligen samma lagstiftning borde gälla för båda slagen af banker. Och då det i sammanhang därmed syntes lämpligt företaga en revision i vissa afseenden af lagen om bankaktiebolag, erhöll kommittén i uppdrag att verkställa äfven en sådan revision. Det är hufvudsakligen dessa två uppgifter, som kommittén fullföljt. Däremot har kommittén ej så synnerligen mycket begagnat sig af den rätt, kommittén därjämte erhöll, att yttra sig äfven öfver andra bankväsendet rörande frågor, hvilka funnos äga gemenskap med de förutnämnda. Men detta må vara ursäktligt på grund af den knappa tid, som blef kommittén tillmätt.

Kommittén har nu för ändamålet utarbetat två skilda lagar, den ena »angående solidariska bankbolag» och den andra »angående bankaktiebolag», hvilka, utan väsentlig ändring i principerna, af Kungl. Maj:t framlagts för Riksdagen. Båda förslagen upptaga från allmänna aktiebolagslagen alla bestämmelser, som erfordras äfven i dessa lagar. De äro vidare

till affattningen lika med de skiljaktigheter allenast, som här och hvar påkallas af den olika ansvarigheten för delägarne. Till omfattningen skilja de sig åter väsentligt. Visserligen upptaga båda från 1886 års bankaktiebolagslag bestämmelsen om att bolag, som ingå under lagen, skola hafva en grundfond af minst 1,000,000 kronor, hvilken dock kan med särskildt tillstånd få i ofvan angifvet fall minskas till ett belopp ej understigande 200,000 kronor. Det framhålles ock af Kungl. Maj:t och af kommitterade, att det vore oegentligt att, sedan sedelutgifningsrätten upphört, sätta minimigränsen för grundfonden högre för solidariska bankbolag än för bankaktiebolagen, helst jämförelsevis låg grundfond kunde såväl motverka uppkomsten af nya solidariska penninginstitutioner utanför den nya banklagstiftningen, hvilket vore önskvärdt, som äfven underlätta för åtminstone de större solidariska folkbankerna att ombilda sig till sådana bolag, som afses med den nya lagen. Den stora skillnaden består åter däri, att bankaktiebolagslagen innehåller obligatorisk föreskrift, att alla aktiebolag, som vilja »drifva bankrörelse», skola gå in under lagen. Lagen om solidariska bolag afser också bolag, som »drifva bankrörelse», men af dessa endast sådana, som »åstunda att försäkra sig om tillgodonjutande af de rättigheter», lagen medgifver, hvilket uttryck visserligen återfinnes i 1886 års lag om bankaktiebolag men där har en helt annan betydelse. Af Kungl. Maj:t har dessutom gjorts den inskränkningen i förslaget, att, i anslutning till hvad i 1874 års kungörelse stadgats, äfven sådant bolag, som åstundar komma in under lagen, medgifves detta endast om bolaget finnes vara för landet nyttigt, hvilket villkor ej förekommer i förslaget till lag om bankaktiebolag.

Det är sålunda en frivillig sak för solidariska bankbolag att underkasta sig lagen. De rättigheter, som skulle locka härtill, synas i främsta rummet vara att söka i 10 §, hvilken för bankbolag, som gå under lagen, i viss mån monopoliserar rättigheten att i sin firma begagna ordet bank. Vidare anses det vara en förmån, åtminstone för bankens delägare enskildt, att jemlikt 9 § desses ansvarighet ej får göras gällande i annan ordning än som i lagen den 7 juni 1889 angående solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs stadgas rörande solidariskt bankbolag. Och slutligen hör man framhållas såsom en förmån för bank, som kommer under lagen, att den jemlikt de i VI kap. meddelade bestämmelser är underkastad tillsyn. Utanför lagen kunna således, blott ordet bank ej förekommer i firman, ställa sig alla de nuvarande solidariska bankbolagen och alltså äfven de s. k. enskilda bankerna, hvilka sistnämnda hittintills ovillkorligen lydt under

1874 års kungörelse. Å andra sidan kan lagen ej vinna tillämpning å större delen solidariska folkbanker i följd af att deras grundfonder ej äro tillräckligt höga, men den tvingar dem ändock att ändra sin firma, om däri nu ingår ordet bank. Lagens bestämmelser lämpa sig ej heller för de egentliga bankkommanditbolagen. Däremot lägges ej hinder i vägen för uppkomsten utanför lagen af nya större eller mindre solidariska bolag, hvilka, utan att använda ordet bank i firman, drifva bankrörelse.

Den på detta sätt anordnade nya lagstiftningen lämnar utan tvifvel rum för olika meningar om dess lämplighet såsom en i alla afseenden slutgiltig lösning af bankfrågan. Sålunda framträder här såsom en af de förnämsta frågorna, om eller i hvad mån bolag vidare må drifva bankrörelse med obegränsad *solidarisk ansvarighet* för delägarne.

Efter de ödesdigra följderna af den solidariska bankens i Glasgow fallissement år 1878 började uppmärksamheten äfven hos oss riktas på denna angelägenhet. Den år 1881 tillsatta bankkommittén tog synnerligen starkt intryck af nämnda tilldragelse och målade i mörka färger den stora faran af den solidariska ansvarigheten för delägarne samt äfven för landet, när delägarne voro många. Kommittén inskränkte därför i sitt förslag till banklag delägares ansvarighet utöfver hans andel i grundfonden till lika belopp med nämnda andel, när grundfonden utgjorde minst en million kronor, och i andra fall till två gånger denna andel. Detta förslag biträddes af största delen af de enskilda bankerna, och en därpå i väsentliga delar byggd proposition framlades äfven för 1886 års Riksdag, men föll i sammanhang med förslaget om inskränkning i de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt, hvars vara eller icke vara då utgjorde hufvudfrågan. Vid de förhandlingar och beslut, som sedermera ledt till denna sedelutgifningsrätts afskaffande, synes man, såsom framgår af olika yttranden, allmänt föreställt sig, att de enskilda bankerna själfva skulle önska därefter ombilda sig till aktiebanker. Men sedan dess har ett omslag ägt rum i dessa bankers egen uppfattning, hvilket tagit sig uttryck i deras förutnämnda år 1900 gjorda underdåniga framställning. Belysande för detta omslag är, att en bankman, som biträdt 1881 års kommittés svartmålning samt år 1886 yttrade i Andra Kammaren, att den »obegränsade solidariska ansvarigheten vore hvarken för bankerna, aktieägarne eller allmänheten nyttig», ändock anslutit sig till banksyndikatets nyssnämnda framställning och såsom ledamot i 1901 års kommitté biträdt dess förslag. Och äfven bankinspektören har i ett infordradt utlåtande öfver 1896 års förenämnda

riksdagsskrifvelse om folkbankerna gjort 1881 års kommittés yttrande i denna fråga till sitt eget, men numera i den senaste bankkommittén deltagit i dess förslag.

Denna omkastning i mångas uppfattning synes närmast berott på, att man numera lugnat sig efter skrämseln öfver 1878 års skottska bankfallissement, hvilket berodde på alldeles egendomliga förhållanden. Icke utan fog har man erinrat sig, att hos oss de enskilda bankerna under sin mer än sjuttioåriga tillvaro väl bestått profvet. Af de senaste årens erfarenheter har mången ansett sig äfven kunna draga den bestämda slutsatsen, att den solidariska ansvarigheten i kritiska förhållanden, långt ifrån att påskynda en katastrof, tvärt om visat sig särskildt egnad att lugna allmänheten och möjliggöra en afveckling utan afsevärda förluster. Vidare har framhållits, att genom 1889 års lagstiftning de solidariska delägarnes risk väsentligen begränsats, i det att föreskrifter meddelats, att bristen skall uttaxeras å bolagsmännen i förhållande till deras andelar i bolaget samt att den personliga ansvarigheten ej må göras gällande i annan ordning. Slutligen åberopas såsom en afgörande omständighet, att de enskilda bankerna numera själfva önska bibehålla sin solidariska ansvarighet, hvilken de vid närmare eftertanke anse varit för dem välgörande, och att det under sådana förhållanden ej bör förmenas dem att fortsätta sin verksamhet på samma grund som förut.

Frågan har dock nu åter upptagits vid granskningen af förevarande lagförslag inom högsta domstolen, i det att vissa ledamöter fortfarande tagit starkt intryck af 1881 års kommittés yttrande, hvilket af dem återgifves. Två ledamöter hafva på den grunden alldeles afstyrkt förslaget om solidariska banker, hvilket väl får anses innebära, att endast aktiebanker böra tillåtas. Två andra tillstyrka en sådan begränsning af ansvarigheten, som nämnda kommitté förordade. Af de öfriga ledamöterna har endast en lemnat förslaget utan anmärkning, men två ansett oktroj böra bero på pröfning i hvarje fall, med förbehåll dock för de redan bestående enskilda bankerna af ovillkorlig rätt att ingå under lagen. Det är denna sista mening, som, utom i afseende å förbehållet, blifvit af Kungl. Maj:t biträdd.

Betydelsen af den solidariska ansvarigheten har emellertid hittintills i allmänhet öfvervägts med fästadt afseende endast å de enskilda bankernas förhållanden. Men saken måste nu bedömas ur något vidare synpunkter. De enskilda bankerna såsom en särskild bankform hafva med sedelutgifningens bortfallande i själfva verket upphört att existera, och det måste händanefter talas om bolag i allmänhet, som drifva bank-

rörelse med solidarisk ansvarighet för delägarne. Utom de förra enskilda bankerna gifves det, såsom ofvan nämnts, en mångfald sådana bolag af ganska växlande former, och enligt motiven till lagförslaget är det ett önskemål att söka få in under lagen så många som möjligt af dessa penningeinrättningar.

Då fråga således nu uppkommer om lämpligheten af solidarisk ansvarighet för delägarne, så innefattar detta spörjsmål först ett afgörande, huruvida det öfverhufvud taget bör tillåtas, att bankrörelse får drifvas såsom bolag under solidarisk ansvarighet. Att alldeles förbjuda en dylik rörelse har dock hitintills, mig veterligen, icke blifvit af någon ifrågasatt. För ett sådant ingrepp i näringsfriheten är i hvarje fall tiden uppenbarligen icke för närvarande mogen. En sådan åtgärd måste äfven föra med sig förbud för enskild person att drifva bankverksamhet.

Därnäst kan då komma under öfvervägande, huruvida anledning förefinnes att afskaffa den solidariska ansvarigheten allenast för vissa bankbolag. I detta afseende är det af intresse erinra, hurusom inom högsta domstolen och af Kungl. Maj:t nu framhållits, att vådan af den personliga ansvarigheten måste af flera skäl anses större i fråga om de mindre, af ett flertal delägare bestående bankbolagen, samt för öfrigt allra äfventyrligast för delägarne i de solidariska bolag, som komma att stå utanför lagen och ej ens få åtnjuta fördelarne af 1889 års lag. Det skulle då ligga närmast till hands, att lagstiftningen med sina omsorger i antydda afseenden i första rummet vände sig till de små solidariska bolagen. Å andra sidan kan mot de stora solidariska bankerna anmärkas, att, om en olycka här inträffar, så får den på grund af bankverksamhetens stora omfattning äfven en större utsträckning samt drabbar flera personer i följd af det oftast stora antalet delägare. Dessutom möta här ej några praktiska hinder att afskaffa den solidariska ansvarigheten, då det ej bör föreligga någon synnerlig svårighet för dylika banker att ombilda sig till bankaktiebolag. Man måste emellertid vara försiktig med att af alltför teoretiska grunder åsidosätta de lokala lånebehof, som kanske de mindre bankerna ofta hvar i sin ort tillgodose. Och icke heller förefinnes, åtminstone under nuvarande förhållanden, tillräcklig orsak att tvinga de större solidariska bolagen att mot sin vilja öfvergå till aktiebolag.

Det återstår då endast att tillse, huruvida den solidariska ansvarigheten kan och bör i något afseende regleras utöfver hvad 1889 års lag innehåller. Hit höra frågorna om ansvarighetens inskränkning till visst belopp, om ovillkorlig rätt till utträde ur bolaget i vissa fall samt om

skyldighet för delägarne att, såsom finska lagen föreskrifver, äfven under viss tid efter utträde ur bolaget bibehålla sin ansvarighet. Med förstnämnda inskränkning synes ansvarigheten dock förlora den betydelse, för hvilken man nu önskar bibehålla den. Och af lagändringar i andra afseenden lärer åtminstone icke hittills något särskildt behof hafva visat sig.

Emellertid är det klart, att bankbolag med solidarisk ansvarighet för delägarne, såsom en motionär yttrat, till sin organisation tillhör en mera föråldrad bankform, som med tiden skall och bör allt mer upphöra. Särskildt måste det i detta afseende vid närmare påseende framstå såsom en från rättslig synpunkt föga begriplig anordning, att i en stor bankaffär en mängd små delägare skola hvar för sig vara personligen ansvariga för affärens alla förbindelser. Och under sådana förhållanden bör lagstiftningen snarare underlätta än förhindra solidariska bankbolags öfvergång till aktiebanker såsom en naturlig form för bankrörelses bedrifvande.

Det föreliggande förslaget till lag om solidariska bankbolag innehåller emellertid bestämmelser, som i detta afseende, såvidt jag förstår, gå i motsatt riktning. I de två första momenten af 10 § stadgas nämligen, att i firman för bankbolag med öfver 1,000,000 kronor i grundfond skola ingå orden »enskild bank»; att sådan firma ej får af annan begagnas, samt att, när grundfonden understiger nämnda belopp, bolagets firma skall innehålla ordet »folkbank». Några motsvarande bestämmelser förekomma ej i förslaget till bankaktiebolag, ehuru äfven där bolagen grupperas efter grundfondens storlek på samma sätt som i det andra förslaget. Det innehåller nämligen blott att bankaktiebolags firma skall utmärka bolagets egenskap af »aktiebolag».

Själfva lagen gör sålunda benämningen bank obligatorisk för de solidariska bolagen såsom om dessa till skillnad från bankaktiebolagen vore någon riktigare form för bankrörelse. Den klassificerar dessutom de solidariska bankerna i två kaster, »enskild bank» och »folkbank», hvarigenom således den förra typen af lagen framhålles för allmänheten såsom den förnämligaste af alla de bankformer, som omförmälas i den nya lagstiftningen. Men de solidariska bankerna böra väl liksom aktie, bankerna själfva få välja sin firma. Detta kan dessutom vara angeläget äfven för bankerna, om de i firman önska återgifva det ändamål, som de nära mast vilja tillgodose, hvilket nu i viss mån förhindras genom det obligatoriska namnet. Icke heller finnes det någon anledning att bland de solidariska bankerna i olikhet med aktiebankerna genom lag införa klassmärken, hvilka tilläfventyrs kunna bibringa allmänheten oriktiga föreställningar om de olika bankinrättningarnes soliditet. Förslaget tar ej heller hän-

syn till, att en folkbank skulle, när dess grundfond ökas till 1,000,000 kronor eller därutöfver, nödgas ändra sin firma. Särdeles anmärkningsvärdt är, att enligt förslaget orden »enskild bank» äro allena förbehållna de solidariska bolagen och ej få upptagas i firman för bankaktiebolag af enahanda kategori. Härigenom tillskapas så att säga en straffbestämmelse för de enskilda banker, som vilja ombilda sig till aktiebank, samt motverkas deras öfvergång till en sådan form, i det att en sådan bank därigenom förlorar sin gamla firma. Ordet folkbank får åter användas af aktiebanker, hvilket också äger rum i många fall. Man kan således ej ens åberopa att genom förenämnda bestämmelser afsetts att för allmänheten utmärka skillnaden mellan en solidarisk bank och en aktiebank. Ett sådant utmärkande är dessutom af föga praktiskt värde, ty den stora allmänheten har ingen vidare insikt i detta ämne, och den affärskunnige, som vill inlåta sig i affärer med en bank, nöjer sig icke med ett namn utan skaffar sig särskild kännedom om bankens förhållanden. Kommitterade motivera också sitt förslag endast med, att kommittén anser, att föreskrift bör meddelas i syfte att åt de större solidariska bankerna varder bibehållen deras af ålder antagna benämning enskild bank, under det att för andra solidariska banker stadgas skyldighet att i firman använda ordet folkbank. Men ett af syftena med den senaste tidens bankreform har ju varit att ej vidare i lagen upprätthålla någon särskild privilegierad ställning för vissa af enskilde stiftade bankaffärer och sålunda ej heller att särskildt utmärka de förra enskilda bankerna, hvilkas säregna ställning och antagna benämning närmast föranledts af deras sedelutgifningsrätt, hvilken nu bortfallit. Det naturligaste och redigaste är väl, att man hos oss liksom i utlandet upprätthåller den grundsatsen, att de af lagen medgifna bankbolagen få fritt välja sin benämning samt att vid öfvergång från solidarisk bank till bankaktiebolag ingen annan ändring i firman behöfver äga rum än att därvid fogas ordet aktiebolag (»limited»).

Då emellertid af det sagda sålunda framgår, att rättighet att drifva bankrörelse i bolag med solidarisk ansvarighet för delägare icke nu kan lämpligen afskaffas, kräfves sålunda en lagstiftning för bankbolag af ifrågavarande slag. Frågan gäller då vidare att bestämma denna lagstiftnings omfattning och form. Och i detta afseende tjänar till ledning den kommitterade gifna allmänna anvisningen, att, då de solidariska bankbolagen och bankaktiebolagen skola drifva enahanda rörelse, hufvudsakligen samma lagstiftning bör gälla för båda slagen af banker.

Hvad då först angår *lagstiftningens omfattning*, så skiljer sig

såsom ofvan närmare angifvits förslaget till lag för solidariska bankbolag väsentligt från förslaget om bankaktiebolag. Enligt sakens natur och förenämnda anvisning bör dock, liksom bankaktiebolagslagen omfattar alla aktiebanker, enahanda grundsats vinna tillämpning å de solidariska bankbolagen och sålunda för dessa bolag såsom regel gälla, att de alla underkastas lagens bestämmelser. Denna grundsats är också i förslaget så tillvida fastslagen, att äfven för solidariska bolag grundfonden skall utgöra minst 1,000,000 kronor, men kan för rörelse af mindre omfattning, som afser att tillgodose ett ortsbehof, få nedsättas till 200,000 kronor. Med sistnämnda från 1886 års lag om bankaktiebolag hämtade bestämmelse syftas här närmast på solidariska folkbanker, liksom man med samma bestämmelse i sist berörda lag afsåg aktiefolkbankerna. Nämnda grundsats har man dock underlåtit att fullfölja i förslaget, i det att detta öfverlämnat lagens tilllämplighet till de särskilda bankbolagens önskan att ingå under densamma samt sökt inlägga ett visst moment af tvång i denna frivillighet genom stadgandet, att endast rörelse, som ingår under lagen, får använda ordet bank i firman. Om anledningen till denna egendomliga anordning förmäla motiven ej något annat än, att kommittén »funnit ändamålsenligt att låta icke blott beskaffenheten af verksamheten utan äfven den benämning, hvarunder densamma bedrifves, vara afgörande för lagens tillämpning.»

Tillspörjas emellertid kommitténs ledamöter om de verkliga motiven, så medgifver man visserligen, att det varit önskligt att få ett fast innehåll i den solidariska lagen liksom i bankaktiebolagslagen, men framhåller tillika alltid, att detta ej låtit sig göra på grund af svårigheten att finna en definition på hvad som skall innefattas under benämningen »bankrörelse». Är nu emellertid bankrörelse en särskild realitet, för hvilken man bör lagstifta, så måste det äfven vara möjligt att gifva en definition på densamma, om detta är behöfligt. En icke fackman föreställer sig i allmänhet att med bankrörelse menas en yrkesmessig in- och utlåningsrörelse hos allmänheten. Men ofta är det ej alls nödigt eller lämpligt att i själfva lagen införa en definition å lagstiftningens allmänt begripliga föremål, utan öfverlämnas detta åt lagtillämpningen. I gällande författningar om exempelvis pantlånerörelse och försäkringsrörelse definieras sålunda ej de verksamhetsgrenar, lagarne omfatta. I gällande bankaktiebolagslag förekommer ej heller någon definition å bankrörelse; men ändock har man där ej ansett sig behöfva tillgripa utvägen att göra lagens tillämpning beroende af bolagens åstundan att begagna sig af densamma. Uti de framlagda

lagförslagen förekomma jämväl ordet bankrörelse utan någon definition, icke blott i förslaget om bankaktiebolag utan jämväl i förslaget till lag om solidariska bolag, om hvilket senare kommittén själf säger, att det befunnits ändamålsenligt att låta, utom benämningen, jämväl »beskaffenheten af verksamheten» vara afgörande för lagens tillämpning.

Det af 1891 års sparbankskommitté upprättade förslag till lag om sparbanker innehöll också bestämmelser, hvilka i själfva verket syftade därhän, att namnet sparbank blef afgörande, för hvilka inrättningar skulle ingå under lagen. Vid förslagets granskning i högsta domstolen yttrade i anledning häraf en ledamot bland annat, att »det ej vore en penningeinrättnings namn, utan dess beskaffenhet, verksamhet och ändamål, som gjorde denna till en sparbank» samt att han därför hemställde om sådan ändring i förslaget, att det »blefve tillämpligt i fråga om alla penningeinrättningar, som på grund af sin beskaffenhet och arten af sin verksamhet vore hänförliga till sparbanker, och att det således icke lämnas sådana inrättningar öppet att efter godtfinnande undandraga sig den kontroll, förslaget åsyftade att medföra.» Fyra andra ledamöter förmälde sig, med instämmande i hufvudsak i förenämnda ledamots anförande, anse, att »en dylik endast af namnet beroende åtskilnad icke vore att förorda och hemställde därföre, att förslaget måtte omarbetas i syfte, att alla de penningeinrättningar, hvilkas organisation, syfte och verksamhet voro de i förslaget angifna, måtte underkastas samma skyldighet att söka stadfästelse å reglemente och enahanda kontrollföreskrifter i öfrigt». Med anledning häraf yttrade finansministern till statsrådsprotokollet, att han af skäl, som blifvit inom högsta domstolen anförda, ansåg, att »lagen borde omfatta icke blott inrättning, som under namn af sparbank drefve sparbanksrörelse, utan hvarje inrättning, som utöfvade sparbanksverksamhet, äfven om det skedde under annat namn, t. ex. sparkassa. Det syntes nämligen icke finnas någon anledning, hvarför sistberörda inrättningar skulle undandragas sparbankslagens föreskrifter för att, såsom kommittén föreslagit, komma under den mindre verksamma kontroll, som innefattades i den af kommittén föreslagna lagen om tillsyn å vissa bolag, som drifva penningerörelse.» På grund häraf blefvo i det för 1892 års Riksdag framlagda förslaget till lag angående sparbanker bestämmelserna så ändrade, att lagen kom att omfatta »hvarje inrättning, som vore sparbanksmessig till syfte, organisation och verksamhet.»

Hvad sålunda förekommit vid antagande af nu gällande lag angående sparbanker, hvilken utgafs den 29 juli 1892, synes i hufvudsak äga full tillämplighet äfven i förevarande fall. För öfrigt må erinras,

att betydelsen för bolag, som idka bankverksamhet, att få använda ordet bank i firman ej får allt för mycket öfverskattas. För närvarande förekomma bankbolag, som drifva sin rörelse i stor omfattning utan att kalla sig bank. Och hvad allmänheten angår, är den nog ofta benägen att helst anlita den bankaffär, hvars kontor är mest närbeläget, oafsedt om affären kallar sig bank, kreditbolag, sparkassa eller något dylikt.

Den egentliga svårigheten för att bestämma omfattningen af en lag för solidariska bankbolag skulle väl däremot ligga i de sväfvande gränserna mellan dylika bolag samt enskildes bankverksamhet. Härpå synes kommittén syfta i sitt synnerligen dunkla yttrande, att den »ansett det innefatta en alltför stor inskränkning i näringsfriheten att medgifva allenast dem, som vilja underkasta sig den nya lagens bestämmelser, tillstånd att idka bankverksamhet under solidarisk ansvarighet.» Det har emellertid ej från något håll ifrågasatts att meddela förbud för någon att idka sådan verksamhet utom möjligen just för de förutvarande enskilda bankerna, hvilka förr antagits skola och böra öfvergå till aktiebanker. Frågan är nu endast den, huruvida, då man här liksom på andra områden går att genom särskild lag reglera näringsverksamhet, som utöfvas af bolag, vissa af dem böra undantagas från lagstiftningen och lämnas frihet att jämte enskilde näringsidkare endast ställa sig allmänna lagens föreskrifter till efterrättelse.

Hvad man i detta afseende bör sträfva till är, enligt hvad redan framhållits, att lagen i princip skall omfatta alla bolag, hvilket ej hindrar, att därifrån kan medgifvas vissa af förhållandena påkallade undantag, som uttryckligen angifvas i lagen. Den finska lagen om »bankrörelse, som af bolag idkas», har sökt tillämpa denna enkla regel.

Men då kommitterade egentligen haft till uppdrag att skaffa de förra enskilda bankerna en ny lagstiftning, som skulle ersätta 1874 års kungörelse, har tanken på en sådan fullständig lösning af frågan, som ofvan sagts, uppenbarligen icke på allvar varit föremål för öfverläggning inom kommittén. Så som saken nu föreligger saknas den nödiga utredningen om olika förefintliga bankbolag med solidarisk ansvarighet, så att man ej kan bedöma om eller i hvad mån undantag behöfver göras för en lag, som är byggd på förenämnda grundsats, eller huruvida innehållet i de särskilda nu föreslagna paragraferna lämpar sig för de olika faktiska förhållandena. I allmänhet synes detta innehåll vara ett sammanfördt lån från olika författningar och reglementen, därvid af förut angifven anledning något ingående bedömande ej ägt rum, i hvad mån dessa för andra ändamål tillkomna stadganden äro behöfliga eller lämpliga för en lagstiftning, som bör hafva till mål

att på ett enhetligt sätt ordna den af solidariska bankbolag drifna verksamhet. Ett tydligt exempel härpå erbjuda de i lagförslaget inrymda bestämmelser om kommanditdelägare, hvilka bestämmelser äro hufvudsakligen hämtade från 1874 års kungörelse om enskilda banker. Men det gifves andra bankkommanditbolag, som drifva sin rörelse på grund af de föreskrifter härom, som förefinnas i allmänna lagen om handelsbolag. Kommanditbolagsformen, på lämpligt sätt anordnad — med obegränsad solidarisk ansvarighet gällande endast för dem, som hafva bolagets ledning om händer — lär, enligt hvad erfarenheten från utlandet gifver vid handen, vara särskildt lämplig för bankrörelse. En allmän författning om solidariska bankbolag bör således taga hänsyn äfven till en sådan form af kommanditbolag och ej blott till den gamla typ, som tillämpas af vissa, inalles fyra, enskilda banker.

Den utredning af bankförhållandena och den omarbetning af lagförslaget, som skulle i förenämnda afseenden erfordras, kan dock icke nu af Riksdagen åstadkommas, särskildt då den kungl. propositionen hunnit inkomma först sedan Riksdagen långt framskridit. Det kunde då synas, att den mening, som ofvan utvecklats, borde leda ut i ett yrkande om uppskof med frågans behandling till en annan riksdag. Detta är emellertid icke behöfligt och knappast lämpligt.

Å ena sidan kan frågan sannolikt ej hinna återkomma till nästa riksdag, helst högsta domstolen ånyo måste höras. Det behöfves sålunda i hvarje fall en förlängning af den nu gällande provisoriska lagstiftningen för de enskilda bankerna, hvilket måste ske senast nästa riksdag med hänsyn till föreskriften i 1874 års kungörelse, att ansökan om förlängd oktroj skall göras inom aderton månader, innan den löpande oktrojen tilländagår. Å andra sidan har innevarande Riksdag hos Kungl. Maj:t begärt en revision af allmänna lagen om aktiebolag. På denna revision, hvars åstadkommande ligger till tiden i det ovissa, kan förevarande lagstiftning emellertid ej vänta, då de enskilda bankerna med fog kunna göra anspråk på att snart få något närmare besked, huru de efter sedelutgifningsrättens upphörande skola inrätta sig. Och i sammanhang med omarbetningen af aktiebolagslagen måste äfven företagas en revision af förevarande lagstiftning, hvars detaljbestämmelser till stor del äro hämtade ur lagen om aktiebolag.

Under sådana förhållanden kan det väl försvaras att i hufvudsak nu antaga Kungl. Maj:ts föreliggande förslag såsom en af förhållandena betingad *provisorisk* lagstiftning. Till den nya granskning häraf, som är att emotse i samband med revision af aktiebolagslagen, kan nödig utredning hinna att föreligga samt öfvervägande äga rum rörande angelägen-

heten att åstadkomma en mera genomförd och enhetlig lagstiftning. Det kan ock möjligen blifva till gagn att under tiden hafva vunnit någon erfarenhet, hur en lagstiftning i nu föreslagna riktning verkar och hvilka följder den enskilda sedelutgifningens afskaffande medfört. Utan tvifvel skall då också föreligga större klarhet i uppfattningarne rörande den solidariska ansvarighetens bibehållande eller inskränkning i densamma. Särskildt bör bättre erfarenhet vinnas, i hvad mån de nuvarande önskningarne hos de enskilda bankerna att få bibehålla den solidariska ansvarigheten varit blott en tillfällig stämning, som efterföljts af en allt talrikare ombildning till bankaktiebolag, i hvilken händelse fråga kunde uppstå att tilläfventyrs hänvisa alla större bankbolag under bankaktiebolagslagen. I hvarje händelse förtjänar den framställning om bättre kontroll å folkbankerna, som gjordes af 1896 års Riksdag, ett större beaktande, än som hittills kommit den till del. Genom ett dylikt förfarande skulle med ett ord alla nuvarande berättigade anspråk tillgodoses samt på samma gång det kommande granskningsarbetet blifva i möjligaste mån verkligt fruktbringande. Dessa önskemål bör därför Riksdagen genom särskild skrifvelse framföra till Kungl. Maj:ts beaktande.

Men äfven om Kungl. Maj:ts förslag sålunda nu lämpligen bör antagas såsom ett af förhållandena betingadt provisorium, utesluter detta icke angelägenheten af att äfven i afseende å omfattningen af förslaget till lag om solidariska bankbolag göras de förbättringar, som kunna omedelbart åstadkommas. Af skäl, som förut närmare utvecklats, är det af vikt att borttaga bestämmelsen i § 1, att lagen skall gälla endast dem, »som åstunda att försäkra sig om tillgodonjutande af de rättigheter, denna lag medgifver». Detta kan ske genom att, i anslutning till 1874 års kungörelse och 1881 års kommittéförslag, stadga, att lagen skall ovillkorligen gälla sådana bolag, som »genom vald styrelse» vilja drifva bankrörelse med personlig ansvarighet. Sålunda vinner lagen redan från början sin rätta karaktär utan att därigenom påkallas någon väsentlig ändring af förslaget i öfrigt. I sak medför denna ändring, att alla nya solidariska bolag med vald styrelse måste underkasta sig lagen, hvilket betyder att under lagen obligatoriskt ingå dels de förutvarande enskilda bankerna vid utgången af deras oktrojer och dels nybildade folkbanker med vald styrelse. Härigenom motverkas äfven i afsevärd mån uppkomsten af nya solidariska penningeinstitutioner utanför den nya banklagstiftningen, hvilket alla vederbörande förklarat vara önskligt. De solidariska bankbolag med vald styrelse,

som börjat sin verksamhet före lagens trädande i kraft och icke behöft begära oktroj, kunna dock ej åläggas underkasta sig lagen utan måste för dem stadgas en bestämmelse i öfverensstämmelse med öfvergångsstadgandet i 1886 års bankaktiebolagslag, i syfte att i nya lagen för sådana bolag skall fortfarande gälla, hvad hitintills varit stadgadt, med det undantag att de, på sätt 10 § 3 mom. i det nya förslaget innehåller, ej få använda ordet bank i sin firma. Äfven kunde ifrågasättas att förbehålla Konungen rätt att gifva dispens, för den händelse t. ex. ett kommanditbolag med vald styrelse ville bilda sig på andra grunder än som förslaget medgifver; men torde detta vara en detaljfråga, som, i händelse behof visar sig, må lösas af en blifvande lagstiftning.

Hvad slutligen angår *lagstiftningens form,* så framstår förslaget att dela upp lagen i två särskilda lagar med hufvudsakligen samma bestämmelser såsom föga tilltalande. Ett sammanförande af dessa lagar till en lag, såsom äfven tre ledamöter i högsta domstolen påyrkat, synes därför vara önskligt. Man får härigenom större öfverskådlighet öfver lagstiftningsområdet och mera reda och öfversikt i förslagens detaljer, af hvilka nu lika stadganden dessutom oftast återfinnas under olika §§, något som ökar svårigheten att utröna, hvilka likheter och olikheter innehållas i bestämmelserna för de båda banktyperna. Förebilder till ett sådant sammanförande finnas t. ex. i 1881 års förslag till lag angående bankbolag samt i finska lagen om bolag, som idka bankrörelse, äfvensom i det vid innevarande riksdag framlagda förslaget till lag om försäkringsbolag. Att utföra ett sådant arbete är emellertid icke nu för Riksdagen möjligt och bör å andra sidan lämpligen anstå till den revision af ifrågavarande lagstiftning, som måste ske i samband med den begärda revisionen af aktiebolagslagen. Emellertid bör Riksdagen i en eventuell skrifvelse framhålla äfven detta önskemål.

Skall en framtida lagstiftning till sin omfattning vidgas, torde därvid äfven böra öfvervägas, i hvad mån den nuvarande *bankinspektionen* behöfver utvidgas eller omorganiseras.

Med hänsyn till en kommande lagstiftning, som grundar sig på en bättre utredning och fullständigare öfvervägande än 1901 års bankkommitté satts i tillfälle att verkställa, skulle det kunna ifrågasättas, huruvida tiden för nya oktrojer bör begränsas. Men då Konungen har rätt att, i den mån förhållandena sådant påkalla, gå under den högst medgifna tiden, samt oktroj därjämte plägar innehålla föreskrift, att bolaget skall underkasta sig blifvande lagstiftning, torde någon bestämmelse i antydda afseendet ej erfordras».

Herr Molls motion.

Till stöd för de af herr Moll i hans ofvanberörda motion gjorda yrkanden i fråga om lydelsen af 9 § af lagen angående solidariska bankbolag och 8 § af lagen angående solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs har anförts följande:

»Rörande den delägarne åliggande personliga ansvarigheten stadgar 9 § i ofvannämnda förslag till lag angående solidariska bankbolag, att hufvudlottägarne skola »ansvara för uppfyllandet af alla bolagets förbindelser, en för alla och alla för en».

Den för de enskilda bankernas delägare för närvarande gällande solidariska ansvarigheten är således i det kungl. förslaget bibehållen i hela sin obegränsade utsträckning.

Är denna obegränsade ansvarighet fortfarande oundgängligen nödvändig?

Såsom bidrag till besvarandet af denna fråga skall jag här tillåta mig att göra en jämförelse mellan det egna kapitalet och rörelsens utsträckning hos de solidariska bankerna samt hos aktiebankerna.

Med denna jämförelse afser jag naturligtvis icke något som hälst omdöme rörande bankernas soliditet, enär den omständigheten allena, att en banks eget kapital utgör ett relativt litet procenttal af bankens hela rörelse, gifvetvis icke behöfver innebära, att bankens ställning är mindre solid. En bank med ett i förhållande till rörelsen i dess helhet relativt litet eget kapital kan tvärtom vara långt solidare än en bank med ett i förhållande till rörelsen större eget kapital. Men jag utgår här från den förutsättningen, att en bankrörelse af viss omfattning i regel fordrar ett eget kapital af visst belopp samt att våra solidariska banker drifva affärer, som med hänsyn till risken i allmänhet äro af samma beskaffenhet som aktiebankernas affärer.

Om en solidarisk bank och en aktiebank hafva lika stort eget kapital samt drifva affärer af samma riskbeskaffenhet, så bör den solidariska banken, utan att äfventyra soliditeten, med stöd af delägarnes solidariska ansvarighet kunna drifva mer omfattande affärer än aktiebanken. En jämförelse mellan det egna kapitalet och affärsrörelsens omfattning visar ock, att de solidariska bankerna i genomsnitt drifva en rörelse, som i förhållande till det egna kapitalet är större än aktiebankernas rörelse i förhållande till deras egna kapital.

Den 31 december 1902 utgjorde det egna kapitalet (= grund-, reserv- och dispositionsfonder) i procent af bankernas hela rörelse (= det belopp, hvarmed bankernas tillgångar och skulder balansera):

	lägst:	högst:	medeltal:[1]
hos de solidariska bankerna	9,0 %	25,0 %	15,8 %
hos aktiebankerna[2]	12,6 %	28,6 %	20,8 %.

Skillnaden mellan siffrorna för de solidariska bankerna och siffrorna för aktiebankerna kan sägas angifva den utsträckning, till hvilken de solidariska bankerna förlitat sig på delägarnes solidariska ansvarighet.

Af ofvanstående jämförelse framgår, att de solidariska bankernas rörelse endast i ringa mån varit baserad på denna ansvarighet.

Häraf torde den slutsatsen vara berättigad, att den solidariska ansvarighetens bibehållande i hela dess utsträckning icke är för upprätthållande af bankernas soliditet nödvändigt.

Mot ett sådant bibehållande tala tungt vägande skäl.

Genom upphörandet af de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt bortfaller själfva grunden för den obegränsade solidariska ansvarighetens berättigande. Den solidariska ansvarigheten innebär otvifvelaktigt ett kraftigt skydd för fordringsägarne, men här finnes äfven en annan kategori intresserade, som har rätt att af lagstiftningen kräfva något skydd, nämligen de solidariska delägarne, bland hvilka finnes ett stort antal kvinnor och omyndige. Visserligen hafva de enskilda bankernas delägare hitintills icke lidit några förluster i följd af den solidariska ansvarigheten, men däraf att förluster ännu ej inträffat, följer ju ingalunda, att sådana icke kunna inträffa. Erfarenheten från utlandet erbjuder exempel på hvilka ruinerande följder den solidariska ansvarigheten kan medföra för delägarne.

Här förtjänar framhållas, att man i utlandet dels aldrig haft banker med solidariskt ansvariga lottägare, dels, där sådana funnits, numera allt mera frångått denna bankform. I Norge och Danmark finnas inga dylika banker. I Tyskland, Holland, Belgien och Frankrike finnas, jämte rena aktiebanker, bankkommanditbolag, i hvilka bankstyrelsens medlemmar äro solidariskt och obegränsadt ansvariga, under det att öfriga delägare icke hafva någon sådan ansvarighet. Dessutom finnas i Tyskland ett stort antal små kreditanstalter (Kreditgenossenschaften) med solidariskt ansvariga delägare, hvilka anstalter äro närmast jämförliga med våra mindre folkbanker. I England voro före år 1857 delägarne i samtliga banker, utom i Bank of England, solidariskt ansvariga. Närmast i följd af 1857 års handelskris medgaf den engelska lagstiftningen upprättandet af aktiebanker med begränsad ansvarighet.

---

[1] Medeltalet räknadt efter totalbeloppen af bankernas egna kapital och af rörelsen.

[2] Här äro medräknade endast aktiebanker med grundfond af minst en million kronor.

Af detta medgifvande har man begagnat sig i så stor utsträckning, att det numera icke finnes en enda engelsk aktiebank med solidariskt ansvariga delägare. Dock äro delägarne i sådana engelska banker, som emittera sedlar, fortfarande solidariskt ansvariga för sedlarne. De engelska bankdelägarne äro dessutom i regel ansvariga med visst belopp utöfver det *inbetalda* kapitalet; det *tecknade* aktiekapitalet är nämligen i regel endast till en del inbetaldt.

Några oöfvervinnliga svårigheter för våra enskilda banker att öfvergå till aktiebanker torde icke vara att befara. Fyra enskilda banker hafva, som bekant, redan öfvergått eller stå i begrepp att öfvergå till aktiebolagsformen. Den för öfvergången behöfliga ökningen af det egna kapitalet har utan svårighet kunnat anskaffas.

Under dessa förhållanden torde med fog kunna ifrågasättas, huruvida den solidariska ansvarigheten icke borde, sedan sedelutgifningsrätten upphört, helt och hållet afskaffas.

Då emellertid från de enskilda bankernas sida uttalats önskningar om den nuvarande solidaritetens bibehållande, och då det kan tänkas, att det för en eller annan bank — särskildt bland de mindre bankerna af rent lokal betydelse — skulle möta svårigheter att uppbringa den för öfvergång till aktiebolagsformen erforderliga kapitalökningen, torde den solidariska ansvarigheten böra i någon form bibehållas.

Men då, såsom ofvan visats, den nuvarande solidariska ansvarigheten endast i ringa grad utgör grundval för bankernas affärsverksamhet; då den solidariska ansvarigheten förlorar sitt egentliga berättigande genom sedelutgifningsrättens upphörande, då vidare de solidariska delägarne böra beredas något skydd mot den fara, den obegränsade ansvarigheten innebär; och då slutligen banker med obegränsadt ansvarige delägare kunns sägas tillhöra en föråldrad banktyp, så torde den solidariska ansvarigheten böra begränsas.

Hvar gränsen bör sättas, måste af naturliga skäl blifva hufvudsakligen en lämplighetsfråga. Gränsen för tillskott på grund af den solidariska ansvarigheten torde lämpligen kunna fastställas till högst två gånger banklottens belopp. Denna gräns torde snarare vara för hög än för låg. Af 1881 års bankkommittés förslag och bankernas däröfver afgifna yttranden framgår, att en personlig ansvarighet, inskränkt till en gång banklottens belopp, *då* i allmänhet ansågs fullt tillräcklig att trygga bankernas kredit. Sedan dess har emellertid bankverksamheten antagit en så storartad utveckling, att hvad som då ansågs fullt tillräckligt måhända nu kan anses otillräckligt. En till två gånger banklottens belopp begränsad ansvarighet skulle emellertid å ena sidan

gifva åt bankerna en styrka långt öfverstigande det mått, till hvilket de enskilda bankerna, enligt hvad af ofvanstående jämförelse med aktiebankerna framgår, för närvarande kunna sägas förlita sig på den solidariska ansvarigheten, å andra sidan gifva lottägarne klart besked om den yttersta gräns, till hvilken denna ansvarighet i vidrigaste fall kan af dem utkräfvas.

Därest en begränsning af den solidariska ansvarigheten fastställes, torde samma begränsning böra åberopas i 8 § af lag angående solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs».

Utskottets yttrande ang. hufvudgrunderna i förslaget till lag ang. solidariska bankbolag.

Hvad först angår frågan, huruvida de för hufvudlottägare i enskilda banker nu gällande bestämmelser om den *obegränsade solidariska ansvarigheten* böra bibehållas eller förändras, så är tydligen för bedömande af denna fråga den hittills vunna erfarenheten om verkningarna af samma bestämmelser af synnerlig betydelse. Erfarenheten från ungefär tre fjärdedels sekel gifver då vid handen, att denna obegränsade ansvarighet aldrig behöft tagas i anspråk; och det torde knappast kunna påvisas, att några som hälst olägenheter af dessa bestämmelser hittills uppstått. Men det synes dessutom obestridligt, att just den obegränsade ansvarigheten utgjort ett väsentligt medel att vid tillfällen, då enskild bank råkat i svårigheter, förekomma ekonomiska rubbningar af allvarsam art. Det har sålunda visat sig, att denna ansvarighet vid dylika tillfällen framtvungit kraftiga ansträngningar från delägarnes sida för affärens stärkande samt anskaffat och bibehållit åt banken en kredit, som eljest ej skulle hafva förefunnits. Det ligger ock i öppen dag, att faran af den obegränsade ansvarigheten i högst väsentlig grad mildrats genom de år 1889 meddelade bestämmelser, enligt hvilka föreskrifvits, dels att vid enskild banks konkurs dess tillgångar skola värderas och eventuell brist uttaxeras på delägarne i förhållande till deras delaktighet i banken, dels ock att den ansvarighet för sådan banks förbindelser, som åligger solidarisk bolagsman utöfver hans andel i bankens grundfond, ej må i annan än nyssnämnda ordning af bankens borgenärer göras gällande.

Med den kontroll från det allmännas sida, som bankerna hos oss äro underkastade och hvilken kontroll enligt lagförslaget är afsedd att ytterligare skärpas, synes det icke behöfva befaras, att ansvarigheten, sedan den enskilda sedelutgifningsrätten upphört och därmed äfven bankernas otvifvelaktigt farligaste förbindelser bortfallit, skulle framdeles mer än hittills medföra några vådor. Det torde för öfrigt, såsom ock chefen för finansdepartementet i sitt ofvanberörda yttrande framhållit,

ingalunda ligga något mot rättskänslan stridande däri, att vid ett bankfallissement de å rörelsen uppkomna förluster i första hand drabba affärens delägare, så att i hvarje fall den penninginsättande allmänheten utbekommer sitt tillgodohafvande hos banken.

På grund af hvad sålunda anförts och då nu hos bankerna själfva en allmän önskan om bibehållande af den obegränsade solidariska ansvarigheten gjort sig gällande, anser utskottet, lika med Kungl. Maj:t, att denna ansvarighet icke bör upphäfvas eller inskränkas.

Hvad därefter angår frågan om *omfattningen af den nya lagstiftningen* angående solidariska bankbolag torde knappast olika meningar råda om önskvärdheten däraf, att åt lagen gifvits en sådan affattning, att härigenom förhindrats uppkomsten utanför lagen af penninge-inrättningar, hvilka i afseende å organisation och verksamhet äro likartade med dem, å hvika lagen är afsedd att vinna tillämpning. Utskottet vill i detta sammanhang erinra, hurusom 1896 års Riksdag i skrifvelse (n:r 59) till Kungl. Maj:t gjort framställning om förbättrad lagstiftning för de s. k. solidariska folkbankerna. I ett med anledning af denna skrifvelse af bankinspektören afgifvet ämbetsutlåtande har bankinspektören, efter att hafva lämnat en redogörelse öfver ifrågavarande bankers rättsliga ställning, vidare anfört följande:

»Om åter de solidariska folkbankerna hänföras till handelsbolagen, hvarför öfvervägande skäl synas tala, blir åter däraf en följd, att nya sådana banker måste registrera personfirma enligt 9 § firmalagen. Men en dylik inrättning med personfirma lärer knappast kunna tillvinna sig det vidsträckta förtroende, som erfordras för någon afsevärd inlåning från allmänheten, hälst om bolagets egenskap af enskildt affärsföretag fastslås därigenom, att vederbörande administrativa myndighet nekar fastställelse å reglementet; och att sådan fastställelse enligt gällande lagstiftning icke bör meddelas, har Kungl. Maj:t genom resolution den 13 juni 1890 förklarat i fråga om ett tillämnadt bolag, benämndt Kopparbergs folkbank. Därest detta iakttages — att endast personfirma registreras och reglemente icke af offentlig myndighet fastställes — lärer af förut antydt skäl uppkomsten af nya solidariska folkbanker kunna anses förebyggd. Och jag förmenar, att sådant vore att önska, då denna associationsform synes mig mera äfventyrlig än nyttig. Man har med afseende å delägarnes i enskilda sedelutgifvande banker solidariska ansvarighet med rätta erinrat, att sådan ansvarighet vore olämplig i fråga om bolag, där den egentliga ledningen måste anförtros åt ett fåtal delägare, utan möjlighet för de öfriga att öfver dessas görande

och låtande utöfva annat än en mera eller mindre ofullständig kontroll; under lugna tider förblefve denna ansvarighet en död bokstaf, för hvars betydelse ytterst få gjort sig reda, hvaremot den i upprörda tider mäktigt bidragit att uppskrämma sinnena, öka förvirringen och oron samt, där den måst tillämpas, mångdubbelt öka de lidanden, en banks betalningsinställelse medför. Det anförda gäller i ännu högre grad i fråga om de solidariska folkbankerna, emedan dessa söka sina delägare hufvudsakligen inom de klasser af samhället, där man icke kan förutsätta tillräcklig insikt för att bedöma vådan af ett inträde i ett solidariskt bolag. Då för några år tillbaka en sådan folkbank råkade i trångmål, utbredde sig den största förskräckelse hufvudsakligen icke bland fordringsägarne utan bland delägarne, af hvilka endast ett ringa fåtal uppgafs förut hafva ägt kännedom om det personliga ansvar, hvari de häftade för bankens förbindelser.

Jag är således af den mening, att uppkomsten af dylika inrättningar ingalunda bör genom speciallagstiftning främjas utan snarare hämmas genom sträng tillämpning af de lagbestämmelser, som nu äro gällande. Där behof af ny bank finnes, tillgodoses det bäst genom bildande af bankaktiebolag enligt 1886 års lag; och då aktiekapitalet därvid kan sättas så lågt som till 200,000 kronor, bör dess anskaffande icke kunna verka hindrande, där ett verkligt allmänt behof inom en ort föreligger och icke blott en privat spekulation. Den mindre penningrörelsens behof kan för öfrigt tillgodoses äfven genom inrättande af sparbank eller sparbankskontor.

Att utvidga lagen af år 1892, mot hvars tillsynsföreskrifter anmärkning icke framställts, endast med hänsyn till de jämförelsevis få nu befintliga solidariska folkbankerna, synes så mycket mindre böra ifrågakomma, som dessa, enligt hvad i motionen ock upplyses, i allmänhet äga fonder till ganska tillfredsställande belopp. Vid detta förhållande lära föreskrifterna i nämnda lag kunna anses tillräckligt betryggande för den penningeinsättande allmänhetens säkerhet, som ju ock stärkes genom delägarnes personliga ansvarighet. De befintliga folkbankerna visa för öfrigt, åtminstone i vissa landsändar, en benägenhet att till antalet minskas, hvilket förhållande delvis torde bero på det tryck, 1892 års lag utöfvat. Så har i ett län tre folkbanker af fem under de senare åren upphört. Af dessa tre folkbanker — däraf två äro upptagna i den vid motionen fogade förteckning — hafva en likviderat och två ombildats till bankaktiebolag.

Granskar man de bestämmelser, hvilkas lagfästande Riksdagen i ofvan omförmälda skrifvelse ifrågasatt, vill det i allt fall synas, som

om, under förutsättning att de solidariska folkbankerna äro att anse såsom handelsbolag, dylika bestämmelser knappast i och för sig äro för dessa lämpliga. Då bolagsmännens inbördes rättigheter och skyldigheter enligt lag skola bestämmas genom aftal samt deras ställning gent emot tredje man är genom lag fastställd, lärer krafvet på en föreskrift om reglementets stadfästande af offentlig myndighet icke vara af omständigheterna påkalladt; och hvad delägarnes namn beträffar, skola de finnas antecknade i handelsregistret. De i öfrigt ifrågasatta föreskrifterna synas icke heller stå väl tillsammans med karaktären af handelsbolag».

Sedan i anledning af hvad i detta bankinspektörens utlåtande anförts yttranden infordrats från öfverståthållareämbetet och Kungl. Maj:ts befallningshafvande i rikets samtliga län, har Kungl. Maj:t vid ärendets föredragning den 5 november 1897 funnit Riksdagens förevarande skrifvelse icke till någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

Ett af hufvudskälen till detta resultat torde hafva varit, att man antagit, att antalet solidariska folkbanker framdeles skulle efter hand aftaga. Erfarenheten har emellertid ej bekräftat riktigheten af detta antagande. Under senare tid har nämligen folkbankernas antal ej obetydligt ökats. Enligt senast utkomna officiella statistik rörande folkbankerna utgjorde dessas antal vid 1901 års slut 28, af hvilka 15 hade uppstått under åren 1867—1890, 4 under tiden 1891—1895 och 9 efter sistsagda år. Sedan år 1890 har sålunda ifrågavarande bankers antal nära fördubblats. Enligt nämnda statistik uppgå de olika folkbankernas fonder till belopp växlande mellan, i runda tal, 7,000 kronor och 600,000 kronor; blott två af folkbankerna äga grundfond, uppgående till 200,000 kronor. Ofvan angifna siffror afse endast sådana folkbanker, hvilka, jämte öfrig bankrörelse, idka sådan inlåning, som sparbank bedrifver, och sålunda lyda under lagen angående tillsyn å vissa s. k. folkbanker och med dem jämförliga penningeinrättningar den 29 juli 1892. Rörande de folkbanker åter, som icke drifva sparbanksrörelse och å hvilka 1892 års nyssnämnda lag således ej är tillämplig, föreligger icke någon statistik.

Nu gällande lagstiftning för de solidariska folkbankerna är i flera hänseenden bristfällig. Delägarne i folkbanker åligger obegränsad, af lagen *ej* reglerad solidarisk ansvarighet för bankens alla förbindelser. Att en dylik ansvarighet är riskabel och synnerligen olämplig för bankbolag, hvilka, såsom folkbankerna, bestå af ett stort antal delägare, af hvilka endast ett fåtal deltager i förvaltningen, torde icke kunna bestri-

das. Och bankinspektören har i sitt ofvanberörda utlåtande jämväl påpekat, hurusom denna obegränsade ansvarighet är farligare vid de mindre än vid de större bankbolagen. Det synes därför högeligen önskvärdt, att denna delägarnes i folkbanker ansvarighet måtte varda, likasom nu är fallet med hufvudlottägarnes i enskilda banker, ordnad i öfverensstämmelse med 1889 års förenämnda lagstiftning.

Ofvanberörda i 1892 års folkbankslag intagna bestämmelse, att lagen skall gälla allenast de folkbanker, som idka sparbanksrörelse, synes äfvenledes olämplig. Exempel lär ej heller saknas, att till följd af denna bestämmelse folkbank, för att undandraga sig kontroll, upphört med sparbankrörelsen men fortsatt med rörelsen i öfrigt.

Äfven i andra hänseenden är nämnda lag behäftad med brister. Sålunda saknar den bestämmelse därom, att folkbank skall äga af myndighet fastställdt reglemente och ej heller finnas uttryckliga bestämmelser meddelade om skyldighet för folkbank att hålla grundfond samt verkställa afsättning till reservfond. Såsom brist i lagen måste ock beteknas, att i densamma ej finnas meddelade några som hälst regler, beträffande rörelsens drifvande. Oaktadt kunna därför dessa banker exempelvis drifva handel med aktier och fastigheter samt belåna egna lottbref m. m.

Det synes jämväl kunna ifrågasättas, huruvida icke äfven kommanditbolag, som drifva bankrörelse, böra underkastas tillsyn och kontroll från det allmännas sida. Bankkommanditbolagen kunna sägas utgöra en kombination af bankaktiebolag och solidarisk bank. Och då alla aktiebolag, som drifva bankrörelse, ansetts böra underkastas banklagstiftningen samt det nu föreliggande förslaget till lag angående solidariska bankbolag afser jämväl en banktyp — solidarisk bank, i hvilken inrymts kommanditlottägare — hvilken har en viss likhet med de vanliga bankkommanditbolagen, kan ifrågasättas, huruvida icke äfven dessa sistnämnda bolag böra underkastas banklagstiftningen. Ett särskildt skäl för åstadkommande af förbättrad lagstiftning för bankkommanditbolagen ligger ock däri, att denna bolagsform, på lämpligt sätt anordnad, synes vara en icke olämplig form för idkande af bankrörelse och det därför torde kunna antagas, att dylika bolag hos oss, likasom i utlandet, framdeles komma att i ökadt antal uppstå. Någon officiell statistik rörande de nuvarande bankkommanditbolagens antal och verksamhet föreligger ej, men kändt är, hurusom särskildt i hufvudstaden åtskilliga dylika bolag på senare tid bildats och drifva bankrörelse i ganska stor utsträckning.

Ehuru således enligt utskottets mening det hade varit önskligt,

att åt lagen angående solidariska bankbolag gifvits en mera utsträckt omfattning än föreliggande förslag innebär, anser emellertid utskottet, på de af herr Lindhagen i hans ofvanberörda motion i sådant hänseende anförda skäl, ifrågavarande lagförslag, hvilket i flera afseenden innehåller förbättringar i jämförelse med de i ämnet nu gällande bestämmelser, böra såsom en åtminstone för närvarande af förhållandena betingad lagstiftning af Riksdagen i hufvudsak godkännas. Men då å andra sidan särskilda föreskrifter för vissa af de solidariska bankbolag, hvilka icke skulle komma att underkastas den nya lagens bestämmelser, måste anses högeligen af behofvet påkallade, anser sig utskottet, med anledning af berörda af herr Lindhagen väckta motion i ämnet, böra föreslå, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t i sammanhang med den utaf innevarande års Riksdag begärda revision af aktiebolagslagen och den däraf påkallade omarbetning af förevarande lagstiftning rörande solidariska bankbolag och bankaktiebolag, efter verkställd utredning taga i öfvervägande angelägenheten af dylika föreskrifters meddelande. Och då inom utskottet röster höjts för önskvärdheten ej mindre däraf, att dessa föreskrifter i den mån sådant lämpligen kan ske inarbetas i lagen angående solidariska bankbolag och i sammanhang därmed åt denna lag gifves en sådan affattning, att dess tillämpning icke varder beroende af bankinrättningarnes egen åstundan, utan på särskilda i lagen meddelade positiva föreskrifter, än äfven däraf, att de båda banklagarna sammanarbetas till en lag, vill utskottet förorda, att berörda skrifvelse jämväl måtte innefatta anhållan, att vid den blifvande omarbetningen af banklagstiftningen tages i öfvervägande, i hvad mån en granskning af denna lagstiftning äfven i andra afseenden, än så vidt angår vissa solidariska bankbolag, hvilka skulle komma att stå utanför den nu föreslagna nya lagstiftningen, må af den förebragta utredningen påkallas.

Beträffande däremot herr Lindhagens yrkanden i fråga om lydelsen af 1, 10 och 97 §§ i förevarande lagförslag finner utskottet sig icke kunna understödja dessa yrkanden. Hvad särskildt angår motionärens förslag, att i 1 § skulle införas bestämmelse i syfte att alla solidariska bankbolag med vald styrelse skulle vara skyldiga att söka oktroj och underkasta sig öfriga i lagen meddelade bestämmelser, kan mot detta förslag erinras, att det mera skenbart än verkligt skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag. Ty då enligt gällande lag angående handelsbolag dylikt bolag ej behöfver hafva vald styrelse, kunna således dessa bolag genom underlåtenhet att alls välja styrelse undandraga sig lagens tillämpning; och blir det alltså, äfven med motionärens förslag — likasom enligt Kungl. Maj:ts — ytterst beroende på vederbörande penningeinrättnings

eget godtfinnande och dess antagna benämning, huruvida lagen skall å densamma vinna tillämpning eller ej. Till vinnande af effektivitet åt det föreslagna stadgandet synes ock erforderligt, att särskild bestämmelse om ansvar för öfverträdande af samma stadgande blefve meddelad, men någon sådan bestämmelse har emellertid icke af motionären ifrågasatts. Utskottet anser således någon ändring af den af Kungl. Maj:t föreslagna lydelse af 1 och 97 §§ icke böra vidtagas. Ej heller finner utskottet hvad af motionären anförts i afseende å lagförslagets 10 § böra föranleda ändring i den af Kungl. Maj:t föreslagna lydelse af samma paragraf. Hvad särskildt angår de i 1 mom. intagna bestämmelser, så innebära dessa allenast ett lagfästande af redan bestående förhållanden. I alla hos oss befintliga större solidariska bankers firma ingå nämligen redan nu orden enskild bank, under det att, å andra sidan, sådan firma ej af annan begagnas. Sedan lång tid tillbaka har därföre såväl i vårt land som särskildt i utlandet vid benämningen enskild bank fästs begreppet större solidarisk bank; och synas vid sådant förhållande de föreslagna bestämmelserna fullt befogade.

Ang. detaljbestämmelserna i förslagen till lagar ang. solidariska bankbolag och ang. bankaktiebolag.

Den af utskottet verkställda granskning af öfriga i förslaget till *lag angående solidariska bankbolag* — i det följande betecknadt med *litt A* — förekommande bestämmelser äfvensom af förslaget till *lag angående bankaktiebolag* — betecknadt med *litt. B* — har gifvit utskottet anledning till följande erinringar.

Litt. B: 17 och 18 §§.

I tredje stycket af 18 § i det af bankkommittén afgifna förslag till lag angående bankaktiebolag fanns införd bestämmelse därom, att ingen måtte från bolaget uppbära utdelning eller utöfva annan bolagsman tillkommande rättighet, innan han blifvit i registerboken införd. Mot denna bestämmelse har inom högsta domstolen anmärkts, att till följd af densamma en underlåtenhet af styrelsen att i registerboken göra föreskrifna anteckningar om äganderätt till aktier skulle förhindra bolagsman att utöfva sin rätt, men att en dylik underlåtenhet icke borde inverka på denna rätt. Till rättelse af det sålunda anmärkta förhållandet har i Kungl. Maj:ts förslag litt. B nämnda moment uteslutits och i dess ställe till 17 § fogats ett nytt moment af innehåll, att innan anmälan om förändring i äganderätten till aktie skett den nye ägaren ej må från bolaget uppbära utdelning.

Att olägenheter af den art, som inom högsta domstolen antydts, kunna blifva en följd af en bestämmelse med den lydelse, som af kommittén föreslagits, är visserligen obestridligt, men enligt utskottets mening innehåller förevarande lagförslag genom de i 82 och 84 §§

inrymda stadganden om ansvar och ersättningsskyldighet för styrelse, som låter försummelse af ifrågavarande slag komma sig till last, fullt betryggande bestämmelser mot förekomsten af dylika olägenheter. Vid sådant förhållande och då berörda i nu gällande bankaktiebolagslag förekommande, med kommittéförslaget öfverensstämmande bestämmelse synes mera än motsvarande af Kungl. Maj:t föreslagna stadgande ägnad att motverka missbruk genom skenöfverlåtelser af aktierätt, samt berörda bestämmelse, så vidt utskottet har sig bekant, i tillämpningen hittills ej medfört några olägenheter utan tvärtom visat sig ändamålsenlig, anser utskottet denna bestämmelse böra bibehållas, och hafva därför 17 och 18 §§ i utskottets förslag affattats i enlighet med kommittéförslaget.

I båda ifrågavarande lagförslag — i 27 § af förslaget litt. A och 24 § af förslaget litt. B — finnes meddelad bestämmelse om rätt för bankbolag att drifva handel med, bland annat, silfver. *Litt. A: 27 §. Litt. B: 24 §.*

Till stöd för ofvanberörda, af herr Waldenström framställda yrkande om upphäfvande af denna bestämmelse har anförts följande:

»Om vårt land hade silfvermyntfot, så vore det ju rimligt, att banker ägde rätt att handla med silfver. En viss vikt silfver skulle då alltid äga ett visst bestämdt myntvärde. Men så är icke förhållandet nu. En *krona* är en viss bestämd *vikt* i guld. Däraf följer, att ett visst kvantum guld icke blott *representerar,* utan verkligen *är* ett visst antal kronor. Hvar och en, som innehar ett stycke guld, äger därför ock rättighet att mot en viss afgift få detta genom myntverket prägladt till mynt *efter dess vikt.* Silfret däremot är rätt och slätt en handelsvara utan bestämdt myntvärde. Ett kilo silfver kan i dag hafva ett pris, i morgon ett annat, alldeles såsom koppar och järn och andra metaller. Ett silfvermynt *är* därför aldrig ett mynt, utan endast ett myntrepresentativ, alldeles såsom ett kopparmynt eller en sedel. Att det i handel och vandel *går* såsom mynt, beror icke på dess metallvärde, utan på den banks kredit, hvarifrån det utgått. En million utelöpande silfverkronor representerar därför en rätt betydande *riksbankens skuld* till allmänheten och en skuld, som till sitt belopp alltid varierar med priset på silfver å den allmänna marknaden. För närvarande lärer metallvärdet i ett silfverkronstycke icke ens gå upp till en half krona. Och om silfrets pris fölle till hälften af hvad det nu är, så behöfde silfverkronan icke göras större för det, liksom en sedel icke behöfver göras större, när priset på papper sjunker.

Bankernas rätt att drifva handel med silfver har hittills icke visat

sig medföra några olägenheter, det är sant. Men det har berott därpå, att bankerna icke begagnat sig af densamma. Däremot kan det aldrig förnekas, att så länge denna rätt står kvar, så äger en bank frihet att börja spekulera i silfveraffärer, och det är lika onaturligt, som om den hade frihet att spekulera i järnaffärer. Ingen kan heller förutsäga, hvad den nu så ytterligt uppdrifna konkurrensen mellan bankerna kan förleda en bankstyrelse till.»

Ifrågavarande bestämmelse är oförändrad hämtad från nu gällande lagstiftning. Den bankerna genom samma bestämmelse tillerkända rätt torde emellertid numera vara för dem utan betydelse. Vid sådant förhållande och då berörda bestämmelse tydligen kan hafva till följd olägenheter af den art, motionären påpekat, vill utskottet hemställa, att de i förenämnda paragrafer i lagförslagen förekommande orden »och silfver» utgå.

Lit. A: 29 §.
Litt. B: 26 §.

Enligt lagen den 19 maj 1899 har i den för de enskilda bankerna gällande författning införts ett så lydande stadgande:

»Å medel, som på så kallad sparkasseräkning eller därmed likartad räkning insättas, må icke godtgöras ränta för högre belopp än tretusen kronor af en insättares tillgodohafvande. Ej heller må bank ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock öppet lämnadt att, då sådant utan olägenhet kan ske, medgifva utbetalning utan afvaktan på uppsägningstidens utgång».

Ett motsvarande stadgande är ock infördt i gällande bankaktiebolagslag.

Motiven till berörda stadganden återfinnas i chefens för finansdepartementet anförande till statsrådsprotokollet den 27 januari 1899 vid det tillfälle, då beslut fattades om aflåtande till Riksdagen af proposition uti ifrågavarande ämne. Bemälde departementschef anförde vid detta tillfälle följande:

»Den för våra sparbanker kännetecknande inlåning, därvid insatta medel jämte vid årsskifte upplupna räntor godtskrifvas och gjorda uttagningar påföras i motbok med räkningshafvaren, har jämväl drifvits af de s. k. solidariska folkbankerna, som mot slutet af 1860-talet började uppstå. Äfven de folkbanker, som valt aktiebolagsformen, hafva idkat sådan inlåning under benämning sparkasserörelse, och efter hand hafva jämväl flera större bankaktiebolag samt enskilda sedelutgifvande banker öppnat sparkasseräkning eller, såsom den i vissa fall blifvit benämnd, sparbanksräkning eller hushållsräkning. Samtliga de

enskilda bankinrättningar, rörande hvilka öfversikter genom finansdepartementet månatligen offentliggöras, hade på dylik räkning innestående, i runda tal, den 31 december 1897 34,4 millioner kronor (de enskilda bankerna 5,9 samt aktiebankerna 28,5 millioner kronor) och samma dag 1898 icke mindre än 64,5 millioner kronor (de enskilda bankerna 24,5 och aktiebankerna 40 millioner kronor). Af sistnämnda belopp komma på en enskild bank 10 millioner och på fyra aktiebanker tillhopa 16,5 millioner kronor.

Det kan redan ifrågasättas, huruvida denna låneform, som bör afse uppsamlande af de små besparingarne för att i regeln under något längre tid förräntas, öfverhufvud hör hemma hos de institut, som drifva vanlig bankverksamhet. Men då nu flera af dessa institut, med eller utan särskildt medgifvande i de af Kungl. Maj:t fastställda bolagsordningar, kastat sig på denna låneform och deras kunder blifvit vana att begagna sig af densamma, torde ett förbud för bankerna att drifva sparkasserörelse icke lämpligen böra ifrågasättas.

Denna lånerörelse har emellertid, särskildt i vissa af de större bankinrättningarne, förts in på sådana afvägar, att jag anser ett ingripande af lagstiftningen vara af behofvet påkalladt.

Obegränsade belopp, stundom uppgående till femtio-, ja etthundratusen kronor och däröfver, mottagas på *en* motbok, ränta, som är lika hög och stundom högre än bankens högsta depositionsränta, godtgöres räkningshafvaren, och banken tillförbinder sig att utbetala betydande belopp, ända till ettusen kronor, utan föregående uppsägning. Det kan icke väcka förvåning, att den penningplacerande allmänheten med begärlighet begagnar en sådan kombinerad depositions- och giroräkning, hvarigenom icke blott den för depositionsräkningen fastställda stämpelskatten undvikes, utan ock giroräkningens fördelar förenas med förmånen att åtnjuta högsta depositionsränta eller därutöfver.

I den mån allt flera banker genom konkurrensen nödgas öppna sparkasseräkning på villkor, liknande dem jag ofvan antydt — och att flera banker, som nu icke drifva sparkasserörelse, ämna öppna sådan, är kändt — komma tydligen de rent bankmessiga inlåningsräkningarne, depositions- och giroräkning, att lida motsvarande afbräck samt bankernas inlåningsrörelse att förryckas; och häraf skulle olägenhet i mer än ett afseende uppstå.

Då stämpelskatt blifvit lagd på depositionsrörelsen, synas statsmakterna icke böra stillatigande åse, huruledes dessa beslut kringgås genom att depositionsrörelsen inflyttas under en annan, för densamma till sin natur främmande lånerörelse, hvilken är fri från stämpelskatt.

Så länge en sådan stämpelskatt finnes, bör den tydligen drabba det kapital, den afser. Den utväg, som kunde synas ligga nära till hands att råda bot för det missbruk af sparkasserörelsen, hvarigenom den göres till uppsamlare af de större kapitalbehållningarne, vore att med stämpelskatt belägga de å sparkasseräkning verkställda insättningar. som öfverstiga ett visst belopp. Men utom det att det skulle vara förenadt med betydande praktiska svårigheter att med stämpel belägga de särskilda insättningarne i en motbok, synes det mig vara riktigare att söka återföra sparkasserörelsen till dess naturliga omfattning och allt fortfarande lämna den, likasom den af sparbankerna drifna inlåning, fri från stämpelskatt. För sådant ändamål synes en i lag stadgad begränsning af det belopp, bank äger af en person mottaga till förräntande å sparkasseräkning, vara af behofvet påkallad; och ett stadgande i sådan syftning kan så mycket mindre anses olämpligt, som det äger sin motsvarighet dels i den för postsparbanken, som ju äfven drifver en med den ifrågavarande jämförlig rörelse, gällande lagstiftning, dels i hvarje för sparbank fastställdt reglemente.

I fråga om den siffra, som sålunda bör bestämmas såsom maximum för hvarje insättares tillgodohafvande, måste den ju alltid blifva i viss mån godtycklig, men synes böra fastställas mera med hänsyn till förhållandena i de smärre bankerna än i de större, där sparkasseräkningen bör spela en underordnad roll. För postsparbanken är motsvarande siffra fastställd till 2,000 kronor; och jag föreställer mig att det är för sparkasseräkningens ändamål fullt tillfyllest, om en insättare får på en gång hafva innestående 3,000 kronor. Där i nu gällande bankbolagsordningar ett dylikt maximum är satt för tillgodohafvande å sådan räkning, är sistnämnda siffra ock den högsta.

Men det synes äfven vara af vikt, att lagen fastställer någon norm i afseende å tidpunkten för medels lyftande å sparkasseräkning, om denna räkning skall få behålla sin natur och icke, helt eller delvis, förvandlas till giroräkning.

Sparbankslagen stadgar, att sparbank icke må ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala insatta medel; och i samtliga de af Kungl. Maj:t fastställda bankbolagsordningar, där föreskifter för sparkasserörelsen förekomma, liksom i förordningen angående postsparbanken finnes en motsvarande bestämmelse.

Detta viktiga moment i sparkasserörelsen hafva emellertid, såsom jag ofvan antydt, flera bankbolag kastat öfver bord såsom alltför be-

svärande, i det de uti det lånekontrakt, som finnes i hvarje motbok intaget, uttryckligen förbundit sig att *utan föregående uppsägning* tillhandahålla ett visst belopp, intill 1,000 kronor i månaden. Dessa bankbolag uppträda sålunda allt för starkt rustade i konkurrensen icke blott med de bankbolag, som drifva en sparkasserörelse under mera egentliga former, utan ock med sparbankerna, hvilka, såsom jag redan nämnt, äro af lag förhindrade att göra en dylik utfästelse. Också spörjas från vissa landsändar klagomål däröfver, att sparbanksmedel i betydande omfattning öfverflyttas till bankbolagens s. k. sparkassor. Sparbankerna synas ega berättigade anspråk därpå, att, då bankbolagen vilja på sig inympa den form af inlåning, som af ålder hört sparbankerna till och är för dem typisk, lagstiftningen tillser, att denna form verkligen iakttages af bankbolagen, så att vägen icke öppnas för en illojal konkurrens.

Det bör för öfrigt erinras, att dessa bankbolags tillvägagående att tillförbinda sig utbetalning vid anfordran af medel, för hvilka godtgöres depositionsränta, väl kan ur konkurrenssynpunkt förklaras, men likafullt innebär en afvikelse från en sådan rationel bankverksamhet, som af lagstiftningen bör befordras.

Jag anser följaktligen, att för utbetalning å bankbolagens sparkasseräkning böra lemnas enahanda föreskrifter, som gällande sparbankslag innehåller i fråga om återbetalning af de hos sparbank insatta medel».

I de nu föreliggande lagförslagen äro — i 29 § af förslaget litt. A och 26 § af förslaget litt. B — berörda stadganden, i öfverensstämmelse med bankkommitténs förslag, införda utan annan förändring i deras nuvarande lydelse än att mellan orden »kan ske» och »medgifva utbetalning» intagits orden »i särskilda fall». Till stöd för denna förändring har bankkommittén anfört, att, enär bestämmelsen därom, att det skulle vara styrelsen öppet lämnadt att, då sådant utan olägenhet kunde ske, medgifva utbetalning utan afvaktan på uppsägningstidens utgång, ofta tillämpades så, att vederbörande styrelse lämnade generellt medgifvande att af å sparkasseräkning insatta medel visst, vanligen i sparkasseboken till siffran angifvet belopp finge af insättare återbekommas utan afvaktan å uppsägningstidens utgång, men syftet med förenämnda stadgande tydligen vore, att bankstyrelsen finge endast i särskilda fall medgifva, att medel, som insattes å sparkasseräkning, återbetalades förr än den stadgade uppsägningstiden tilländagått, kommittén ansåge en förtydligande bestämmelse härom böra i lagförslaget införas.

Till stöd för det af herr Waldenström i ofvannämnda motion rörande ifrågavarande stadganden gjorda yrkande har anförts följande:

»Man må kunna tvista om, huruvida banker af här ifrågavarande slag böra äga rätt att drifva egentlig sparbanksrörelse. Säkert är emellertid, enligt mitt förmenande, att det för de sparande medför afsevärda fördelar, då bankkontoren på många ställen äro lättare tillgängliga för allmänheten än sparbankskontoren. Dessutom torde det icke kunna genom någon lag förhindras.

Men om sparkasseräkning skall få föras i bankerna, så synes det vara oegentligt att föreskrifva ett högsta belopp, hvarå ränta må godtgöras en insättare. Detta leder naturligtvis endast därtill, att den, som kan och vill sätta in mer, begagnar sig af flere sparkasseböcker, fördelade på olika familjemedlemmar. Det må vara *bankernas sak* att säga ifrån, att de icke betala sparkasseränta på mer än ett visst belopp. Men att lagen förbjuder det, synes lika omotiveradt, som om den bestämde det högsta belopp, hvarå ett räntebärande depositionsbevis finge lyda, eller som om den bestämde högsta procent, hvarefter sparkasseränta finge beräknas.

Dock, *om* en bestämmelse angående högsta belopp för räntebärande sparkasseräkning anses oumbärlig, så synes det dock sakna allt rimligt skäl att stadga, att utbetalning af insatta medel utan afvaktan på uppsägningstidens utgång ej må ske, utan att *styrelsen för hvart särskildt fall* pröfvar, att sådant utan olägenhet kan ske. *Det säger sig sjelft*, att om det icke kan ske utan olägenhet, så betalar banken icke. Men om det kan ske utan olägenhet — t. ex. vid öfverflödande penningtillgång — så är det väl högst olämpligt att föreskrifva, att »styrelsen» skall pröfva hvarje särskilldt fall, då en person anhåller att strax få ut en krona eller två.»

Utskottet finner sig icke kunna understödja motionärens ifrågavarande förslag. Berörda af bankkommittén föreslagna förändring i nu gällande stadganden synes utskottet innebära en förbättring af samma stadganden; och då de uti ifrågavarande lagförslag inrymda bestämmelser torde kunna antagas komma att i sin mån motverka missbruk af sparkasserörelsen hos de bankbolag, den nya lagstiftningen är afsedd att omfatta, anser sig utskottet böra tillstyrka godkännande af samma bestämmelser.

Litt. A: 31 och 33 §§. Litt. B: 28 och 30 §§.

I 31 § af förslaget litt. A och 28 § af förslaget litt. B äro intagna stadganden, på grund af hvilka bankbolag skulle äga bemyndiga jämväl annan än styrelseledamot att teckna bolagets firma; och äro i

33 § af förslaget litt. A samt i 30 § af förslaget litt B införda bestämmelser om förbud för styrelsen att lämna dylikt bemyndigande. Då det emellertid mången gång torde vara för bankbolagen med afseende å deras rörelse vid afdelningskontor af vikt, att jämväl styrelsen må kunna meddela bemyndigande af ofvan angifna art, hafva berörda bestämmelser i utskottets nedan intagna förslag så till vida fullständigats, att i desamma inryckts föreskrift om rätt för bankbolag att uppdraga åt styrelsen att lämna sådant bemyndigande, hvarom ofvan sägs.

I fråga om bankinspektörens befogenhet gent emot bankerna har kommittén föreslagit, att bankinspektören skulle äga, där han så pröfvade nödigt, sammankalla styrelsen äfvensom bolagsstämma. Det kunde nämligen, yttrar kommittén, väl tänkas, att en bank råkade i en kritisk belägenhet genom mer eller mindre groft vållande af dess verkställande direktör, därvid det tydligen kunde vara af vikt, att bankinspektören finge sätta sig i snabb och direkt förbindelse med styrelsen, eller att styrelsen deltoge i beslut om äfventyrliga och klandervärda operationer, då bankinspektören borde äga befogenhet att framlägga förhållandena för bolaget. *Litt. A: 79 §. Litt. B: 72 §.*

Mot bestämmelsen om bankinspektörens befogenhet att sammankalla bolagsstämma hafva fyra ledamöter af högsta domstolen framställt anmärkningar. Det har erinrats, huruledes det uppenbarligen blefve svårt att afgöra, om det funnes tillräckligt vägande skäl för en dylik åtgärd, enär vid pröfning af denna grannlaga fråga jämväl måste tagas i betraktande, att åtgärden, fastän den kunde ifrågasättas till följd af äfventyrliga spekulationsaffärer eller en dålig förvaltning, skulle komma att rubba allmänhetens förtroende för banken och därigenom, i motsats till förslagets syfte, kunde lända till skada i stället för nytta. En ledamot af domstolen har därföre ansett, att en dylik rätt borde åt bankinspektören inrymmas, allenast då chefen för finansdepartementet, på hemställan af bankinspektören, därom förordnade. En annan ledamot har hemställt, att, därest stadgandet om rätt för bankinspektören att sammankalla bolagsstämma icke kunde helt och hållet uteslutas, samma stadgande måtte ändras därhän, att dylik rätt måtte honom tillkomma allenast för det fall, att Konungen därom förordnade. En tredje ledamot har ifrågasatt, huruvida icke bankinspektörens rätt att sammankalla bolagsstämma kunde göras beroende däraf, att han förut hos styrelsen framställt begäran om dylik åtgärd och att styrelsen underlåtit att inom viss tid efterkomma denna begäran; och slutligen har en fjärde ledamot af högsta domstolen hemställt, att berörda rätt måtte tillkomma bank-

inspektören allenast då han, efter att vid sammanträde med styrelsen hafva till protokollet framhållit hvad han hade att anmärka, af chefen för finansdepartementet bemyndigas att sammankalla stämma.

Rörande denna fråga har chefen för finansdepartementet anfört följande:

»Det ligger för öppen dag, att bankbolags sammankallade af annan än styrelsen är en så allvarsam åtgärd, att den får tillgripas endast då mycket tungt vägande skäl tala för densamma. Men lika visst synes det mig, att förhållandena inom en banks förvaltning kunna gestalta sig så, att det är af stor nytta, att ett stadgande i den syftning som det ifrågavarande inrymmes i lagstiftningen. Väl är det knappast att antaga, att detsamma någonsin skulle komma till användning, men stadgandets befintlighet skulle i allt fall innebära ett värdefullt medel att komma till tals med en äfventyrlig och egenmäktig bankstyrelse. Att alldeles utesluta stadgandet kan jag därföre icke förorda; och synes det mig vara oformligt, att ett beslut af Kungl. Maj:t skulle erfordras för bolagsstämmas sammankallande. Att chefen för finansdepartementet icke hålles utanför en fråga af denna vikt är självfallet, men jag hyser betänklighet mot att lagen lägger i hans hand att besluta i saken, då allt, som gifver departementschefen sken af att vara en öfverinspektör för bankerna, hälst bör undvikas. Däremot är det alldeles tydligt, att den ifrågavarande åtgärden icke får af bankinspektören vidtagas, med mindre styrelsen underlåtit efterkomma af honom framställd begäran om utfärdande af kallelse till bolagsstämma. Ett tillägg till paragrafen i sistnämnda syftning är därföre infördt».

I sin ofvanberörda motion har herr Moll till stöd för sitt däri gjorda yrkande, att de föreslagna bestämmelserna skulle ändras därhän, att bankinspektören endast på uppdrag af chefen för finansdepartementet skulle äga rätt att sammankalla bolagsstämma, anfört följande:

»Bolagsstämmas sammankallande af bankinspektören vore en åtgärd, som för vederbörande bank kunde få ödesdigra följder. En dylik åtgärd kunde, om fråga vore om en på svaga fötter stående bank, lätt framkalla rusning mot banken samt föranleda bankens fall. Sannt är visserligen, att bankinspektörens rätt att inkalla bolagsstämma inträder först i det fall, att bankstyrelsen vägrar att sammankalla af bankinspektören begärd stämma. Men om bankinspektören påyrkar samt styrelsen motsätter sig bolagsstämmas sammankallande, så bör bankinspektören ensam icke kunna slita denna meningsskiljaktighet genom att själf inkalla stämma. En så ytterst allvarsam åtgärd som bolagsstämmas sammankallande bör så mycket mindre af bankinspektören en-

sam kunna verkställas, som enligt 80 § i förslag till lag angående solidariska bankbolag samt 73 § i förslag till lag angående bankaktiebolag chefen för finansdepartementet, men icke bankinspektören, under vissa förutsättningar äger förordna om verkställandet af extra bokslut och revision, hvilket förordnande innebär en åtgärd, som är mindre uppseendeväckande än bolagsstämmas sammankallande».

Lika med motionären håller utskottet före, att bolagsstämmas sammankallande är en åtgärd af den vikt, att densamma ej bör kunna af bankinspektören ensam vidtagas. Utskottet anser därföre, att, på sätt motionären föreslagit, i förevarande §§ — 79 § af förslaget litt. A och 72 § af förslaget litt. B — bör införas bestämmelse därom, att dylik åtgärd får af bankinspektören företagas allenast efter uppdrag af chefen för finansdepartementet.

Litt. A: 80—82 §§. Litt. B: 73—75 §§.

I skrifvelse till Kungl. Maj:t har, såsom ofvan erinrats, 1900 års Riksdag ifrågasatt en förändring af bankinspektionens organisation särskildt därutinnan, att anordningar vidtoges till åstadkommande af samarbete mellan bankinspektören och de af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnade ombud i bankerna.

Rörande denna fråga har af bankkommittén anförts följande:

»Det ombud, Konungens befallningshafvande vid hvarje bank anställer, har, om man frånser pröfningen och vården af de sedelutgifvande bankernas grundfondshypotek, hvilket bestyr upphör med sedelutgifningen, till hufvudsakligt åliggande att kontrollera och attestera riktigheten af den rapport, som för hvarje månad skall insändas till finansdepartementet. Därjämte förordnar Konungens befallningshafvande vid hvarje bank en person, som deltager i den årliga revisionen af bankens förvaltning. Det vore enligt kommitténs mening önskvärdt, att, såsom någon gång redan nu sker, dessa begge uppdrag i samma bank lämnades åt *en* person, hvilken således skulle både granska månadsrapporterna och deltaga i revisionen. Denne person borde då kunna förväntas erhålla en bättre inblick i bankens förhållanden, än ombudet och revisorn nu hvar för sig äga, och han skulle därföre kunna med större sakkännedom fullgöra de skilda uppdragen. Då emellertid de personliga betingelserna för de bägge uppdragen kunna sägas vara i viss mån olikartade, i det revisorsuppdraget måste anses mera grannlaga och maktpåliggande, samt det sålunda kan inträffa, att den person, som anses lämplig att deltaga i revisionen, till äfventyrs icke är villig att åtaga sig arbetet med månadsrapporternas granskning, har kommittén icke ansett ändamålsenligt att i lag stadga, det uppdragen skola förenas i en hand.

Att nu anordna ett samarbete mellan bankinspektören och Konungens befallningshafvandes ombud i bankerna på det sätt, att dessa senare skulle, såsom ett slags underinspektörer, vara pliktige att på bankinspektörens anmodan verkställa inspektioner synes icke tillrådligt eller nödigt. Enhetligheten i bankinspektionen skulle därigenom äfventyras och bankerna skulle kunna blifva besvärade med tätare inspektioner, än behofvet påkallar och för bankverksamhetens lugna gång är önskvärdt. Men att dessa ombud, som ju dock utöfva en viss tillsyn i bankerna, fortfarande skola stå alldeles isolerade från den centrala bankinspektionen är utan tvifvel icke ändamålsenligt. Kommittén har därföre förordat skyldighet för det allmänna ombudet att meddela bankinspektören alla de upplysningar om vederbörande bank, som af honom äskas. Bankinspektören kan sålunda, utan att särskild bankinspektion anordnas, erhålla tillförlitlig underrättelse om förhållanden, som det kan vara af vikt att känna; och ombudet, som redan enligt nu gällande lag har tillträde till banks räkenskaper och handlingar, bör utan vidare svårighet kunna meddela sådan upplysning».

Utskottet, som delar de af kommittén sålunda uttalade åsikter, anser sig böra framhålla vikten däraf, att uppdrag af ifrågavarande beskaffenhet må komma att tilldelas endast för dylikt uppdrag fullt kompetenta personer. Utan att så sker, vinnes naturligtvis ej nödig effektivitet åt de föreslagna bestämmelserna; och med afseende å den förändrade ställning, bemälde ombud och revisor enligt de nya stadgandena skulle komma att intaga, blir det tydligen framdeles mera än hittills af vikt, att sagda uppdrag anförtros endast åt härför fullt lämpliga personer.

Litt. A: 97 §.
Litt. B: 90 §.

Till stöd för ofvanberörda af herr Moll gjorda yrkande angående tiden för ifrågavarande lagars trädande i kraft har af motionären anförts följande:

»Enligt Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition skulle de i densamma innehållna lagförslagen träda i kraft den 1 januari 1904.

Då nämnda lagförslag icke i jämförelse med nu gällande lagstiftning innehålla förändringar af beskaffenhet att från bankernas sida kräfva några förberedelser, lärer, därest samma förslag skulle af Riksdagen godkännas, mot deras trädande i kraft redan den 1 januari 1904 invändning ej kunna göras.

Men, då jag här tillåter mig föreslå en begränsning i den de enskilda bankernas lottägare åliggande solidariska ansvarigheten, torde, ehuru dessa banker redan haft rundlig tid att förbereda sig på väntade

förändringar, gående ut på den solidariska ansvarighetens upphörande, en något längre förberedelsetid böra medgifvas. Då det af praktiska skäl lärer vara önskvärdt, att samtliga nu ifrågavarande lagar samtidigt träda i kraft, torde den i den kungl. propositionen härför föreslagna tidpunkten lämpligen böra framflyttas till den 1 januari 1906, till hvilken dag Kungl. Maj:t äger meddela enskild bank tillåtelse till bankrörelsens bedrifvande på grund af kungl. kungörelsen den 12 juni 1874».

Då således motionärens yrkande hvilar på den förutsättningen, att hans förenämnda förslag i fråga om begränsning af ansvarigheten för delägare i solidariska bankbolag vunne godkännande, men utskottet här ofvan förklarat sig icke kunna tillstyrka detta förslag, finner utskottet sig ej heller kunna förorda motionärens förevarande yrkande.

Litt. B: 90 §.

Vissa äldre bankaktiebolag, hvilkas verksamhet är grundad på tillåtelse, meddelad före tillkomsten af 1886 års bankaktiebolagslag, hafva i öfverensstämmelse med härom i bolagsordningarna meddelade bestämmelser utelöpande aktier, hvilka äro ställda till innehafvaren. I bolagsordningen för åtminstone ett af dessa bankaktiebolag finnes meddelad föreskrift om skyldighet för bolaget att underkasta sig de bestämmelser, hvilka för bankaktiebolag varda i allmän författning stadgade. På grund af de i 90 § af förslaget litt. B meddelade öfvergångsbestämmelser skulle alltså den nya lagen i hela sin utsträckning gälla för dylikt bolag. Då emellertid de i samma lagförslag införda stadganden rörande anteckning i registerboken om innehafvande aktier tydligtvis icke kunna vinna tilllämpning å andra aktier än sådana, som äro ställda till viss man, torde de i 90 § meddelade bestämmelser böra ändras, och har därför i nedan intagna förslag åt berörda bestämmelser gifvits en lydelse, hvilken i tillämpliga delar öfverensstämmer med öfvergångsstadgandet i gällande aktiebolagslag.

Förslaget till lag ang. industriförlagsbanker.

Bankkommittén har erinrat, hurusom det enligt lagstiftningen för enskilda bankinrättningar vore bank förbjudet att drifva handel med aktier, i följd hvaraf handel med dylika papper vore förbehållen enskilda personer eller inrättningar, hvilka icke, liksom bankerna, stode under det allmännas kontroll; och kommittén har såsom en brist i lagstiftningen betecknat denna frånvaro af alla bestämmelser till reglerande af dylik handel. Att en med tillräckligt kapital utrustad, på lämpligt sätt organiserad och under offentlig kontroll ställd aktieemissionsanstalt skulle, med den fackkunskap rörande industriella företags ekonomiska bärighet och andra hithörande förhållanden, öfver hvilken en sådan inrättning måste antagas komma att förfoga, varda till nytta för industrien, syntes kom-

mittén obestridligt. Men att utan vidare upphäfva förbudet för bankerna att drifva handel med aktier vore ingalunda tillrådligt. Hvad i denna fråga enligt kommitténs mening borde göras, vore, att lagstadganden meddelades rörande en ny banktyp, hvilken skulle äga att, under aktiebolagsformen, jämte bankrörelse, idka handel med aktier. Beträffande de fordringar, lagstiftningen borde uppställa på dylika bankaktiebolag, låge det i sakens natur, att dessa bolag i anseende till den risk, som vore med aktieemissionsrörelse förenad, borde utrustas med grundkapital, vida öfverstigande det, som kunde anses tillräckligt för de vanliga bankerna; och föreslog kommittén tre millioner kronor såsom minimigrundfond för dessa bolag. Härförutom borde för sådant bolag gälla, att dess inlåning från allmänheten strängt begränsades och bestämdes till högst sammanlagda beloppet af bolagets egna fonder samt att bolaget skulle vara skyldigt att i firman begagna viss, från de vanliga bankerna skiljaktlig benämning, i hvilket hänseende kommittén föreslog ordet industriförlagsbank. I öfrigt skulle för dessa banker gälla de för bankaktiebolag i allmänhet meddelade stadganden; och har kommittén framlagt ett i enlighet med dessa uttalanden affattadt förslag till *lag angående industriförlagsbanker*.

Endast en af högsta domstolens i lagförslagets granskning deltagande ledamöter har lämnat förslaget utan anmärkning, de öfriga ledamöterna hafva helt och hållet afstyrkt detsamma. Det har därvid uttalats, att det syntes betänkligt, att med handel med aktier, hvilken rörelse vore af synnerligen riskabel natur, förenades rättighet till bankmässig pänningeinlåning och att förty, därest en sådan inlåning icke kunde helt och hållet förmenas dem, som drefve aktiehandel, staten åtminstone icke borde åt någon af dessa, åt aktiebolag lika litet som åt andra bolag eller enskilda personer, genom koncessions meddelande förläna skenet af offentlig rekommendation. Genom den föreslagna begränsningen af inlåningen från allmänheten blefve insättarnes säkerhet icke tryggad, då med fonderna skulle ansvaras icke blott för de från allmänheten inlånade beloppen utan ock för bankens öfriga förbindelser; och för dessa senare vore ingen gräns uppställd, utan skulle det stå industriförlagsbankerna öppet att från annan pänningeinrättning inlåna hvilket belopp som hälst, hvarigenom i industriförlagsbankernas äfventyrliga rörelse kunde komma att indragas äfven de medel, som af allmänheten anförtrotts åt andra banker. Faran häraf blefve så mycket större, om två banker stadigt samverkade på det sätt, att den ena under formen af industriförlagsbank drefve aktiehandeln och den andra med vanlig banktyp hade till uppgift att vara den förras förläggare.

I hvarje fall borde grundfondens minimikapital vida öfverstiga det föreslagna beloppet.

I fråga om detta lagförslag har chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet yttrat följande:

»Utan att vilja frånkänna de inom högsta domstolen sålunda uttalade betänkligheter ett visst berättigande, kan jag icke annat än dela kommitténs uppfattning om önskvärdheten af en lagstiftning för emissionsbanker. Verksamhet af det slag, utlandets emissionsbanker bedrifva, är hos oss hänvisad till den rent privata företagsamheten och undandrager sig därigenom all kontroll, äfven den, som allmänheten själf kan utöfva därigenom, att resultatet af en affärsverksamhet framlägges för offentligheten. Att de vådor, en dylik affär kan för de enskilda och det allmänna medföra, härigenom i väsentlig mån förökas, synes mig knappast kunna bestridas. Men härtill kommer, att industrien är under nuvarande förhållanden i saknad af det stöd, en kraftig, välskött och under offentligheten ställd emissionsbank erbjuder; den måste uppsöka den enskilde kapitalisten eller bankiren för att uppbringa det för ett företags åvägabringande nödiga kapitalet, och då tillräcklig sakkunskap för att bedöma chancerna för en dylik affär där i regeln saknas, blir nog ofta följden, att företag, som sakna förutsättningar att lyckas, sättas i gång, under det andra, som för landet kunde blifva af nytta, dö i sin linda af brist på förlagskapital.

Det förefaller mig för öfrigt, som om man inom högsta domstolen bildat sig en något öfverdrifven föreställning om den risk, som är förenad med en emissionsbanks verksamhet. Väl är denna risk större än vid vanlig bankrörelse, men skött med sakkunskap, försiktighet och redbarhet behöfver en emissionsbank icke gifva sig in i äfventyrligheter, under det å andra sidan hvarje bankverksamhet, hvars ledning icke kännetecknas af nämnda egenskaper, lätt blir äfventyrlig. Den mening, att genom koncessions meddelande skulle förlänas skenet af offentlig rekommendation eller, såsom en ledamot uttrycker sig, en viss garanti för industriförlagsbankernas soliditet, kan jag icke dela. Att en bankrörelse bedrifves på grund af en utaf Konungen fastställd bolagsordning — och om koncession i annan mening är här icke fråga — innebär ju intet annat än att denna bolagsordning och i densamma åberopad lag skola lända banken till efterrättelse; någon garanti för bankens soliditet är därmed icke lämnad, enär genom den kontroll, hvarunder banken sålunda kommer, ingalunda kan förebyggas, att banken, den må nu vara af den ena eller den andra typen, genom oför-

ständig skötsel kan komma på obestånd. Såsom ett gif akt för den allmänhet, som kan vilja hos industriförlagsbanken insätta sina penningar, är för öfrigt föreskrifvet, att bankens firma skall innehålla ordet industriförlagsbank. Samma fara, som, på sätt inom högsta domstolen erinras, kan uppstå därigenom, att en vanlig bank i en för stor utsträckning förlägger en industriförlagsbank, finnes redan nu, då bankerna ju äro oförhindrade att, i hvilken utsträckning de finna för godt, belåna aktier och därigenom, om denna lånerörelse bedrifves oförsiktigt, äro beroende af dessa värdepappers ofta växlande värden.

Då jag således lika med kommittén anser nyttigt, att lag stiftas för ifrågavarande kreditanstalter, finner jag dock, såsom inom högsta domstolen blifvit anmärkt, att den föreslagna minimisiffran för grundfonden blifvit satt väl låg. Ett stort flertal af de vanliga bankerna äga grundfond, öfverstigande tre millioner; och då det, särskildt för att betrygga de hos industriförlagsbank insatta penningarne, är af vikt, att bankens eget kapital uppgår till ett betydande belopp, har jag föreslagit, att grundfondens minimum bestämmes till fem millioner kronor».

Herr Moll har i sin ofvanberörda motion rörande detta lagförslag anfört:

»Därest Kungl. Maj:ts förslag till lag angående industriförlagsbanker vunne Riksdagens godkännande, skulle härigenom skapas en helt och hållet ny banktyp.

Huruvida något verkligt behof af banker, sådana som det kungl. förslaget afser, förefinnes, torde vara i högsta grad tvifvelaktigt. Af motiveringen för förslaget synes framgå, att det hufvudsakliga skälet för inrättandet af dylika banker vore att söka i frånvaron i vår nu gällande banklagstiftning af alla bestämmelser till reglerande af handeln med aktier. Enligt gällande lagstiftning få hvarken de enskilda bankerna eller aktiebankerna drifva handel med aktier. Undantag från denna regel göra de af våra äldre aktiebanker, hvilka, på grund af tidigare gällande bestämmelser, äga rätt till handel med aktier. Bland våra äldre aktiebanker finnas äfven sådana, som tidigare ägt denna rätt, men hvilka, efter hand som bolagsordningarne ändrats, fråntagits densamma, utan att vederbörande banker veterligen häraf haft någon olägenhet. Hvad angår de banker, som fortfarande äro i besittning af rätt till handel med aktier, synas desamma, enligt hvad af månadsrapporterna framgår, i mycket ringa grad begagna sig af ifrågavarande rätt.

På grund häraf torde man vara berättigad antaga, att rätt till handel med aktier för bankernas vidkommande saknar större betydelse.

Ej heller torde ur synpunkten af den allmänna fondmarknadens intresse någon rätt för bankerna att för egen räkning drifva handel med aktier kunna anses vara af behofvet påkallad. Aktiehandeln regleras långt bättre genom tidsenliga bestämmelser rörande börs- och mäklareverksamhetens ordnande än genom tillstånd för vissa banker att för egen räkning ingripa i denna handel. Till ordnande af densamma hafva såväl enskilda banker som aktiebanker under de senare åren bidragit genom inrättandet af särskilda fondafdelningar, hvilka såsom kommissionärer utföra uppdrag rörande köp och försäljning af aktier samt utgifva kursnoteringar. Dessa fondafdelningar torde angifva den väg, på hvilken bankerna lämpligast kunna bidraga till aktiehandelns reglering.

Att den nya banktypen skulle blifva af någon större nytta för industrien, kan på goda skäl betviflas. Redan sådana förhållandena nu äro, möter det för den solida industrien inga svårigheter att få sina legitima kreditbehof fyllda. De nya bankernas hufvudsakliga betydelse för industrien skulle väl ligga i deras egenskap af aktieemissionsanstalter. Men biträde vid aktieemissioner lämnas redan nu kommissionsvis af våra banker och detta på villkor, som efter all sannolikhet ställa sig vida billigare än de villkor, som af de ifrågasatta nya bankerna skulle kunna erbjudas.

Genom bestämmelsen i 3 § af det kungl. förslaget, att industriförlagsbank icke får från allmänheten inlåna penningar till belopp, som öfverstiger bolagets egna fonder, blifva dessa banker genom själfva sin organisation hänvisade att hufvudsakligen ägna sig åt spekulationsaffärer. Ty genom vanliga bankaffärer kan med den stränga begränsningen af dessa bankers inlåning nöjaktig afkastning å aktiekapitalet näppeligen åstadkommas.

Om härstädes något behof af banker med vidsträcktare verksamhetsgränser, än som för nuvarande banker finnas i lagstiftningen uppdragna, skulle förefinnas, torde detta behof kunna tillfredsställas på ett lämpligare sätt genom utveckling af kommanditbolagsformen, hvilken erbjuder såväl fordringsägare som kommanditdelägare det skydd, som ligger i den bolagets ledare åliggande personliga ansvarigheten. Denna bolagsform har, såsom bekant, kommit till vidsträckt användning i utlandet; åtskilliga af Tysklands största mest ansedda banker arbeta under denna form.

Det kan befaras, att grundandet, kanske till stort antal, af banker sådana, som det kungl. förslaget afser, skulle kraftigt bidraga till uppkommandet af en osund spekulationslust. Då en sådan icke bör af lag-

stiftningen uppmuntras, utan i möjligaste mån stäfjas, vågar jag hålla före, att Kungl. Maj:ts förslag till lag angående industriförlagsbanker icke bör af Riksdagen godkännas.»

Utskottet vill ingalunda bestrida, att en aktieemissionsanstalt, skött med sakkunskap och redbarhet samt ställd under offentlig kontroll, tillväventyrs skulle vara till nytta för industrien. Den i detta ärende förebragta synnerligen knappa utredningen har emellertid icke kunnat bibringa utskottet någon viss öfvertygelse, att tiden är inne för den ifrågasatta lagstiftningen eller att Kungl. Maj:ts förslag i detta afseende är byggdt på riktiga och lämpliga grunder. Något verkligt trängande behof för närvarande af en sådan lagstiftning har icke heller, utskottet veterligen, framträdt. Det får ej heller förbises, att, på sätt erfarenheten från utlandet gifvit vid handen, inrättningar af ifrågavarande beskaffenhet under en mindre nogräknad ledning kunna jämväl ägna sig åt osunda, för industrien skadliga spekulationsaffärer. Under sådana förhållanden och med erinran att det föreslagna namnet för ifrågavarande inrättningar synes mindre lämpligt, anser utskottet, lika med motionären, att ifrågavarande lagförslag icke bör godkännas.

Öfriga lagförslag.

Intet af *de öfriga lagförslagen* har gifvit anledning till någon erinran från utskottets sida.

Utskottets hemställan.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa

1:o) att Riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag till lag angående solidariska bankbolag icke kunnat oförändradt antagas, ville för sin del besluta en lag angående solidariska bankbolag af den lydelse, bilagan litt. A vid detta betänkande utvisar;

2:o) att Riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag till lag angående bankaktiebolag icke kunnat oförändradt antagas, ville för sin del besluta en lag angående bankaktiebolag af den lydelse, bilagan litt. B vid detta betänkande utvisar;

3:o) att det af Kungl. Maj:t framlagda, vid detta betänkande såsom bilaga litt. C fogade förslag till lag angående industriförlagsbanker icke måtte vinna Riksdagens bifall;

4:o) att Riksdagen måtte antaga med Kungl. Maj:ts förslag i ämnet öfverenstämmande

lag angående tillsyn å vissa penningeinrättningar, som drifva sin rörelse utan af Konungen stadfäst reglemente,

lag angående ändrad lydelse af 1 § i lagen den 27 maj 1898, innefattande särskilda bestämmelser om vissa aktiebolag, som drifva lånerörelse,

lag angående solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs;

lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och prokura, samt

lag angående ändrad lydelse af 55 § i lagen den 28 juni 1895 om handelsbolag och enkla bolag, af den lydelse, bilagan litt. D vid detta betänkande utvisar;

5:o) att Riksdagen med anledning af herr Lindhagens motion måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t, i sammanhang med den utaf innevarande års Riksdag begärda revision af aktiebolagslagen och den däraf påkallade omarbetning af förevarande lagstiftning rörande solidariska bankbolag och bankaktiebolag, efter verkställd utredning taga i öfvervägande angelägenheten af en förbättrad lagstiftning för vissa andra solidariska bankbolag än dem, å hvilka den nya lagen angående solidariska bankbolag vinner tillämpning, äfvensom i hvad mån i samband därmed en granskning jämväl i andra afseenden af lagstiftningen rörande bankbolag må af den förebragta utredningen påkallas;

6:o) att herr Molls motion måtte anses besvarad genom utskottets här ofvan under 1:o)—4:o) gjorda hemställanden;

7:o) att herr Waldenströms motion måtte anses besvarad genom hvad utskottet här ofvan under 1:o) och 2:o) hemställt; samt

8:o) att herr Lindhagens motion måtte anses besvarad genom utskottets här ofvan under 1:o) och 5:o) gjorda hemställanden.

Stockholm den 5 maj 1903.

På sammansatta banko- och lagutskottets vägnar:

F. A. BOSTRÖM.

Reservationer:

Rörande förslaget till *lag angående solidariska bankbolag:*

i fråga om *utskottets motivering rörande den solidariska ansvarigheten* (sid. 30—31) af herrar *Lindhagen, Hammarlund*, friherre *Bonde* och *Segerdahl*, hvilka i detta afseende åberopat innehållet i herr Lindhagens motion (sid. 16—19 och 24—25) samt af herr *Moll* med åberopande af hans motion (sid. 27—30).

vid *1* och *97 §§* af herrar *Lindhagen*, *Hammarlund*, friherre *Bonde*, *Moll* och *Segerdahl*, hvilka anfört:

»Enligt 1 § i lagen om solidariska bankbolag afser lagen endast dem, som drifva bankrörelse och tillika »åstunda att försäkra sig om tillgodonjutande af de rättigheter», lagen medgifver. Förslaget till lag om bankaktiebolag föreskrifver däremot, att alla aktiebolag, som drifva bankrörelse, skola ingå under lagen.

Att uppställa lagen så, att det blir en frivillig sak för solidariska bankbolag att underkasta sig densamma, är enligt vår uppfattning ej betingadt af några förhållanden. Angelägenheten att åstadkomma en särskild lagstiftning för bankbolag har ej sin grund i en önskan att bereda dylika bolag särskilda rättigheter, utan i främsta rummet i ett behof att i den allmänna säkerhetens intresse regelbinda och kontrollera deras verksamhet. Syftet måste därför vara att erhålla en obligatorisk lagstiftning för bolag, som drifva bankrörelse, oafsedt om de äro solidariska bolag eller aktiebolag.

Då emellertid utredning ej förebragts, i hvad mån en enhetlig lagstiftning kan stiftas för solidariska bankbolag i allmänhet, så bör dock den lag, man nu föreslår, vara ovillkorligen gällande för åtminstone alla sådana solidariska bolag, som lagen själf syftar på, nämligen de bolag, hvilka idka sin verksamhet i sådan omfattning och hafva så många delägare, att det för dem blir en naturlig och nödvändig sak att drifva sin rörelse genom en vald styrelse. Af motiven till lagförslaget framgår också, att man helst önskar, att alla redan bildade bolag af ifrågavarande slag skola underkasta sig lagen, på samma gång det uttryckligen uttalas, att uppkomsten af nya solidariska penningeinstitutioner utanför den nya banklagstiftningen icke vore önskvärd. Och åt dessa uppfattningar har man äfven sökt gifva ett uttryck i själfva

lagen genom bestämmelsen, att de bolag, som ställa sig utanför densamma, ej få använda ordet bank i sin firma.

Enligt vår uppfattning bör därför lagen om solidariska bankbolag, i anslutning till formuleringen i 1874 års kungörelse och 1881 års kommittés banklagsförslag, affattas så, att lagen ovillkorligen skall gälla alla solidariska bankbolag, som drifva sin rörelse genom vald styrelse, med bibehållande enligt vanliga rättsregler af frivillig anslutning endast för bankbolag, som börjat sin verksamhet före lagens trädande i kraft. Till skillnad från Kungl. Maj:ts förslag vinnes härigenom, utom en riktig uppställning af lagstiftningen, därjämte att, på sätt man önskat, alla nya solidariska bolag med vald styrelse måste underkasta sig lagen, hvilket betyder, att under lagen obligatoriskt ingå dels de förutvarande enskilda bankerna vid utgången af deras oktrojer och dels nybildade folkbanker med vald styrelse.

På dessa skäl hemställa vi,

1:o) att 1 § 1 mom. i förslaget till lag om solidariska bankbolag må erhålla följande lydelse:

»De som, i ändamål att genom vald styrelse drifva bankrörelse, vilja stifta bolag med personlig ansvarighet för delägarne, skola därom hos Konungen göra ansökning med bifogande af fullständig bolagsordning».

2:o) att, därest vår hemställan under punkt 1:o) bifalles, uti 97 § af nämnda lagförslag efter de två första momenten införes följande föreskrift:

»För bankbolag, som börjat sin verksamhet före denna lags trädande i kraft, skall fortfarande gälla hvad hitintills varit stadgadt, dock att den i 10 § 3 mom. meddelade bestämmelse skall jämväl å sådant bolag äga tillämpning».

vid *9 §* af herr *Moll*, som anfört:

»Då 1881 års bankkommitté enhälligt föreslog den solidariska ansvarighetens begränsning till en gång banklottens belopp för banker med en grundfond af minst en million kronor samt till två gånger banklottens belopp för banker med mindre grundfond än en million kronor; då 22 af dåvarande 27 enskilda banker förordade detta kommitténs förslag; då Kungl. Maj:t i vid 1886 och 1887 årens riksdagar framlagda lagförslag ansåg sig kunna upptaga samma kommittéförslag; då de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt, hvilken med fog kan sägas hafva utgjort den hufvudsakliga betingelsen för den

obegränsade solidariska ansvarigheten, inom kort fullständigt upphör; då från intet håll sagts, ej heller torde kunna sägas, att de enskilda bankerna mera äro i behof af den obegränsade solidariska ansvarigheten nu, än de voro år 1881; så anser jag mig berättigad att draga den slutsatsen, att bibehållande af delägarnes obegränsade solidariska ansvarighet *icke är af behofvet påkalladt.*

Då man i utlandet, där banker med obegränsad solidarisk ansvarighet för delägarne tidigare funnits i stort antal, numera, med anledning af de olycksdigra följder, denna ansvarighet vid flera tillfällen dragit öfver delägarne, nästan fullständigt frångått denna banktyp; då den obegränsade solidariska ansvarigheten kan sägas innebära ett osundt borgenssystem af vidsträcktaste omfattning, om hvars verkliga betydelse många delägare säkerligen sakna kännedom; så tillåter jag mig beteckna denna ansvarighet såsom *en föråldrad, skadlig och osund princip*, hvilken snarast möjligt bör ur banklagstiftningen utsöndras.

På grund af det anförda och då den omständigheten allena, att den obegränsade solidariska ansvarigheten här i landet hittintills, dess bättre, haft tillfälle att visa endast sina fördelar men icke sina olägenheter, icke lärer kunna anses utgöra tillräcklig anledning att bibehålla en obehöflig, föråldrad, skadlig och osund princip, så anser jag, att utskottet bort tillstyrka bifall till följande i af mig väckt motion föreslagen lydelse af 9 § 1 mom.:

»Bankbolag skall bestå af minst trettio hufvudlottägare. De skola vara svenska medborgare. Dessa bolagsmän skola insätta bolagets grundfond och ansvara för uppfyllandet af alla bolagets förbindelser, en för alla och alla för en, dock med den inskränkning, att uttaxering till fyllande af brist i bolagets tillgångar ej för någon lott må öfverstiga två gånger lottens belopp.»

vid *10 §* af herrar *Lindhagen,* friherre *Bonde* och *Moll,* hvilka yttrat:

»I förslaget till lag om bankaktiebolag stadgas, att dylikt bolags firma skall innehålla ordet »aktiebolag». Härigenom utmärkes äfven inom förevarande lagstiftningsområde genom själfva benämningen på sedvanligt sätt skillnaden mellan ett solidariskt bolag och ett aktiebolag.

Förslaget till lag om solidariska bankbolag upptager åter i de två första momenten af 10 § bestämmelser därom, att i firman för bankbolag med en grundfond af 1,000,000 kronor och däröfver skola ingå orden »enskild bank», hvilken firma dessutom ej får af annan begagnas, samt att firma för bankbolag med mindre grundfond skall innehålla ordet

»folkbank». Några motsvarande föreskrifter förekomma ej i förslaget till lag om bankaktiebolag, ehuru äfven detta skiljer mellan bolag, hvilkas grundfond uppgår till eller understiger 1,000,000 kronor.

Förenämnda för solidariska bankbolag ifrågasatta säregna bestämmelser äro enligt vår uppfattning icke påkallade af några giltiga anledningar. Tvärt om synas oss alla skäl tala emot denna afvikelse från ifrågavarande lagstiftningsarbetes angifna grundtanke, att »hufvudsakligen samma lagstiftning bör gälla för båda slagen af banker».

Redan genom den sålunda ensamt för solidariska bankbolag stadgade skyldighet att hafva ordet bank i sin firma förefaller det som om lagen menade, att dylika bolag voro en egentligare form för bankrörelse än bankaktiebolagen, hvilket ju är synnerligen oriktigt. Vidare är det svårt att utfinna någon grundsats i bestämmelsen, att solidariska bankbolag med en grundfond under 1,000,000 kronor skola nödvändigtvis kalla sig folkbank, såvida ej antingen enahanda föreskrift meddelas om motsvarande aktiebanker eller ock denna benämning ensamt förbehålles de förra bankerna, hvilket senare emellertid svårligen låter sig göra, då många förefintliga bankaktiebolag i sin firma redan upptagit ordet folkbank. Slutligen är det ett gifvet missförhållande att skrifva lagen så, att folkbankerna, när de öka sin grundfond till 1,000,000 kronor, nödgas utbyta sin firma mot en annan lagstadgad firma.

Hela denna anordning angifves emellertid af motiven hafva tillkommit endast för att åt de nuvarande enskilda bankerna bibehålla deras af ålder antagna benämning enskild bank. För detta ändamål har man ansett nödigt att genom föreskrifter, som sakna motsvarighet i äldre bestämmelser, tydligt afskilja dessa banker såväl från öfriga solidariska bankbolag som från bankaktiebolagen.

Kommer denna anordning ej att blifva af någon större praktisk betydelse för de enskilda bankerna, så har det påtagligen ej heller någon betydelse att i lagen införa dessa i och för sig olämpliga föreskrifter.

Tror man åter, att ifrågavarande bestämmelser skola, såsom synes vara meningen med desamma, i sin mån verka till att för framtiden framhålla och befästa de nuvarande enskilda bankerna såsom en förnämligare banktyp än andra banker, så handlar man därigenom i strid med syftena för den senaste tidens bankreform. Denna har nämligen till ändamål att ej vidare i något afseende upprätthålla den priviligierade ställning för de förutvarande enskilda bankerna, som följt af deras nu afskaffade sedelutgifningsrätt. Genom dylika föreskrifter skulle man också snarare motverka än underlätta deras om-

bildning till aktiebanker, hvilket förut länge ansetts såsom en naturlig och önskvärd sak.

Vi hemställa alltså,

att 1 och 2 mom. af 10 § i förslaget till lag om solidariska bankbolag måtte utgå.»

Rörande förslaget till *lag angående bankaktiebolag:*

vid *90 §* af herrar *Lindhagen*, *Sandqvist*, *Hammarlund*, friherre *Bonde* och *Segerdahl.*

Rörande förslaget till *lag angående industriförlagsbanker:*

af herrar *Leman*, *Grundberg, Dieden, Wijk* och *Segerdahl,* hvilka anfört:

»Enligt nu gällande lagstiftning äga såväl enskilda personer som handelsbolag och sådana aktiebolag, som icke idka bankrörelse, att drifva handel med aktier. Den aktiehandel, som sålunda idkas, är emellertid icke underkastad någon som helst kontroll. Vid sådant förhållande synes det vara i hög grad önskvärdt, om — då de kontrollerade enskilda bankerna och aktiebankerna förbjudits att drifva handel med aktier — man kunde erhålla särskilda, för aktieemissioner och aktiehandel afsedda bankanstalter, hvilka blefve underkastade allmän kontroll.

Man har, under åberopande af erfarenheten från utlandet angående vissa aktieemissionsbanker, framställt den anmärkning, det anstalter af ifrågavarande beskaffenhet skulle bidraga till uppammande af en osund spekulationsverksamhet.

Mot denna anmärkning kan framhållas, att spekulation, som är en viktig faktor till befrämjande af ett kraftigt näringslif, i och för sig ingalunda är fördömlig, ehuru den visserligen blifver sådan, då den är osund, samt att man icke torde hafva att befara större vådor, utan fastmer torde kunna motse färre olägenheter af en under *allmän kontroll* stående aktiehandelsbank, än af de inrättningar, hvilka, i likhet med de af utskottet åberopade utländska bankanstalter, *utan* någon som helst *kontroll* idka aktieaffärer.

Man har vidare mot de s. k. industriförlagsbankerna anmärkt, att behof af aktieemissionsanstalter icke skulle föreligga, enär biträde vid aktieemissioner redan nu på billiga vilkor kommissionsvis lämnas af enskilda banker och aktiebanker. Häremot kan dock erinras, dels att de fall verkligen icke äro få, då, under nuvarande förhållanden, sunda och gagneliga affärsföretag endast med svårighet och ofta med ett redan från början allt för litet aktiekapital kommit till stånd, och dels att det

biträde vid aktieemissioner, som lämnats af enskilda banker och aktiebanker, hvilka ju icke direkt få befatta sig med dylika emissioner, som oftast inskränkt sig till framläggande af teckningslistor å resp. bankkontor.

Den fördel, som en väl ordnad aktieemissionsbank vid bildande af nya aktieföretag för öfrigt torde kunna bereda såväl industrien som den aktietecknande och aktieköpande allmänheten, skulle enligt vår åsikt hufvudsakligen bestå däruti, att — med hänsyn till den sakkunnighet, som man med fog kan förvänta förefinnas hos styrelsen för en särskildt för aktieemissioner afsedd bank — pröfningen såväl af beloppet utaf det behöfliga aktiekapitalet för och bärigheten hos ett nytt aktieföretag, som ock, där ett enskildt affärsföretag ombildas till aktiebolag, af verkliga värdena utaf de tillgångar, hvilka det nya aktiebolaget skall öfvertaga, kan och bör ske mycket mera omsorgsfullt och förtroendeingifvande, än hvad för närvarande i allmänhet sker.

Då vi alltså hysa den åsikt, att under allmän kontroll ställda banker för emitterande af och handel med aktier, ej endast icke skulle medföra någon våda för det sunda näringslifvet, utan fastmer kunna bereda detta åtskilliga väsentliga fördelar, hafva vi ansett, det utskottet hade bort tillstyrka Riksdagen att antaga Kungl. Maj:ts förslag till lag angående industriförlagsbanker».

Rörande förslaget till *lag angående solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs:*

vid *8 §* af herr ***Moll*** som anfört:

»Åberopande min i ämnet väckta motion anser jag, att utskottet bort tillstyrka bifall till följande lydelse af 8 §:

»Visar sig vid den värdering, hvarom i 6 § sägs, eller sedermera under konkursens fortgång, att bolagets tillgångar icke förslå till betäckande af bolagets kända gäld jämte kostnaderna för boets utredning och konkurssakens behandling, skola gode männen eller sysslomännen, med iakttagande af den i 9 § af lag angående solidariska bankbolag för lottägarnes ansvarighet stadgade inskränkning, ofördröjligen å hufvudlottägarne, i förhållande till det antal lotter en hvar af dem enligt förteckningon öfver bolagets delägare innehar, uttaxera det till fyllande af bristen i bolagets tillgångar erforderliga belopp jämte en tiondedel därutöfver. Är någon af hufvudlottägarne veterligen i konkurstillstånd, skall uttaxeringen ske allenast å öfrige hufvudlottägare».

Rörande *samtliga lagförslag med undantag af förslaget till lag angående industriförlagsbanker*

af herr *Moll* som anfört:

»Beträffande tiden för ikraftträdandet af samtliga i Kungl. Maj:ts propositioner n:is 67 a och 67 b innehållna lagar med undantag af lagen angående industriförlagsbanker anser jag, under åberopande af mina i frågan väckta motioner, att utskottet bort tillstyrka bifall till denna tids framflyttande till den 1 januari 1906.»

Herr *Waldenström* har anhållit få antecknadt, att han icke deltagit i behandlingen af förslaget till *lag angående industriförlagsbanker*.

Herr *Folke Andersson* har anhållit få antecknadt, att han icke deltagit i den slutliga behandlingen af de i detta betänkande omhandlade frågor.

Herr *Biesèrt* har anhållit få antecknadt, att han af annat uppdrag varit förhindrad deltaga i utskottets förhandlingar.

Bilaga litt. A.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

Lag

angående solidariska bankbolag.

Härigenom förordnas som följer:

I Kap.

Om bankbolags bildande och om dess fonder.

1 §.

De, som, i ändamål att drifva bankrörelse, vilja stifta bolag med personlig ansvarighet för delägarne och som åstunda att försäkra sig om tillgodonjutande af de rättigheter, denna lag medgifver, skola därom hos Konungen göra ansökning med bifogande af fullständig bolagsordning.

Stiftarne skola vara här i riket bosatta svenska medborgare och till antalet minst tio.

Finnes sådant bankbolag vara för landet nyttigt, pröfvar Konungen bolagsordningens öfverensstämmelse med denna lag samt lag och författningar i öfrigt, så ock om och i hvad mån därutöfver, med hänsyn till vidden och beskaffenheten af bolagets rörelse, särskilda bestämmelser må erfordras.

Stadfästes bolagsordningen, meddelar Konungen tillåtelse till bankrörelsens drifvande (oktroj) under en tid af högst tio år och därutöfver intill slutet af då löpande kalenderår.

Bankbolag skall, på sätt nedan sägs, registreras.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

2 §.

Sedan oktroj meddelats, må stiftarne utfärda inbjudning till teckning af lotter i grundfonden.

Inbjudningen, som skall egenhändigt underskrifvas af stiftarne samt vara åtföljd af styrkt afskrift af Konungens beslut om stadfästelse af bolagsordningen, skall innehålla bestämmelse ej mindre om den tid, ej öfverstigande sex månader från det stadfästelsen meddelats, inom hvilken sammanträde med tecknarne för pröfning af frågan om bolagets bildande skall hållas, än äfven om den grund, efter hvilken i händelse af öfverteckning de utbjudna lotterna skola bland tecknarne fördelas.

Teckning vare ogiltig, där den ej göres å sådan inbjudning, som ofvan i denna § sägs.

3 §.

Har stiftare förbehållit sig särskild förmån eller rättighet, vare det förbehåll mot bolaget utan verkan, där det ej finnes i inbjudningen fullständigt angifvet.

4 §.

Stiftarne åligge att i den ordning, som skall gälla om kallelse till ordinarie bolagsstämma, för pröfning af frågan om bolagets bildande utlysa sammanträde att hållas inom den i inbjudningen bestämda tid. Har ej sammanträde inom sagda tid hållits, vare teckningen icke vidare bindande.

5 §.

Styrkes vid sammanträde, som i 4 § omförmäles, genom behöriga teckningslistor, att grundfonden är, enligt inbjudningens innehåll, fulltecknad och att tecknarne, stiftarne inräknade, utgöra minst det antal, som i 9 § sägs, skall, sedan i händelse af öfverteckning lotterna blifvit mellan tecknarne fördelade och öfverskjutande teckning förklarats förfallen, till afgörande företagas, huruvida bolaget skall komma till stånd; dock må de fleste af de närvarande kunna besluta, att med frågans afgörande skall anstå till fortsatt sammanträde inom en månad därefter.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

Besluta de närvarande enhälligt, att bolaget skall komma till stånd eller finnas vid omröstning de fleste röstande hafva förenat sig härom och utgöra desse minst en fjärdedel af hela antalet tecknare, stiftarne inräknade, med ett sammanlagdt delaktighetsbelopp af minst en fjärdedel af hela grundfonden, skall bolaget anses bildadt; i annat fall vare frågan om bolagets bildande förfallen.

Stiftare, som, efter ty i 3 § sägs, förbehållit sig särskild förmån eller rättighet, äge ej deltaga i omröstning, hvarom i denna § förmäles, ej heller skall sådan stiftare eller det af honom öfvertagna delaktighetsbelopp vid omröstningen tagas i beräkning.

6 §.

Utgöra stiftarne minst det antal, som i 9 § sägs, och öfvertaga de själfva samtliga lotterna, skall bolaget anses vara genom aftalet härom bildadt.

7 §.

Är bankbolag bildadt, skall val af styrelse och revisorer ofördröjligen ske.

8 §.

Bankbolags grundfond skall utgöra minst en million kronor; dock att, där de i bolagsordningen meddelade närmare bestämmelser angående bolagets rörelsegrenar och villkoren därför uppenbarligen gifva vid handen, att bolaget icke har till ändamål att drifva bankrörelse i större omfång, utan blott att tillgodose den mindre omsättningen å viss ort, grundfonden må, om Konungen gifver därtill lof, bestämmas till lägre belopp, dock ej understigande två hundra tusen kronor.

9 §.

Bankbolag skall bestå af minst trettio hufvudlottägare. De skola vara svenska medborgare. Dessa bolagsmän skola insätta bolagets grundfond och ansvara för uppfyllandet af alla bolagets förbindelser, en för alla och alla för en.

Den ansvarighet för bolagets förbindelser, hvilken enligt denna § åligger hufvudlottägare utöfver hans andel i grundfonden, må ej af bolagets borgenärer göras gällande i annan ordning, än som i lagen

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

angående solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs stadgas rörande solidariskt bankbolag.

10 §.

I firma för bankbolag, hvars grundfond ej understiger en million kronor, skola ingå orden enskild bank. Sådan firma må ej af annan begagnas.

Understiger bankbolags grundfond en million kronor, skall bolagets firma innehålla ordet folkbank.

Ej må enskild man eller annan enskild penningeinrättning än bolag, hvarom i denna lag förmäles, samt sparbank och bankaktiebolag i sin firma använda ordet bank.

Bankbolags firma skall tydligt skilja sig från annan förut i laga ordning registrerad, ännu bestående firma, så ock från benämning å utländsk bankinrättning, som är allmänt känd här i riket.

11 §.

Grundfonden skall fördelas i lotter å lika belopp.

Hvad på grund af teckning af lott skall inbetalas må ej bestämmas till lägre belopp än det, hvarå lotten skall lyda.

Banklott vare mot bolaget odelbar.

Skall grundfonden kunna, utan ändring i bolagsordningen, bestämmas till lägre eller högre belopp, må lägsta beloppet (minimikapitalet) ej utgöra mindre än hälften af högsta beloppet (maximikapitalet).

12 §.

Å lotterna skola utfärdas bref, angifvande ordningsnummer å den eller de lotter, hvarå de lyda. Lottbref skall ställas till viss man.

13 §.

Af grundfonden skola inbetalas minst tjugu procent, innan bankbolag öppnar sin rörelse, ytterligare minst tjugu procent inom tre månader och återstoden inom åtta månader från öppnandet af bolagets rörelse.

Innan bolaget registrerats och grundfonden blifvit till fullo inbetald, må lottbref ej utgifvas.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

14 §.

Har tecknare af hufvudlott ej vid bolagets bildande erlagt full betalning, vare han skyldig aflämna af fullgod pant åtföljd förbindelse att inbetala oguldna beloppet i enlighet med hvad i 13 § stadgas.

15 §.

Uraktlåter någon att i rätt tid fullgöra inbetalning å hufvudlott, vare skyldig att gälda ränta efter sex för hundrade om året från förfallodagen.

Varder, innan pant, hvarom i 14 § förmäles, blifvit aflämnad, inbetalning ej verkställd i rätt tid eller försummar någon att aflämna sådan pant, äge styrelsen, där ej rättelse sker inom en månad efter anmaning, förklara rätten till delaktighet i bolaget förverkad. Lag samma vare, där senare inbetalning ej fullgöres i rätt tid och aflämnad pant ej förslår till inbetalningens gäldande.

Underrättelse om tiden för inbetalning, äfvensom anmaning, hvarom ofvan är sagdt, må anses vara gifven, när den blifvit kungjord i den ordning, som för kungörande af kallelse till ordinarie bolagsstämma skall gälla, så ock, där lottecknarens adress för styrelsen uppgifvits, till honom i rekommenderadt bref blifvit försänd.

Då rätt till delaktighet i bolaget förverkats, kan hvad å lott redan inbetalts eller hvad genom realisering af aflämnad pant influtit ej återfordras.

16 §.

Ökning af grundfonden medelst ny teckning må ej ske, innan förutvarande grundfond blifvit till fullo inbetald. Beslut om sådan ökning må ej bringas till verkställighet, innan det blifvit registreradt.

Lottbref må i ty fall ej utgifvas, innan full betalning erlagts för den eller de lotter, hvarå brefvet lyder.

Den för inbetalning af de nya lotterna bestämda tid må ej öfverstiga ett år från det beslutet registrerades.

17 §.

Hvad om påföljd för uraktlåtenhet att verkställa inbetalning å tecknad lott, så ock rörande anmaning att sådan inbetalning fullgöra

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*
finnes i 15 § stadgadt skall äga motsvarande tillämpning vid ny teckning, som i 16 § sägs.	
18 §.	18 §.
Hufvudlottägare stånde öppet att med sig förena kommanditlottägare. Sådan lottägare är icke för bolagets förbindelser ansvarig med mera än han i bolaget insatt eller åtagit sig insätta. Ej må kommanditlottägare i bolaget inrymmas för större belopp än som motsvarar hälften af grundfonden. Det af kommanditlottägare tillskjutna belopp häftar lika med grundfonden för bolagets samtliga förbindelser, men äga vid bolagets upplösning kommanditlottägare återfå hvad de insatt, innan utdelning å hufvudlotterna må äga rum. Kommanditlott skall lyda å samma belopp som hufvudlott och ställas till viss man.	*Hufvudlottägarne* stånde öppet att med sig förena kommanditlottägare. Sådan lottägare är icke för bolagets förbindelser ansvarig med mera än han i bolaget insatt eller åtagit sig insätta. Ej må kommanditlottägare i bolaget inrymmas för större belopp än som motsvarar hälften af grundfonden. Det af kommanditlottägare tillskjutna belopp häftar lika med grundfonden för bolagets samtliga förbindelser, men äga vid bolagets upplösning kommanditlottägare återfå hvad de insatt, innan utdelning å hufvudlotterna må äga rum. Kommanditlott skall lyda å samma belopp som hufvudlott och ställas till viss man.

Kommanditlottägare må ej deltaga i andra beslut å bolagsstämma än val af revisorer. Till revisor må kommanditlottägare kunna utses.

19 §.

En hvar hufvudlottägare skall till förvaring hos bolaget öfverlämna en egenhändigt undertecknad och af två personer bevittnad handling, innefattande uppgift å de lotter, han i bolaget äger. Innan sådan handling afgifvits, må han icke från bolaget uppbära utdelning eller utöfva annan bolagsman tillkommande rättighet.

20 §.

Hufvudlottägare vare ej berättigad att under oktrojtiden från bolaget afgå, med mindre bolaget därtill samtycker.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

Lag samma vare för hufvudlottägares sterbhus; dock att, där sterbhusets hufvudlott på grund af arf eller giftorätt tillfallit sterbhusdelägare, som jämlikt 9 § kan antagas såsom bolagsman, och denne aflämnat sådan handling, som i 19 § sägs, de öfriga delägarne äro från bolaget skilda.

Kommanditlottägare må sina lotter å annan öfverlåta efter anmälan hos bolagets styrelse och under iakttagande i öfrigt af de föreskrifter, bolaget i sådant afseende må meddela.

21 §.

Har annorledes än på grund af arf eller giftorätt hufvudlott öfvergått till ny ägare, må denne ej, förrän bolaget godkänt öfverlåtelsen, utöfva någon bolagsman tillkommande rättighet i vidare mån, än att han, där 9 § icke utgör hinder för hans antagande till bolagsman, äger att efter aflämnande af sådan handling, hvarom i 19 § förmäles, lyfta den utdelning, som faller å lotten, äfvensom hvad å densamma belöper vid bolagets likvidation.

Bolagets rätt att pröfva öfverlåtelse må, med de undantag, hvarom i 3 mom. förmäles, å ordinarie bolagsstämma för tiden till nästa ordinarie bolagsstämma öfverlåtas på styrelsen. Kallelse till sammanträde, då sådan pröfning af öfverlåtelse skall ske, skall innehålla uppgift, att så beskaffad fråga vid sammanträdet förekommer. Godkännes ej öfverlåtelsen enhälligt af de vid sammanträdet närvarande styrelseledamöterna, hänskjutes frågan till ordinarie bolagsstämmas afgörande. Öfverlåtelser, som styrelsen godkänt, skola vid näst därefter inträffande ordinarie bolagsstämma anmälas.

Vill hufvudlottägare öfverlåta sin sista lott eller vill ledamot af styrelsen öfverlåta någon af de hufvudlotter, han innehade, då han senast utsågs till styrelseledamot, må sådan öfverlåtelse pröfvas endast af ordinarie bolagsstämma.

22 §.

Å bankbolags hufvudkontor skall genom styrelsens försorg hållas en särskild bok, i hvilken samtlige såväl hufvudlottägare som kommanditlottägare skola inregistreras och anteckning göras om de lotter, en hvar innehar.

Har lott öfvergått till ny ägare, och denne vunnit inträde i bolaget, skall anteckning härom genast göras i registerboken.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

Styrelsen åligge att låta en hvar, som sådant önskar, taga kännedom af registerboken å de tider, banken hålles öppen för allmänheten, äfvensom, mot afgift, erhålla till riktigheten af vederbörande tjänsteman bestyrkt utdrag därur.

23 §.

Under bankbolags bestånd må ej inbetald grundfond och den genom tillskott af kommanditlottägare bildade särskilda fond minskas genom utdelning eller annan återbetalning till bolagsmännen.

24 §.

Af bankbolags behållna årliga vinst skola minst femton procent afsättas för bildande af en reservfond. Sedan reservfonden uppgått till femtio procent af bolagets grundfond, må vidare afsättning till reservfonden kunna upphöra; nedgår den under detta belopp, skall afsättning därtill å nyo vidtaga.

Till reservfonden skall alltid läggas hvad vid teckning kan för lotterna betingas utöfver det belopp, hvarå de lyda, så ock, där rätt till delaktighet i bolaget förverkats, hvad som blifvit å lotten inbetaldt eller genom realisering af aflämnad pant influtit.

Reservfonden må endast användas till betäckande af den förlust, som å bolagets rörelse i dess helhet uppstått och som icke kan ersättas af andra befintliga, till framtida förfogande afsatta medel.

25 §.

Varder, under det bankbolag fortsätter sin rörelse, utdelning beslutad och verkställd, ändå att, enligt senast upprättade, behörigen reviderade bokslut, tillgång därtill icke kan beredas utan åsidosättande af de i 23 och 24 §§ angående bolagets fonder meddelade bestämmelser, vare de bolagsmän, som uppburit sådan utdelning, skyldige att återbära densamma; och ansvare därjämte de, som deltagit i beslutet, en för alla och alla för en, för den brist, som vid återbäringen kan uppkomma.

26 §.

Innan bankbolag blifvit registreradt, kan det ej förvärfva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter, ej heller inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

Ingås förbindelse å bolagets vägnar, innan det blifvit registreradt, vare de, som ingått förbindelsen, ansvarige därför såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

II Kap.

Om rörelsen.

27 §.	27 §.
Bankbolag må ej drifva handel med annat än guld *och silfver*, in- och utrikes växlar samt räntebärande papper.	Bankbolag må ej drifva handel med annat än guld, in- och utrikes växlar samt räntebärande papper.

För bankbolags fordran pantsatt eller utmätt, fast eller lös egendom, som försäljes å auktion, må bolaget dock äga att, till skyddande af sin fordran, inropa, med skyldighet att egendomen åter afyttra, så snart det kan ske utan förlust.

Bankbolag äger förvärfva för bankens inrymmande afsedd fastighet.

Ej må bankbolag såsom pant mottaga egna lottbref eller andra bankbolags hufvudlottbref.

28 §.

Bankbolag må ej utfärda tryckta eller graverade, till viss man eller order, eller till innehafvaren ställda förbindelser.

29 §.

Varda penningar hos bankbolag insatta att viss tid där innestå, mot eller utan ränta, skall bevis, som bolaget därom utfärdar, ställas till viss man och innehålla, att öfverlåtelse må ske endast till viss man samt att öfverlåtelsen bör till nye ägarens säkerhet hos bolaget anmälas.

Å medel, som på så kallad sparkasseräkning eller därmed likartad räkning insättas, må icke godtgöras ränta för högre belopp än tretusen kronor af en insättares tillgodohafvande. Ej heller må bankbolag

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock öppet lämnadt att, då sådant pröfvas utan olägenhet kunna ske, i särskilda fall medgifva utbetalning utan afvaktan på uppsägningstidens utgång.

III Kap.

Om förvaltning och styrelse samt om bolagsstämma oeh revision.

30 §.

Hufvudlottägarne skola inom sig utse en styrelse af minst fem ledamöter att företräda bolaget. Ledamot af styrelsen skall vara bosatt i Sverige. Val af styrelseledamot må ej afse längre tid än fem år. Styrelseledamot må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å bolagsstämma från uppdraget skiljas.

Inskränkning i styrelsens befogenhet att företräda bolaget vare utan verkan mot en hvar, som ej visas hafva om den inskränkning ägt kännedom. Bestämmelse, innefattande sådan inskränkning, må ej registreras.

31 §.

Bankbolag äge bemyndiga jämväl annan än styrelseledamot att teckna bolagets firma.

31 §.

Bankbolag äge bemyndiga *eller uppdraga åt styrelsen att bemyndiga* jämväl annan än styrelseledamot att teckna bolagets firma.

Om inskränkning i sådant bemyndigande vare lag, som i 30 § 2 mom. sägs.

32 §.

Skriftlig afhandling, som för bankbolag ingås, skall undertecknas å dess vägnar och med utsättande af dess firma. Vid firmateckning skola de, som äro berättigade att teckna firman, jämväl underskrifva sina namn.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*
Är afhandling, som för bolaget ingås, ej behörigen underskrifven å dess vägnar, svare de, som afhandlingen underskrifvit, för hvad sålunda slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.	
33 §.	33 §.
Styrelsen äge förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest bolagets talan föra. Ej må dock bemyndigande, som i 31 § sägs, af styrelsen lämnas.	Styrelsen äge förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest bolagets talan föra. Ej må dock, *utan bolagets uppdrag*, bemyndigande, som i 31 § sägs, af styrelsen lämnas.

34 §.

Såsom styrelsens beslut gälle, där ej annorlunda är i bolagsordningen bestämdt, den mening, om hvilken vid sammanträde de fleste röstande förenat sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet.

Ledamot af styrelsen äge ej deltaga i afgörande af fråga, hvari hans enskilda rätt är mot bolagets stridande.

35 §.

Styrelsen åligge att vid fullgörandet af sitt uppdrag ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af bolaget meddelas och ej strida mot lag eller författning eller mot bolagsordningen.

36 §.

Bolagsmännens rätt att deltaga i handhafvandet af bolagets angelägenheter utöfvas å bolagsstämma.

Ej må någon, för egen del eller såsom ombud för annan, deltaga i afgörande af fråga, hvari hans enskilda rätt är mot bolagets stridande; och må förty ledamot af styrelsen ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig ej heller i val af revisor.

Vid bolagsstämma skall, genom styrelsens försorg, föras protokoll,

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

utvisande hvilka bolagsmän i förhandlingarne deltagit samt det antal lotter, för hvilket en hvar af dem ägt rösta. Senast fjorton dagar efter stämman skall protokollet vara för bolagsmännen tillgängligt.

37 §.

Beslut om ändring af bolagsordningen eller om bolagets upplösning af annan orsak, än i 49, 50, 52 eller 59 § sägs, vare ej giltigt, med mindre samtlige hufvudlottägarne förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande bolagsstämmor, däraf minst en ordinarie, och å den stämma, som sist hålles, biträdts af minst två tredjedelar af de röstande.

Är för giltighet af beslut, hvarom nu är sagdt, något ytterligare villkor i bolagsordningen bestämdt, lände ock det till efterrättelse.

Förändring af bankbolags ordning äge ej giltighet, med mindre den varder af Konungen stadfästad.

38 §.

Jämte hvad i 36 och 37 §§ är om utöfvande af rösträtt och fattande af beslut å bolagsstämma stadgadt, gälle, där ej annorlunda finnes i bolagsordningen bestämdt:

att hvarje lott berättigar till en röst;

att frånvarande bolagsmans rösträtt må genom ombud utöfvas;

att såsom bolagets beslut gäller den mening, för hvilken de flesta rösterna afgifvas; och

att vid lika röstetal val afgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller, som biträdes af de fleste röstande, eller, om jämväl antalet röstande är lika, af stämmans ordförande.

39 §.

Ordinarie bolagsstämma skall hållas inom fyra månader efter utgången af hvarje räkenskapsår. Å den stämma skall styrelsen framlägga förvaltningsberättelse jämte balansräkning för det förflutna året tillika med den berättelse, som enligt 46 § bör af revisorerna afgifvas.

Minst åtta dagar före ordinarie bolagsstämma skall förteckning å de ärenden, som därvid skola förekomma, genom styrelsens försorg hållas för bolagsmännen tillgänglig å bolagets hufvudkontor. Ärende, som

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

ej varit å förteckningen upptaget, må ej, utan samtliga närvarandes samtycke, vid stämman till afgörande företagas, där det ej omedelbart föranledes af förvaltningsberättelsen eller balansräkningen eller revisionsberättelsen eller ock enligt bolagsordningen skall vid stämman afgöras.

Vill bolagsman hänskjuta ärende till pröfning å stämman, göre hos styrelsen skriftlig anmälan därom minst fjorton dagar före stämman.

40 §.

Den förvaltningsberättelse, som styrelsen, efter ty i 39 § sägs, har att för hvarje år å bolagsstämma framlägga, skall uttryckligen angifva den vinst eller förlust, som af rörelsen under året uppkommit.

Den i samma § omförmälda balansräkning skall behörigen redovisa bolagets inkomster och utgifter under räkenskapsåret samt dess tillgångar och skulder vid årets slut. Bolagets tillgångar må icke upptagas öfver deras verkliga värden. Osäkra fordringar skola förty upptagas endast till de belopp, hvarmed de beräknas komma att ingå, samt värdelösa fordringar afskrifvas.

Förvaltningsberättelsen och balansräkningen skola minst en månad före stämman tillhandahållas revisorerna samt, tillika med dessas berättelse, minst åtta dagar före stämman i tillräckligt antal exemplar hållas för bolagsmännen tillgängliga å bolagets hufvudkontor.

41 §.

Å den bolagsstämma, där styrelsens förvaltningsberättelse och balansräkningen jämte revisionsberättelsen framläggas, skall jämväl till behandling företagas frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid, förvaltningsberättelsen omfattar. Yrkas af hufvudlottägare med ett sammanlagdt delaktighetsbelopp, utgörande minst en tiondedel af hela grundfonden, att med afgörande af den fråga skall anstå till fortsatt stämma inom två månader, må sådant anstånd ej förvägras.

Varder talan å förvaltningen under den tid, förvaltningsberättelsen omfattar, ej anställd inom ett år från det densamma å bolagsstämma framlades, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit beviljad.

Utan hinder däraf att ansvarsfrihet beviljats, äge bolaget att, inom två år från det förvaltningsberättelsen å bolagsstämma framlades, i afseende å förvaltningen anställa talan mot styrelseledamot, som visas hafva i förvaltningsberättelsen eller balansräkningen mot bättre vetande

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

meddelat oriktig uppgift, där denna kan antagas hafva å beslutet om ansvarsfrihet inverkat.

42 §.

Styrelsen äge, när den finner lämpligt, kalla bolagsmännen till extra bolagsstämma.

Sådan stämma skall af styrelsen utlysas, då det för uppgifvet ändamål skriftligen påfordras af hufvudlottägare med ett sammanlagdt delaktighetsbelopp, utgörande minst en tiondedel af hela grundfonden eller den mindre del däraf, som må vara i bolagsordningen bestämd.

Vid extra bolagsstämma må ej till afgörande företagas ärende, som ej varit i kallelsen till stämman angifvet.

43 §.

Har styrelsen ej senast fjorton dagar efter påfordran, hvarom i 42 § är sagdt, utlyst bolagsstämma att hållas inom en månad, där ej annat af bolagsordningen föranledes, eller underlåter styrelsen att i föreskrifven ordning kalla bolagsmännen till ordinarie bolagsstämma, har Konungens befallningshafvande att, på anmälan af bolagsman, oförd röjligen utlysa bolagsstämma.

44 §.

Menar styrelsen eller ledamot däraf eller bolagsman, att beslut, som å bolagsstämma fattats, icke i behörig ordning tillkommit eller eljest strider mot lag eller författning eller mot bolagsordningen, äge däråa tala genom stämning å bolaget inom två månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

Hvad om klander af bolagsstämmobeslut nu är sagdt gälle ock, där tecknare af lott vill tala å beslut, som fattats vid sammanträde, hvarom i 4 § förmäles.

45 §.

Angående styrelseledamots befogenhet att för bolaget mottaga stämning är stadgadt i rättegångsbalken; och skall hvad i sådant afseende gäller äga tillämpning jämväl då annat offentlig myndighets bud skall bolaget delgifvas.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

Vill styrelsen klandra beslut, som å bolagsstämma fattats, eller eljest kära till bolaget, kalle bolagsmännen till bolagsstämma för val af ombud att i den tvist föra bolagets talan. Stämning skall anses delgifven, då den blifvit å stämman föredragen; dock vare i fall, som i 44 § afses, styrelsens rätt till talan bevarad, om inom där stadgad tid stämman blifvit utlyst att ofördröjligen hållas.

46 §.

Bolagsmännen skola för granskning af styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper årligen utse revisorer. Åtminstone hvart annat år skall en af dessa revisorer ombytas.

Af bolagsmännen utsedd revisor må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å bolagsstämma från uppdraget skiljas.

Öfver granskningen skall skriftlig berättelse afgifvas.

47 §.

Revisor skall äga ständig tillgång till bolagets alla böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af honom begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras.

Där granskningen därtill föranleder, må revisorerna skriftligen med angifvande af skälet påfordra, att extra bolagsstämma skall af styrelsen utlysas. Har sådan påfordran skett, skall hvad i 43 § sägs äga motsvarande tillämpning.

48 §.

Hafva revisorer i sin berättelse mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik, i förvaltningsberättelsen eller balansräkningen meddelad uppgift, eller vid fullgörandet af sitt uppdrag visat grof vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, bolaget ansvarige för all däraf uppkommande skada, en för alla och alla för en. Ej må dock talan härom anställas sedan två år förflutit från det revisionsberättelsen å bolagsstämma framlades.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

IV Kap.

Om bankbolags upplösning och om förlängning af bolagets oktroj.

49 §.

Har bankbolag, enligt behörigen revideradt bokslut, gjort sådana förluster, att reservfonden och tio procent af grundfonden förlorats, skall styrelsen senast den dag, revisionsberättelsen aflämnas, sammankalla bolagsstämma till första dag, sådant enligt bolagsordningen kan ske; och låte styrelsen dessutom ofördröjligen genom rekommenderadt bref om bolagsstämman underrätta hufvudlottägare, hvars adress är känd. I kallelsen till bolagsstämman skall uppgifvas, att bolaget gjort sådan förlust, som här är sagd.

Har före eller senast vid bolagsstämman af hufvudlottägare tecknats hvad som erfordras för att återställa grundfonden till dess behöriga belopp, äge bolaget att fortsätta rörelsen; men om så icke skett eller om för grundfondens återställande tecknadt tillskott icke inbetalts inom tre månader från omförmälda stämma, skall bolaget upplösas och likvidation verkställas.

De hufvudlottägare, som verkställt tillskottet, äga att af bolagets blifvande behållna vinstmedel erhålla åter hvad af dem blifvit tillskjutet jämte sex procent årlig ränta, innan annan utdelning å hufvudlotterna får ske. Upplöses bolaget, förr än sådant tillskott blifvit till fullo återguldet, skall, sedan bolagets skulder och, där kommanditlottägare blifvit i bolaget inrymda, deras insatser blifvit betalda, tillskottet, dock utan beräkning af ränta för tid efter bankrörelsens upphörande, återgäldas af bolagets tillgångar, så långt de därtill förslå, innan någon utdelning å hufvudlotterna må äga rum.

Yppas under löpande räkenskapsår anledning till antagande, att bolaget gjort sådana förluster, hvarom i denna § förmäles, åligge det styrelsen att ofördröjligen låta upprätta bokslut och kalla revisorerna att granska detsamma.

50 §.

Bankbolag skall ock upplösas och likvidation verkställas:

då bolaget icke öppnat sin rörelse inom ett år ifrån bolagets bildande;

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

då grundfonden ej blifvit till hela sitt belopp inbetald inom ett år, från det bolagets rörelse öppnades;

då antalet hufvudlottägare nedgått under det i 9 § bestämda samt tillräckligt antal hufvudlottägare ej inom tre månader inträdt; eller

då meddelad oktroj tilländagått, utan att ny oktroj beviljats.

51 §.

Varder bankbolag icke upplöst, ehuru sådant förhållande inträffat, som jämlikt 49 eller 50 § påkallar upplösning, svare de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande af bolagets verksamhet eller handla å dess vägnar, för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

52 §.

Har Konungen förklarat bankbolag hafva förverkat oktrojen, skall bolaget anses upplöst den dag, då sådant förklarande gjordes.

53 §.

Upplöses bankbolag af annan anledning, än i 59 § sägs, skall likvidation verkställas af styrelsens ledamöter såsom likvidatorer, där ej, till följd af bolagsordningens bestämmelse eller bolagets beslut, en eller flere särskilde likvidatorer utses. Uppdraget att vara likvidator anses gälla, intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som helst kunna af bolaget återkallas.

54 §.

Likvidatorerna åligge att ofördröjligen söka årsstämning å bolagets okände borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder och upprätta bokslut.

Så snart utan uppenbar skada ske kan, skall bolagets egendom i penningar förvandlas.

55 §.

Om likvidatorers befogenhet att företräda bolaget och deras skyldigheter gälle i tillämpliga delar hvad angående styrelse är stadgadt.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

56 §.

Under likvidation skall bolagets firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 32 § finnes föreskrifvet i fråga om underskrifvande af afhandling, som under bolagets bestånd å dess vägnar ingås, så ock om påföljd för försummelse härutinnan äga motsvarande tillämpning under bolagets likvidation.

57 §.

Innan den i årsstämningen utsatta inställelsedag är förbi och all veterlig gäld blifvit betald eller erforderliga medel därtill afsatta, må bolagets tillgångar ej mellan bolagsmännen skiftas. Sker det, vare, i händelse af bolagets oförmåga att fullgöra sina förbindelser, bolagsman skyldig återbära hvad han bekommit.

58 §.

Åtnöjes bolagsman ej med bolagsskifte eller med åtgärd, som under likvidationen vidtagits, skall han sin talan hos domstol anhängiggöra inom ett år från den dag, likvidationen afslutades. Försummas det, hafve han sin talan förlorat.

59 §.

Afträdes bankbolags egendom till konkurs, skall bolaget anses upplöst den dag, då dess konkursansökning till rätten eller domaren ingafs eller, i anledning af borgenärs ansökning om konkurs, offentlig stämning utfärdades. Underrättelse om den offentliga stämningen skall, samtidigt med kungörelsen därom, genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

60 §.

Under konkursen företrädes bolaget såsom konkursgäldenär af styrelsen eller, där bolaget vid konkursens början var upplöst, af likvidatorerna; dock må ny styrelse eller nya likvidatorer kunna under konkursens fortgång i behörig ordning utses.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*
61 §.	61 §.
Varder bankbolags egendom afträdd till konkurs, som börjar inom två år från det förvaltningsberättelsen å bolagsstämma framlades, äge konkursboet, ändå att ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad, anställa klander å förvaltningen för det räkenskapsår, berättelsen afser.	
Inträffar konkurs inom två år från det revisionsberättelsen å bolagsstämma framlades, stånde konkursboet öppet att mot dem anställa sådan talan, som i 48 § förmäles.	Inträffar konkurs inom två år från det revisionsberättelsen å bolagsstämma framlades, stånde konkursboet öppet att mot *revisorerna* anställa sådan talan, som i 48 § förmäles.
Talan, hvarom i denna § sägs, skall anhängiggöras inom en månad från inställelsedagen, eller, där tiden för talans anställande af bolaget, efter ty ofvan är sagdt, då ännu ej gått till ända, inom utgången af den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.	
62 §.	
Önskar bankbolag erhålla förlängning af bolaget meddelad oktroj, göre i den ordning, som i 1 § är sagd, ansökning därom sist sexton månader, innan den löpande oktrojen tilländagår.	
Beslut om sådan ansökning skall fattas å ordinarie bolagsstämma sist tjugu månader före utgången af den löpande oktrojen.	
63 §.	
Hufvudlottägare, som ej vill under förlängd oktroj i bolaget kvarstå, äge, därest han före den bolagsstämma, hvarom i 62 § förmäles, sådant för styrelsen anmält, att, efter det den löpande oktrojen tilländagått, ur bolaget utträda samt af bolagets behållning enligt behörigen revideradt bokslut utbekomma hvad på honom belöper.	

V Kap.

Om registrering.

64 §.

Konungen bestämmer det register, hvari skola inskrifvas de uppgifter, hvilka enligt denna lag skola för registrering anmälas eller hvilkas intagande i registret eljest är eller varder föreskrifvet.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

65 §.

Ansökning om bankbolags registrering skall göras af styrelsen och innehålla uppgift ej mindre å styrelseledamöternas fullständiga namn och hemvist än ock å den eller dem, som äro berättigade att teckna firman, samt vara åtföljd af:

1) Konungens beslut om stadfästelse af bolagsordningen, i två styrkta afskrifter;

2) protokoll, utvisande att styrelse blifvit utsedd;

3) en af styrelseledamöterna afgifven, egenhändigt underskrifven uppgift, huru mycket blifvit af hufvudlottägare tecknadt, med afdrag i anledning af öfverteckning, där sådan ägt rum, äfvensom huru mycket blifvit inbetaldt ej mindre af grundfonden än ock, där kommanditlottägare blifvit i bolaget inrymda, af det utaf dem tecknade belopp;

4) förteckning öfver hufvudlottägarne med uppgift tillika å det antal lotter, en hvar af dem innehar.

Dessutom skola vid ansökningen fogas:

där inbjudning till lotteckning skett, samtliga teckningslistor i hufvudskrift och styrkt afskrift, äfvensom protokoll, utvisande att beslut, hvarigenom bolaget blifvit bildadt, i föreskrifven ordning fattats, samt

där stiftarne öfvertagit samtliga lotterna, det härom träffade aftal i hufvudskrift eller styrkt afskrift.

66 §.

Sist fyra månader efter utgången af den i 13 § för hufvudlotternas slutliga inbetalning bestämda tid skall, där ej anmälan om full inbetalning förut skett, af styrelsen för registrering aflämnas en af dess ledamöter egenhändigt underskrifven uppgift, huruvida grundfonden blifvit till hela sitt belopp inbetald.

67 §.

Beslut om ökning af grundfonden medelst ny teckning skall, ehvad det innefattar ändring af bolagsordningen eller ej, af styrelsen för registrering anmälas. Registrering må icke beviljas, där ej anmälan till registret gjorts därom, att förutvarande grundfond till fullo inbetalts.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

Sist en månad efter utgången af den för inbetalning af de nya lotterna bestämda tid skall af styrelsen för registrering aflämnas dels en af dess ledamöter egenhändigt underskrifven uppgift om det belopp, som å de nya lotterna inbetalts, dels ock förteckning å de nya lotternas ägare.

68 §.

När uti den i 22 § omförmälda bok anteckning skett om förändring i äganderätten till hufvudlott, skall uppgift härom af styrelsen ofördröjligen för registrering aflämnas.

69 §.

Hafva kommanditlottägare blifvit i bolaget inrymda, innan sådan ansökning gjorts, hvarom i 65 § förmäles, skall ofördröjligen efter utgången af den för kommanditlotternas inbetalning bestämda tid, där ej anmälan om full inbetalning förut skett, af styrelsen för registrering aflämnas en af dess ledamöter egenhändigt underskrifven uppgift om det belopp, som å lotterna inbetalts.

70 §.

Har, efter det sådan ansökning gjorts, hvarom i 65 § förmäles, beslut fattats om teckning af kommanditlotter, skall beslutet, äfven om det ej innefattar ändring af bolagsordningen, ofördröjligen af styrelsen för registrering anmälas.

Sist en månad efter utgången af den för inbetalning af de nya lotterna bestämda tid skall af styrelsen för registrering aflämnas en af dess ledamöter egenhändigt underskrifven uppgift om det belopp, som å de nya lotterna inbetalts.

71 §.

Ändring af bolagsordningen skall registreras. Styrelsen skall härom ofördröjligen göra ansökning och därvid foga två styrkta afskrifter af Konungens beslut om den å ändringen meddelade stadfästelse.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

72 §.

Ändring i styrelsens sammansättning äfvensom i fråga om rätten att teckna bolagets firma skall ofördröjligen af styrelsen för registrering anmälas.

73 §.

Likvidatorer skola ofördröjligen för registrering anmäla upplösning, hvarom i 53 § sägs, med uppgift å dem, som äga verkställa likvidationen, och å dem, som äga teckna bolagets firma. Afgår likvidator eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten till firmateckning, skall ock därom anmälan för registrering af likvidatorerna ofördröjligen göras. Då likvidationen afslutats, åligge det likvidatorerna att för registrering ofördröjligen göra anmälan därom.

74 §.

Anmälan till registret skall göras skriftligen och vara åtföljd af stadgade afgifter för registreringen och dess kungörande. Aflämnas anmälan genom ombud, eller insändes den med posten, skall underskriften vara af vittnen styrkt.

Då bankbolags registrering sökes, skall en hvar, som är berättigad att teckna dess firma, på samma gång egenhändigt inskrifva firmateckningen i registret eller i särskildt bihang till detta, så vida icke teckningen verkställts å anmälningsskriften och blifvit af vittnen styrkt. På enahanda sätt skall förfaras, då anmälan sker därom, att någon blifvit berättigad att teckna förut anmäld firma.

75 §.

Vägras registrering, äge den, som är med beslutet missnöjd, att, vid talans förlust, innan klockan tolf å sextionde dagen från beslutets dag däröfver anföra besvär hos Konungen.

76 §.

I afseende å bankbolag gälle, förutom hvad i 64—75 §§ här ofvan sägs, i tillämpliga delar till efterrättelse hvad om registrering är stadgadt i 24 samt 68—75 §§ af lagen om aktiebolag.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

VI Kap.

Om tillsyn.

77 §.

Förr än bankbolag öppnar sin rörelse, skall inför Konungens befallningshafvande styrkas:

att kungörelse i öfverensstämmelse med 71 § i lagen om aktiebolag skett angående bolagets registrering;

att å lotterna blifvit inbetalda minst tjugu procent af grundfonden samt förbindelse med pant, som Konungens befallningshafvande pröfvar fullgod, aflämnad för inbetalning af återstoden; samt

att en hvar af hufvudlottägarne till förvaring hos bolaget öfverlämnat sådan handling, hvarom i 19 § förmäles.

78 §.

Genom kungörelse i allmänna tidningarna skall tillkännagifvas, när bankbolag börjar sin rörelse, så ock när bankbolag upplöses af annan anledning än konkurs, och skall underrättelse om dagen, då sådant sker, till finansdepartementet insändas.

79 §.

Den af Konungen förordnande bankinspektören äge, där han så pröfvar nödigt, sammankalla styrelsen. Jämväl må bankinspektören sammankalla extra bolagstämma, där styrelsen icke efterkommer af honom framställd begäran om utfärdande af kallelse till sådan stämma. Bankinspektören må närvara vid bolagsstämma och vid af honom utlyst styrelsesammanträde samt i öfverläggningarna deltaga.

79 §.

Den af Konungen förordnade bankinspektören äge, där han så pröfvar nödigt, sammankalla styrelsen. Jämväl må bankinspektören, *på uppdrag af chefen för finansdepartementet,* sammakalla extra bolagsstämma, där styrelsen icke efterkommer af *bankinspektören* framställd begäran om utfärdande af kallelse till sådan stämma. Bankinspektören må närvara vid bolagsstämma och vid af honom utlyst styrelsesammanträde samt i öfverläggningarna deltaga.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

80 §.

Styrelsen åligge:

att när som helst hålla bolagets räkenskaper och handlingar tillgängliga för Konungens befallningshafvande, för det allmänna ombud, som Konungens befallningshafvande förordnar, för bankinspektören samt för den särskilda undersökning, Konungen eller chefen för finansdepartementet eljest kan finna för godt att låta anställa;

att genast efter hvarje månads slut i närvaro af det allmänna ombudet, enligt formulär, som från finansdepartementet meddelas, upprätta en öfversikt, utvisande bolagets tillgångar och skulder, jämte uppgift om räntesatserna för bolagets in- och utlåning samt diskonto, som under den tid, öfversikten omfattar, varit hos bolaget gällande, och att därefter ofördröjligen till nämnda departement insända denna öfversikt för dess offentliggörande genom departementets försorg;

att jämväl i öfrigt meddela chefen för finansdepartementet, Konungens befallningshafvande, bankinspektören och allmänna ombudet alla de upplysningar rörande bolaget, som af dem äskas;

att ofördröjligen efter verkställd revision till finansdepartementet insända styrelsens förvaltningsberättelse, balansräkningen och revisionsberättelsen samt låta införa sistnämnda berättelse i allmänna tidningarna; samt

att, där chefen för finansdepartementet finner anledning till antagande, att bolaget gjort sådana förluster, att reservfonden och tio procent af grundfonden förlorats, på departementschefens anmodan ofördröjligen låta upprätta bokslut och kalla revisorerna att granska detsamma.

81 §.

Det i 80 § omförmälda allmänna ombud åligge att meddela bankinspektören alla de upplysningar angående bolaget, som af honom äskas.

82 §.

I den granskning af styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper, hvarom i 46 § förmäles, skall jämväl deltaga en af Konungens befallningshafvande förordnad revisor.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

83 §.

Har styrelse eller bolagsstämma fattat beslut, hvilket står i strid med lag eller den för bolaget fastställda ordning, må Konungens befallningshafvande kunna förbjuda verkställighet af beslutet. Konungens befallningshafvande må ock kunna förelägga styrelse att, i händelse beslut af nyssomförmälda beskaffenhet gått i verkställighet, göra rättelse, där så kan ske, så ock att fullgöra hvad styrelsen enligt lag och bolagsordning åligger. Sådant föreläggande må dock icke af Konungens befallningshafvande meddelas i fråga om i lag gifna föreskrifter, hvilkas öfverträdande är med straff belagdt; och må i frågor, som angå bankbolags förvaltning och bokföring, förbud eller föreläggande, hvarom nu är sagdt, icke af Konungens befallningshafvande meddelas, med mindre bankinspektören därom gjort framställning.

Sker svårare afvikelse från denna lag eller från bolagets ordning, ankomme på Konungen att förklara bolaget hafva förverkat oktrojen.

84 §.

Bryter någon mot hvad i 10 § 3 mom. finnes stadgadt, äge Konungens befallningshafvande föreskrifva rättelse.

85 §.

Konungens befallningshafvande må förelägga vite vid meddelande af föreskrift eller förbud enligt denna lag samt till sådant vite fälla.

86 §.

Öfver beslut, som af Konungens befallningshafvande på grund af denna lag meddelas, må klagan föras hos Konungen, men beslutet går ändock i verkställighet, där icke Konungen annorlunda förordnar.

87 §.

Upplöses bankbolag af annan anledning, än i 59 § sägs, skall chefen för finansdepartementet förordna ombud, som har att närvara

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

vid likvidatorernas sammanträden, med rätt att yttra sig till protokollet samt att i öfrigt öfvervaka likvidationen.

88 §.

Bankbolag åligge att ersätta ombud, som utses enligt 80 och 87 §§, äfvensom revisor, hvarom i 82 § förmäles. På den, som utsett nämnda ombud eller revisor, ankomme att bestämma ersättningsbeloppet.

VII Kap.

Ansvarsbestämmelser.

89 §.

Hvar, som i anmälan till registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift, straffes med böter från och med femtio till och med två tusen kronor, där ej å förseelsen straff är i allmänna strafflagen utsatt.

Lag samma vare, där styrelseledamot mot bättre vetande låter uti den i 22 § omförmälda bok införa oriktig uppgift.

90 §.

Bryter någon mot hvad i 13 § 2 mom. eller 16 § 2 mom. finnes stadgadt eller underlåter styrelseledamot att iakttaga föreskrift, som i 22 §, 66 §, 67 § 2 mom., 68, 69, 70, 71 eller 72 § är meddelad, straffes med böter från och med fem till och med fem hundra kronor.

Lag samma vare om likvidator, som ej fullgör hvad honom enligt 73 § åligger.

91 §.

Böter och viten, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böters eller vitens fulla gäldande, skola de förvandlas efter allmän lag.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

VIII Kap.

Särskilda bestämmelser.

92 §.

Öfverträda styrelseledamöter, likvidatorer eller bolagsmän denna lag eller bolagsordningen, svare de för all däraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

93 §.

Bolagsordning för bankbolag skall angifva:

1) bolagets firma;

2) de rörelsegrenar, banken må utöfva;

3) den ort, där bolagets styrelse skall hafva sitt säte;

4) grundfonden eller, där grundfonden skall kunna utan ändring i bolagsordningen bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet;

5) det belopp, hvarå hufvudlott skall lyda;

6) huruvida kommanditlottägare må i bolaget inrymmas, samt, därest det medgifves, den rätt till vinstutdelning, som skall dem tillkomma, jämte de bestämmelser i öfrigt, som i ty fall finnas erforderliga;

7) antalet af styrelsens ledamöter och suppleanter för dem, tiden för deras befattningar samt grunderna för styrelsens beslutförhet;

8) huruvida mera än en ordinarie bolagsstämma skall årligen hållas, tid och ort för sådan stämmas hållande och hvilka ärenden skola å ordinarie stämma eller, där flera hållas, å hvar och en af dem förekomma till behandling;

9) huru kallelse till bolagsstämma skall ske och andra meddelanden bringas till bolagsmännens kännedom;

10) grunderna för utöfvande af rösträtt och fattande af beslut å bolagsstämma, såvidt de skola afvika från hvad härom finnes i 37 och 38 §§ föreskrifvet; samt

11) antalet revisorer och suppleanter för dem samt tiden för deras befattningar och för revisionen.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

94 §.

Bankbolag vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, där styrelsen enligt bolagsordningen har sitt säte.

95 §.

Enskildes förhållanden till bankbolag må ej för allmänheten yppas.

96 §.

Genom denna lag upphäfvas:

kungl. kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12 juni 1874;

lagen den 19 maj 1899 om ändrad lydelse af § 31 i nämnda kungörelse;

lagen med vissa bestämmelser angående enskilda banker, som afstått från sedelutgifningsrätt, den 27 maj 1898;

lagen med vissa bestämmelser angående enskilda sedelutgifvande banker den 7 juni 1889; samt

lagen med vissa bestämmelser angående enskilda banker den 13 juni 1902.

97 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1904; dock att hvad i 10 § 3 mom. finnes stadgadt icke skall äga tillämpning på bolag, hvilka före lagens trädande i kraft erhållit Konungens stadfästelse å bolagsordningen, samt att §§ 28 och 29 i kungl. kungörelsen angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar den 12 juni 1874 äfvensom 2 mom. i lagen med vissa bestämmelser angående enskilda banker, som afstått från sedelutgifningsrätt, den 27 maj 1898 fortfarande skola för enskild bank lända till efterrättelse, intill dess bankens betalningsansvar för utgifna sedlar upphört.

Rättigheter och skyldigheter, som uppkommit, innan denna lag träder i kraft, skola bedömas efter äldre lag.

Konungen utfärdar de öfvergångsstadganden, som må finnas erforderliga för registrering af bankbolag, å hvars ordning stadfästelse meddelats, innan denna lag träder i kraft.

Kongl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

Uppå ansökning af enskild bank, som egt sedelutgifningsrätt, vill Konungen, där banken ej afträdt sin egendom till konkurs, genom allmän kungörelse förelägga en hvar, som innehar af banken utgifven sedel, att inom två år från kungörelsens dag, vid förlust af all betalningsrätt, förete sedeln till infriande i banken; skolande kungörelsen minst fyra gånger under hvartdera året uppläsas i rikets kyrkor och införas i allmänna tidningarna.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

Bilaga litt. B.

Lag

angående bankaktiebolag.

Härigenom förordnas som följer:

I Kap.

Om bankaktiebolags bildande och om dess fonder.

1 §.

De, som i ändamål att drifva bankrörelse, vilja stifta aktiebolag, skola upprätta fullständig bolagsordning samt därå söka Konungens stadfästelse.

Stiftarne skola vara här i riket bosatta svenska medborgare och till antalet minst tio.

Konungen pröfvar bolagsordningens öfverenstämmelse med denna lag samt lag och författningar i öfrigt så ock om och i hvad mån därutöfver, med hänsyn till vidden och beskaffenheten af bolagets rörelse, särskilda bestämmelser må erfordras.

Stadfästes bolagsordningen, meddelar Konungen tillåtelse till bankrörelsens drifvande (oktroj) under en tid af högst tio år och därutöfver intill slutet af då löpande kalenderår.

Bankaktiebolag skall, på sätt nedan sägs, registreras.

2 §.

Sedan oktroj meddelats, må stiftarne utfärda inbjudning till aktieteckning.

Inbjudningen, som skall egenhändigt underskrifvas af stiftarne samt vara åtföljd af styrkt afskrift af Konungens beslut om stadfästelse

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

af bolagsordningen, skall innehålla bestämmelse ej mindre om den tid, ej öfverstigande sex månader från det stadfästelsen meddelats, inom hvilken sammanträde med tecknarne för pröfning af frågan om bolagets bildande skall hållas, än äfven om den grund, efter hvilken i händelse af öfverteckning de utbjudna aktierna skola bland tecknarne fördelas.

Aktieteckning vare ogiltig, där den ej göres å sådan inbjudning, som ofvan i denna § sägs.

3 §.

Har stiftare förbehållit sig särskild förmån eller rättighet, vare det förbehåll mot bolaget utan verkan, där det ej finnes i inbjudningen fullständigt angifvet.

4 §.

Stiftarne åligge att i den ordning, som skall gälla om kallelse till ordinarie bolagsstämma, för pröfning af frågan om bolagets bildande utlysa sammanträde att hållas inom den i inbjudningen bestämda tid. Har ej sammanträde inom sagda tid hållits, vare aktieteckningen icke vidare bindande.

5 §.

Styrkes vid sammanträde, som i 4 § omförmäles, genom behöriga teckningslistor, att grundfonden är, enligt inbjudningens innehåll, fulltecknad och att tecknarne, stiftarne inräknade, utgöra minst det antal, som i 9 § sägs, skall, sedan i händelse af öfverteckning aktierna blifvit mellan tecknarne fördelade och öfverskjutande teckning förklarats förfallen, till afgörande företagas, huruvida bolaget skall komma till stånd; dock må de fleste af de närvarande kunna besluta, att med frågans afgörande skall anstå till fortsatt sammanträde inom en månad därefter.

Besluta de närvarande enhälligt, att bolaget skall komma till stånd, eller finnas vid omröstning de fleste röstande hafva förenat sig härom och utgöra desse minst en fjärdedel af hela antalet tecknare, stiftarne inräknade, med ett sammanlagdt aktiebelopp af minst en fjärdedel af hela grundfonden, skall bolaget anses bildadt; i annat fall vare frågan om bolagets bildande förfallen.

Stiftare, som, efter ty i 3 § sägs, förbehållit sig särskild förmån eller rättighet, äge ej deltaga i omröstning, hvarom i denna § förmäles, ej heller skall sådan stiftare eller det af honom öfvertagna aktiebelopp vid omröstningen tagas i beräkning.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

6 §.

Utgöra stiftarne minst det antal, som i 9 § sägs, och öfvertaga de själfva samtliga aktierna, skall bolaget anses vara genom aftalet härom bildadt.

7 §.

Är bankaktiebolag bildadt, skall val af styrelse och revisorer oförd-röjligen ske.

8 §.

Bankaktiebolags firma skall utmärka bolagets egenskap af aktiebolag.

Ny firma skall tydligt skilja sig från annan, förut i laga ordning registrerad, ännu bestående firma, så ock från benämning å utländsk bankinrättning, som är allmänt känd här i riket.

9 §.

Delägare i bankaktiebolag skola vara svenska medborgare och till antalet minst tjugu.

10 §.

Bankaktiebolags grundfond skall utgöra minst en million kronor; dock att, där de i bolagsordningen meddelade närmare bestämmelser angående bolagets rörelsegrenar och villkoren därför uppenbarligen gifva vid handen, att bolaget icke har till ändamål att drifva bankrörelse i större omfång, utan blott att tillgodose den mindre omsättningen å viss ort, grundfonden må, om Konungen gifver därtill lof, bestämmas till lägre belopp, dock ej understigande två hundra tusen kronor.

11 §.

Grundfonden skall fördelas i aktier å lika belopp.

Hvad på grund af teckning af aktie skall inbetalas må ej bestämmas till lägre belopp än det, hvarå aktien skall lyda.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

Aktie vare mot bolaget odelbar.

Skall grundfonden kunna, utan ändring i bolagsordningen, bestämmas till lägre eller högre belopp, må lägsta beloppet (minimikapitalet) ej utgöra mindre än hälften af högsta beloppet (maximikapitalet).

Å aktierna skola utfärdas bref, angifvande ordningsnummer å den eller de aktier, hvarå de lyda. Aktiebref skall ställas till viss man.

12 §.

Af grundfonden skola inbetalas minst tjugu procent, innan bankaktiebolag öppnar sin rörelse, ytterligare minst tjugu procent inom tre månader och återstoden inom åtta månader från öppnandet af bolagets rörelse.

Innan bolaget registrerats och grundfonden blifvit till fullo inbetald, må aktiebref ej utgifvas.

13 §.

Aktietecknare, som ej vid bolagets bildande erlagt full betalning, vare skyldig aflämna af fullgod pant åtföljd förbindelse att inbetala oguldna beloppet i enlighet med hvad i 12 § stadgas.

14 §.

Uraktlåter någon att i rätt tid fullgöra inbetalning å aktie, vare skyldig att gälda ränta efter sex för hundrade om året från förfallodagen.

Varder, innan pant, hvarom i 13 § förmäles, blifvit aflämnad, inbetalning ej verkställd i rätt tid, eller försummar någon att aflämna sådan pant, äge styrelsen, där ej rättelse sker inom en månad efter anmaning, förklara aktierätten förverkad. Lag samma vare, där senare inbetalning ej fullgöres i rätt tid och aflämnad pant ej förslår till inbetalningens gäldande.

Underrättelse om tiden för inbetalning äfvensom anmaning, hvarom ofvan är sagdt, må anses vara gifven, när den blifvit kungjord i den ordning, som för kungörande af kallelse till ordinarie bolagsstämma skall gälla, så ock, där aktietecknarens adress för styrelsen uppgifvits, till honom i rekommenderadt bref blifvit försänd.

Då aktierätten förverkats, kan hvad å aktien redan inbetalts eller hvad genom realisering af aflämnad pant influtit ej återfordras.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

15 §.

Ökning af grundfonden medelst ny aktieteckning må ej ske, innan förutvarande grundfond blifvit till fullo inbetald. Beslut om sådan ökning må ej bringas till verkställighet, innan det blifvit registreradt.

Aktiebref må i ty fall ej utgifvas, innan full betalning erlagts för den eller de aktier, hvarå brefvet lyder.

Den för inbetalning af de nya aktierna bestämda tid må ej öfverstiga ett år från det beslutet registrerades.

16 §.

Hvad om påföljd för uraktlåtenhet att verkställa inbetalning å tecknad aktie, så ock rörande anmaning att sådan inbetalning fullgöra finnes i 14 § stadgadt skall äga motsvarande tillämpning vid ny aktieteckning, som i 15 § sägs.

17 §. 17 §.

Har genom köp, arf eller på annat sätt förändring i äganderätten till aktie skett, vare den nye ägaren, efter skriftlig anmälan hos bolagets styrelse och därest hinder ej möter af bestämmelsen i 9 §, berättigad att i bolaget inträda.

Innan sådan anmälan skett, må han ej från bolaget uppbära utdelning.

18 §. 18 §.

Å bankaktiebolags hufvudkontor skall genom styrelsens försorg hållas en särskild bok, i hvilken samtlige bolagsmän skola inregistreras och anteckning göras om de aktier, en hvar innehar.

I registerboken skola alla förändringar i äganderätten till aktier genast antecknas.

Ej må någon från bolaget uppbära utdelning eller utöfva annan bolagsman tillkommande rättighet, innan han blifvit i registerboken införd.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

Styrelsen åligge att låta en hvar, som sådant önskar, taga kännedom af registerboken å de tider, banken hålles öppen för allmänheten, äfvensom, mot afgift, erhålla till riktigheten af vederbörande tjänsteman bestyrkt utdrag därur.

19 §.

Inbetald grundfond må ej, så länge bankrörelsen fortfar, minskas genom utdelning eller annan återbetalning till bolagsmännen.

20 §.

Af bankaktiebolags behållna årliga vinst skola minst femton procent afsättas för bildande af en reservfond. Sedan reservfonden uppgått till femtio procent af bolagets grundfond, må vidare afsättning till reservfonden kunna upphöra; nedgår den under detta belopp, skall afsättning därtill å nya vidtaga.

Till reservfonden skall alltid läggas hvad vid aktieteckning kan för aktierna betingas utöfver det belopp, hvarå de lyda, så ock, där aktierätt förverkats, hvad som blifvit å aktien inbetaldt eller genom realisering af aflämnad pant influtit.

Reservfonden må endast användas till betäckande af den förlust, som å bolagets rörelse i dess helhet uppstått och som icke kan ersättas af andra befintliga, till framtida förfogande afsatta medel.

21 §.

Varder, under det bankaktiebolag fortsätter sin rörelse, utdelning beslutad och verkställd, ändå att, enligt senast upprättade, behörigen reviderade bokslut, tillgång därtill icke kan beredas utan åsidosättande af de i 19 och 20 §§ angående bolagets fonder meddelade bestämmelser, vare de bolagsmän, som uppburit sådan utdelning, skyldige att återbära densamma; och ansvare därjämte de, som deltagit i beslutet, en för alla och alla för en, för den brist, som vid återbäringen kan uppkomma.

22 §.

Sedan för aktie full betalning blifvit erlagd, vare delägare i bankaktiebolag icke pliktig att ytterligare någon tillskjuta.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

23 §.

Innan bankaktiebolag blifvit registreradt, kan det ej förvärfva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter, ej heller inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara.

Ingås förbindelse å bolagets vägnar, innan det blifvit registreradt, vare de, som ingått förbindelsen, ansvarige därför såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

II Kap.

Om rörelsen.

24 §.

Bankaktiebolag må ej drifva handel med annat än guld *och silfver*, in- och utrikes växlar samt räntebärande papper.

24 §.

Bankaktiebolag må ej drifva handel med annat än guld, in- och utrikes växlar samt räntebärande papper.

För bankaktiebolags fordran pansatt eller utmätt, fast eller lös egendom, som försäljes å auktion, må bolaget dock äga att, till skyddande af sin fordran, inropa, med skyldighet att egendomen åter afyttra, så snart det kan ske utan förlust.

Bankaktiebolag äger förvärfva för bankens inrymmande afsedd fastighet.

Ej må bankaktiebolag såsom pant mottaga egna aktiebref.

25 §.

Bankaktiebolag må ej utfärda tryckta eller graverade, till viss man eller order, eller till innehafvaren ställda förbindelser.

26 §.

Varda penningar hos bankaktiebolag insatta att viss tid där innestå, mot eller utan ränta, skall bevis, som bolaget därom utfärdar,

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

ställas till viss man och innehålla, att öfverlåtelse må ske endast till viss man samt att öfverlåtelsen bör till nye ägarens säkerhet hos bolaget anmälas.

Å medel, som på så kallad sparkasseräkning eller därmed likartad räkning insättas, må icke godtgöras ränta för högre belopp än tretusen kronor af en insättares tillgodohafvande. Ej heller må bankaktiebolag ikläda sig skyldighet att annorledes än viss tid, minst en vecka, efter uppsägning återbetala å sådan räkning insatta medel; styrelsen dock öppet lämnadt att, då sådant pröfvas utan olägenhet kunna ske, i särskilda fall medgifva utbetalning utan afvaktan på uppsägningstidens utgång.

III Kap.

Om förvaltning och styrelse samt om bolagsstämma och revision.

27 §.

Bolagsmännen skola inom sig utse en styrelse af minst fem ledamöter att företräda bolaget. Ledamot af styrelsen skall vara bosatt i Sverige. Val af styrelseledamot må ej afse längre tid än fem år. Styrelseledamot må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å bolagsstämma från uppdraget skiljas.

Inskränkning i styrelsens befogenhet att företräda bolaget vare utan verkan mot en hvar, som ej visas hafva om den inskränkning ägt kännedom. Bestämmelse, innefattande sådan inskränkning, må ej registreras.

28 §.

Bankaktiebolag äge bemyndiga jämväl annan än styrelseledamot att teckna bolagts firma.

Bankaktiebolag äge bemyndiga *eller uppdraga åt styrelsen att bemyndiga* jämväl annan än styrelseledamot att teckna bolagets firma.

Om inskränkning i sådant bemyndigande vare lag, som i 27 § 2 mom. sägs.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

29 §.

Skriftlig afhandling, som för bankaktiebolag ingås, skall undertecknas å dess vägnar och med utsättande af dess firma. Vid firmateckning skola de, som äro berättigade att teckna firman, jämväl underskrifva sina namn.

Är afhandling, som för bolaget ingås, ej behörigen underskrifven å dess vägnar, svare de, som afhandlingen underskrifvit, för hvad sålunda slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

30 §.

Styrelsen äge förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest bolagets talan föra. Ej må dock bemyndigande, som i 28 § sägs, af styrelsen lämnas.	Styrelsen äge förordna ombud att å bolagets vägnar söka, kära och svara, så ock eljest bolagets talan föra. Ej må dock, *utan bolagets uppdrag,* bemyndigande, som i 28 § sägs, af styrelsen lämnas.

31 §.

Såsom styrelsens beslut gälle, där ej annorlunda är i bolagsordningen bestämdt, den mening, om hvilken vid sammanträde de fleste röstande förenat sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet.

Ledamot af styrelsen äge ej deltaga i afgörande af fråga, hvari hans enskilda rätt är mot bolagets stridande.

32 §.

Styrelsen åligge att vid fullgörandet af sitt uppdrag ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af bolaget meddelas och ej strida mot lag eller författning eller mot bolagsordningen.

33 §.

Bolagsmännens rätt att deltaga i handhafvandet af bolagets angelägenheter utöfvas å bolagsstämma.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

Ej må någon, för egen del eller såsom ombud för annan, deltaga i afgörande af fråga, hvari hans enskilda rätt är mot bolagets stridande; och må förty ledamot af styrelsen ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig, ej heller i val af revisor.

Vid bolagsstämma skall, genom styrelsens försorg, föras protokoll, utvisande hvilka bolagsmän i förhandlingarna deltagit samt det antal aktier, för hvilket en hvar af dem ägt rösta. Senast fjorton dagar efter stämman skall protokollet vara för bolagsmännen tillgängligt.

34 §.

Beslut om ändring af bolagsordningen eller om bolagets upplösning af annan orsak, än i 46, 47, 49 eller 56 § sägs, vare ej giltigt, med mindre samtlige bolagsmännen förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande bolagsstämmor, däraf minst en ordinarie, och å den stämma, som sist hålles, biträdts af minst två tredjedelar af de röstande.

Är för giltighet af beslut, hvarom nu är sagdt, något ytterligare villkor i bolagsordningen bestämdt, lände ock det till efterrättelse.

Förändring af bankaktiebolags ordning äge ej giltighet, med mindre den varder af Konungen stadfästad.

35 §.

Jämte hvad i 33 och 34 §§ är om utöfvande af rösträtt och fattande af beslut å bolagsstämma stadgadt, gälle, där ej annorlunda finnes i bolagsordningen bestämdt:

att hvarje aktie berättigar till en röst;

att frånvarande bolagsmans rösträtt må genom ombud utöfvas;

att såsom bolagets beslut gäller den mening, för hvilken de flesta rösterna afgifvas; och

att vid lika röstetal val afgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller, som biträdes af de fleste röstande, eller, om jämväl antalet röstande är lika, af stämmans ordförande.

36 §.

Ordinarie bolagsstämma skall hållas inom fyra månader efter utgången af hvarje räkenskapsår. Å den stämma skall styrelsen fram-

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

lägga förvaltningsberättelse jämte balansräkning för det förflutna året tillika med den berättelse, som enligt 43 § bör af revisorerna afgifvas.

Minst åtta dagar före ordinarie bolagsstämma skall förteckning å de ärenden, som därvid skola förekomma, genom styrelsens försorg hållas för bolagsmännen tillgänglig å bolagets hufvudkontor. Ärende, som ej varit å förteckningen upptaget, må ej, utan samtlige närvarandes samtycke, vid stämman till afgörande företagas, där det ej omedelbart föranledes af förvaltningsberättelsen eller balansräkningen eller revisionsberättelsen eller ock enligt bolagsordningen skall vid stämman afgöras.

Vill bolagsman hänskjuta ärende till pröfning å stämman, göre hos styrelsen skriftlig anmälan därom minst fjorton dagar före stämman.

37 §.

Den förvaltningsberättelse, som styrelsen, efter ty i 36 § sägs, har att för hvarje år å bolagsstämma framlägga, skall uttryckligen angifva den vinst eller förlust, som af rörelsen under året uppkommit.

Den i samma § omförmälda balansräkning skall behörigen redovisa bolagets inkomster och utgifter under räkenskapsåret samt dess tillgångar och skulder vid årets slut. Bolagets tillgångar må icke upptagas öfver deras verkliga värden. Osäkra fordringar skola förty upptagas endast till de belopp, hvarmed de beräknas komma att ingå, samt värdelösa fordringar afskrifvas.

Förvaltningsberättelsen och balansräkningen skola minst en månad före stämman tillhandahållas revisorerna samt, tillika med desses berättelse, minst åtta dagar före stämman i tillräckligt antal exemplar hållas för bolagsmännen tillgängliga å bolagets hufvudkontor.

38 §.

Å den bolagsstämma, där styrelsens förvaltningsberättelse och balansräkningen jämte revisionsberättelsen framläggas, skall jämväl till behandling företagas frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid, förvaltningsberättelsen omfattar. Yrkas af bolagsmän med ett sammanlagdt aktiebelopp, utgörande minst en tiondedel af hela grundfonden, att med afgörande af den fråga skall anstå till fortsatt stämma inom två månader, må sådant anstånd ej förvägras.

Varder talan å förvaltningen under den tid, förvaltningsberättelsen omfattar, ej anställd inom ett år från det densamma å bolagsstämma framlades, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit beviljad.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

Utan hinder däraf att ansvarsfrihet beviljats, äge bolaget att, inom två år från det förvaltningsberättelsen å bolagsstämma framlades, i afseende å förvaltningen anställa talan mot styrelseledamot, som visas hafva i förvaltvingsberättelsen eller balansräkningen mot bättre vetande meddelat oriktig uppgift, där denna kan antagas hafva å beslutet om ansvarsfrihet inverkat.

39 §.

Styrelsen äge, när den finner lämpligt, kalla bolagsmännen till extra bolagsstämma.

Sådan stämma skall af styrelsen utlysas, då det för uppgifvet ändamål skriftligen påfordras af bolagsmän med ett sammanlagdt aktiebelopp, utgörande minst en tiondedel af hela grnndfonden eller den mindre del däraf, som må vara i bolagsordningen bestämd.

Vid extra bolagsstämma må ej till afgörande företagas ärende, som ej varit i kallelsen till stämman angifvet.

40 §.

Har styrelsen ej senast fjorton dagar efter påfordran, hvarom i 39 § är sagdt, utlyst bolagsstämma att hållas inom en månad, där ej annat af bolagsordningen föranledes, eller underlåter styrelsen att i föreskrifven ordning kalla bolagsmännen till ordinarie bolagsstämma, har Konungens befallningshafvande att, på anmälan af bolagsman, ofördröjligen utlysa bolagsstämma.

41 §.

Menar styrelsen eller ledamot däraf eller bolagsman, att beslut, som å bolagsstämma fattats, icke i behörig ordning tillkommit eller eljest strider mot lag eller författning eller mot bolagsordningen, äge däråa tala genom stämning å bolaget inom två månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

Hvad om klander af bolagsstämmobeslut nu är sagdt gälle ock, där aktietecknare vill tala å beslut, som fattats vid sammanträde, hvarom i 4 § förmäles.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

42 §.

Angående styrelseledamots befogenhet att för bolaget mottaga stämning är stadgadt i rättegångsbalken; och skall hvad i sådant afseende gäller äga tillämpning jämväl då annat offentlig myndighets bud skall bolaget delgifvas.

Vill styrelsen klandra beslut, som å bolagsstämma fattats, eller eljest kära till bolaget, kalle bolagsmännen till bolagsstämma för val af ombud att i den tvist föra bolagets talan. Stämning skall anses delgifven, då den blifvit å stämman föredragen; dock vare i fall, som i 41 § afses, styrelsens rätt till talan bevarad, om inom där stadgad tid stämman blifvit utlyst att ofördröjligen hållas.

43 §.

Bolagsmännen skola för granskning af styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper årligen utse revisorer. Åtminstone hvart annat år skall en af dessa revisorer ombytas.

Af bolagsmännen utsedd revisor må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit vald, ej gått till ända, kunna genom beslut å bolagsstämma från uppdraget skiljas.

Öfver granskningen skall skriftlig berättelse afgifvas.

44 §.

Revisor skall äga ständig tillgång till bolagets alla böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af honom begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras.

Där granskningen därtill föranleder, må revisorerna skriftligen med angifvande af skälet påfordra, att extra bolagsstämma skall af styrelsen utlysas. Har sådan påfordran skett, skall hvad i 40 § sägs äga motsvarande tillämpning.

45 §.

Hafva revisorer i sin berättelse mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik, i förvaltningsberättelsen eller balansräkningen meddelad uppgift, eller vid

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

fullgörandet af sitt uppdrag visat grof vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, bolaget ansvarige för all däraf uppkommande skada, en för alla och alla för en. Ej må dock talan härom anställas sedan två år förflutit från det revisionsberättelsen å bolagsstämma framlades.

IV. Kap.

Om bankaktiebolags upplösning och om förlängning af bolagets oktroj.

46 §.

Har bankaktiebolag, enligt behörigen revideradt bokslut, gjort sådana förluster, att reservfonden och tio procent af grundfonden förlorats, skall styrelsen senast den dag, revisionsberättelsen aflämnas, sammankalla bolagsstämma till första dag, sådant enligt bolagsordningen kan ske; och låte styrelsen dessutom ofördröjligen genom rekommenderadt bref om bolagsstämman underrätta bolagsman, hvars adress är känd. I kallelsen till bolagsstämman skall uppgifvas, att bolaget gjort sådan förlust, som här är sagd.

Har före eller senast vid bolagsstämman af bolagsmän tecknats hvad som erfordras för att återställa grundfonden till dess behöriga belopp, äge bolaget att fortsätta rörelsen; men om så icke skett eller om för grundfondens återställande tecknadt tillskott icke inbetalts inom tre månader från omförmälda stämma, skall bolaget upplösas och likvidation verkställas.

De bolagsmän, som verkställt tillskottet, äga att af bolagets blifvande behållna vinstmedel erhålla åter hvad af dem blifvit tillskjutet jämte sex procent årlig ränta, innan annan utdelning får ske. Upplöses bolaget, förr än sådant tillskott blifvit till fullo återguldet, skall, sedan bolagets skulder blifvit betalda, tillskottet, dock utan beräkning af ränta för tid efter bankrörelsens upphörande, återgäldas af bolagets tillgångar, så långt de därtill förslå, innan någon utdelning å aktierna må äga rum.

Yppas under löpande räkenskapsår anledning till antagande, att bolaget gjort sådana förluster, hvarom i denna § förmäles, åligge det styrelsen att ofördröjligen låta upprätta bokslut och kalla revisorerna att granska detsamma.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

47 §.

Bankaktiebolag skall ock upplösas och likvidation verkställas:

då bolaget icke öppnat sin rörelse inom ett år ifrån bolagets bildande;

då grundfonden ej blifvit till hela sitt belopp inbetald inom ett år från det bolagets rörelse öppnades;

då antalet bolagsmän nedgått under det i 9 § bestämda samt tillräckligt antal delägare ej inom tre månader inträdt;

eller då meddelad oktroj tilländagått, utan att ny oktroj beviljats.

48 §.

Varder bankaktiebolag icke upplöst, ehuru sådant förhållande inträffat, som jämlikt 46 eller 47 § påkallar upplösning, svare de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande af bolagets verksamhet eller handla å dess vägnar, för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en.

49 §.

Har Konungen förklarat bankaktiebolag hafva förverkat oktrojen, skall bolaget anses upplöst den dag, då sådant förklarande gjordes.

50 §.

Upplöses bankaktiebolag af annan anledning, än i 56 § sägs, skall likvidation verkställas af styrelsens ledamöter såsom likvidatorer, där ej, till följd af bolagsordningens bestämmelse eller bolagets beslut, en eller flere särskilde likvidatorer utses. Uppdraget att vara likvidator anses gälla, intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som hälst kunna af bolaget återkallas.

51 §.

Likvidatorerna åligge att ofördröjligen söka årsstämning å bolagets okände borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder och upprätta bokslut.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

Så snart utan uppenbar skada ske kan, skall bolagets egendom i penningar förvandlas.

52 §.

Om likvidatorers befogenhet att företräda bolaget och deras skyldigheter gälle i tillämpliga delar hvad angående styrelse är stadgadt.

53 §.

Under likvidation skall bolagets firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 29 § finnes föreskrifvet i fråga om underskrifvande af afhandling, som under bolagets bestånd å dess vägnar ingås, så ock om påföljd för försummelse härutinnan äga motsvarande tillämpning under bolagets likvidation.

54 §.

Innan den i årsstämningen utsatta inställelsedag är förbi och all veterlig gäld blifvit betald eller erforderliga medel därtill afsatta, må bolagets tillgångar ej mellan bolagsmännen skiftas. Sker det, vare i händelse af bolagets oförmåga att fullgöra sina förbindelser, bolagsman skyldig återbära hvad han bekommit.

55 §.

Åtnöjes bolagsman ej med bolagsskifte eller med åtgärd, som under likvidationen vidtagits, skall han sin talan hos domstol anhängigöra inom ett år från den dag, likvidationen afslutades. Försummas det, hafve han sin talan förlorat.

56 §.

Afträdes bankaktiebolags egendom till konkurs, skall bolaget anses upplöst den dag, då dess konkursansökning till rätten eller domaren ingafs eller, i anledning af borgenärs ansökning om konkurs, offentlig stämning utfärdades. Underrättelse om den offentliga stämningen skall,

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

samtidigt med kungörelsen därom, genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

57 §.

Under konkursen företrädes bolaget såsom konkursgäldenär af styrelsen eller, där bolaget vid konkursens början var upplöst, af likvidatorerna; dock må ny styrelse eller nya likvidatorer kunna under konkursens fortgång i behörig ordning utses.

58 §.

Varder bankaktiebolags egendom afträdd till konkurs, som börjar inom två år från det förvaltningsberättelsen å bolagstämma framlades, äge konkursboet, ändå att ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad, anställa klander å förvaltningen för det räkenskapsår, berättelsen afser.

Inträffar konkurs inom två år från det revisionsberättelsen å bolagsstämma framlades, stånde konkursboet öppet att mot dem anställa sådan talan, som i 45 § förmäles.	Inträffar konkurs inom två år från det revisionsberättelsen å bolagsstämma framlades, stånde konkursboet öppet att mot *revisorerna* anställa sådan talan, som i 45 § förmäles.

Talan, hvarom i denna § sägs, skall anhängiggöras inom en månad från inställelsedagen, eller, där tiden för talans anställande af bolaget, efter ty ofvan är sagdt, då ännu ej gått till ända, inom utgången af den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

59 §.

Önskar bankaktiebolag erhålla förlängning af bolaget meddelad oktroj, göre i den ordning, som i 1 § är sagd, ansökning därom sist sexton månader, innan den löpande oktrojen tilländagår.

Beslut om sådan ansökning skall fattas å ordinarie bolagsstämma.

V Kap.

Om registrering.

60 §.

I aktiebolagsregistret skola inskrifvas de uppgifter, hvilka enligt denna lag skola för registrering anmälas eller hvilkas intagande i registret eljest är eller varder föreskrifvet.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

61 §.

Ansökning om bankaktiebolags registrering skall göras af styrelsen och innehålla uppgift ej mindre å styrelseledamöternas fullständiga namn och hemvist, än ock å den eller dem, som äro berättigade att teckna firman, samt vara åtföljd af:

1) Konungens beslut om stadfästelse af bolagsordningen, i två styrkta afskrifter;

2) protokoll, utvisande att styrelse blifvit utsedd;

3) en af styrelseledamöterna afgifven, egenhändigt underskrifven uppgift, huru mycket blifvit tecknadt, med afdrag i anledning af öfverteckning, där sådan ägt rum, äfvensom huru mycket af grundfonden blifvit inbetaldt.

Dessutom skola vid ansökningen fogas:

där inbjudning till aktieteckning skett, samtliga teckningslistor, i hufvudskrift och styrkt afskrift, äfvensom protokoll, utvisande att beslut, hvarigenom bolaget blifvit bildadt, i föreskrifven ordning fattats, samt

där stiftarne öfvertagit samtliga aktierna, det härom träffade aftal i hufvudskrift eller styrkt afskrift.

62 §.

Sist fyra månader efter utgången af den i 12 § för aktiernas slutliga inbetalning bestämda tid skall, där ej anmälan om full inbetalning förut skett, af styrelsen för registrering aflämnas en af dess ledamöter egenhändigt underskrifven uppgift, huruvida grundfonden blifvit till hela sitt belopp inbetald.

63 §.

Beslut om ökning af grundfonden medelst ny aktieteckning skall, ehvad det innefattar ändring af bolagsordningen eller ej, af styrelsen för registrering anmälas. Registrering må icke beviljas, där ej anmälan till registret gjorts därom, att förutvarande grundfond till fullo inbetalts.

Sist en månad efter utgången af den för inbetning af de nya aktierna bestämda tid skall af styrelsen för registrering aflämnas en af

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

dess ledamöter egenhändigt underskrifven uppgift om det belopp, som å de nya aktierna inbetalts.

64 §.

Ändring af bolagsordningen skall registreras. Styrelsen skall härom ofördröjligen göra ansökning och därvid foga två styrkta afskrifter af Konungens beslut om den å ändringen meddelade stadfästelse.

65 §.

Ändring i styrelsens sammansättning äfvensom i fråga om rätten att teckna bolagets firma skall ofördröjligen af styrelsen för registrering anmälas.

66 §.

Likvidatorer skola ofördröjligen för registrering anmäla upplösning, hvarom i 50 § sägs, med uppgift å dem, som äga verkställa likvidationen, och å dem, som äga teckna bolagets firma. Afgår likvidator eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten till firmateckning, skall ock därom anmälan för registrering af likvidatorerna ofördröjligen göras. Då likvidationen afslutats, åligge det likvidatorerna att för registrering ofördröjligen göra anmälan därom.

67 §.

Anmälan till registret skall göras skriftligen och vara åtföljd af stadgade afgifter för registreringen och dess kungörande. Aflämnas anmälan genom ombud eller insändes den med posten, skall underskriften vara af vittnen styrkt.

Då bankaktiebolags registrering sökes, skall en hvar, som är berättigad att teckna dess firma, på samma gång egenhändigt inskrifva firmateckningen i registret eller i särskildt bihang till detta, så vida icke teckningen verkställts å anmälningsskriften och blifvit af vittnen styrkt. På enahanda sätt skall förfaras, då anmälan sker därom, att någon blifvit berättigad att teckna förut anmäld firma.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

68 §.

Vägras registrering, äge den, som är med beslutet missnöjd, att, vid talans förlust, innan klockan tolf å sextionde dagen från beslutets dag däröfver anföra besvär hos Konungen.

69 §.

I afseende å bankaktiebolag gälle, förutom hvad i 60—68 §§ här ofvan sägs, i tillämpliga delar till efterrättelse hvad om registrering är stadgadt i 24, 68—71, och 73—75 §§ af lagen om aktiebolag.

VI Kap.

Om tillsyn.

70 §.

Förr än bankaktiebolag öppnar sin rörelse, skall inför Konungens befallningshafvande styrkas:

att kungörelse i öfverensstämmelse med 71 § i lagen om aktiebolag skett angående bolagets registrering, samt

att å aktierna blifvit inbetalda minst tjugu procent af grundfonden samt förbindelse med pant, som Konungens befallningshafvande pröfvar fullgod, aflämnad för inbetalning af återstoden.

71 §.

Genom kungörelse i allmänna tidningarna skall tillkännagifvas, när bankaktiebolag börjar sin rörelse, så ock när bankaktiebolag upplöses af annan anledning än konkurs; och skall underrättelse om dagen, då sådant sker, till finansdepartementet insändas.

72 §.

Den af Konungen förordnade bankinspektören äge, där han så	Den af Konungen förordnade bankinspektören äge, där han så

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*
pröfvar nödigt, sammankalla styrelsen. Jämväl må bankinspektören sammankalla extra bolagsstämma, där styrelsen icke efterkommer af honom framställd begäran om utfärdande af kallelse till sådan stämma. Bankinspektören må närvara vid bolagsstämma och vid af honom utlyst styrelsesammanträde samt i öfverläggningarna deltaga.	pröfvar nödigt, sammankalla styrelsen. Jämväl må bankinspektören, *på uppdrag af chefen för finansdepartementet,* sammankalla extra bolagsstämma, där styrelsen icke efterkommer af *bankinspektören* framställd begäran om utfärdande af kallelse till sådan stämma. Bankinspektören må närvara vid bolagsstämma och vid af honom utlyst styrelsesammanträde samt i öfverläggningarna deltaga.

73 §.

Styrelsen åligge:

att när som helst hålla bolagets räkenskaper och handlingar tillgängliga för Konungens befallningshafvande, för det allmänna ombud, som Konungens befallningshafvande förordnar, för bankinspektören samt för den särskilda undersökning, Konungen eller chefen för finansdepartementet eljest kan finna för godt att låta anställa;

att genast efter hvarje månads slut i närvaro af det allmänna ombudet, enligt formulär, som från finansdepartementet meddelas, upprätta en öfversikt, utvisande bolagets tillgångar och skulder, jämte uppgift om räntesatserna för bolagets in- och utlåning samt diskonto, som under den tid, öfversikten omfattar, varit hos bolaget gällande, och att därefter ofördröjligen till nämnda departement insända denna öfversikt för dess offentliggörande genom departementets försorg;

att jämväl i öfrigt meddela chefen för finansdepartementet, Konungens befallningshafvande, bankinspektören och allmänna ombudet alla de upplysningar rörande bolaget, som af dem äskas;

att ofördröjligen efter verkställd revision till finansdepartementet insända styrelsens förvaltningsberättelse, balansräkningen och revisionsberättelsen samt låta införa sistnämnda berättelse i allmänna tidningarna; samt

att, där chefen för finansdepartementet finner anledning till antagande, att bolaget gjort sådana förluster, att reservfonden och tio procent af grundfonden förlorats, på departementschefens anmodan ofördröjligen låta upprätta bokslut och kalla revisorerna att granska detsamma.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

74 §.

Det i 73 § omförmälda allmänna ombud åligge att meddela bankinspektören alla de upplysningar angående bolaget, som af honom äskas.

75 §.

I den granskning af styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper, hvarom i 43 § förmäles, skall jämväl deltaga en af Konungens befallningshafvande förordnad revisor.

76 §.

Har styrelse eller bolagsstämma fattat beslut, hvilket står i strid med lag eller den för bolaget fastställda ordning, må Konungens befallningshafvande kunna förbjuda verkställighet af beslutet. Konungens befallningshafvande må ock kunna förelägga styrelse att, i händelse beslut af nyssomförmälda beskaffenhet gått i verkställighet, göra rättelse, där så kan ske, så ock att fullgöra hvad styrelsen enligt lag och bolagsordning åligger. Sådant föreläggande må dock icke af Konungens befallningshafvande meddelas i fråga om i lag gifna föreskrifter, hvilkas öfverträdande är med straff belagdt; och må i frågor, som angå bankaktiebolags förvaltning och bokföring, förbud eller föreläggande, hvarom nu är sagdt, icke af Konungens befallningshafvande meddelas, med mindre bankinspektören därom gjort framställning.

Sker svårare afvikelse från denna lag eller från bolagets ordning, ankomme på Konungen att förklara bolaget hafva förverkat oktrojen.

77 §.

Konungens befallningshafvande äge förelägga vite vid meddelande af föreskrift eller förbud enligt denna lag samt till sådant vite fälla.

78 §.

Öfver beslut, som af Konungens befallningshafvande på grund af denna lag meddelas, må klagan föras hos Konungen, men beslutet går ändock i verkställighet, där icke Konungen annorlunda förordnar.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*

79 §.

Upplöses bankaktiebolag af annan anledning, än i 56 § sägs, skall chefen för finansdepartementet förordna ombud, som har att närvara vid likvidatorernas sammanträden, med rätt att yttra sig till protokollet samt att i öfrigt öfvervaka likvidationen.

80 §.

Bankaktiebolag åligge att ersätta ombud, som utses enligt 73 och 79 §§, äfvensom revisor, hvarom i 75 § förmäles. På den, som utsett nämnda ombud eller revisor, ankomme att bestämma ersättningsbeloppet.

VII Kap.

Ansvarsbestämmelser.

81 §.

Hvar, som i anmälan till registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift, straffes med böter från och med femtio till och med två tusen kronor, där ej å förseelsen straff är i allmänna strafflagen utsatt.

Lag samma vare, där styrelseledamot mot bättre vetande låter uti den i 18 § omförmälda bok införa oriktig uppgift.

82 §.

Bryter någon mot hvad i 12 § 2 mom. eller 15 § 2 mom. finnes stadgadt eller underlåter styrelseledamot att iakttaga föreskrift, som i 18 §, 62 §, 63 § 2 mom., 64 § eller 65 § är meddelad, straffes med böter från och med fem till och med fem hundra kronor.

Lag samma vare om likvidator, som ej fullgör hvad honom enligt 66 § åligger.

83 §.

Böter och viten, som enligt denna lag ådömas, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böters eller vitens fulla gäldande, skola de förvandlas efter allmän lag.

Kungl. Maj:ts förslag. *Utskottets förslag.*

VIII Kap.

Särskilda bestämmelser.

84 §.

Öfverträda styrelseledamöter, likvidatorer eller bolagsmän denna lag eller bolagsordningen, svare de för all däraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

85 §.

Bolagsordning för bankaktiebolag skall angifva:

1) bolagets firma;

2) de rörelsegrenar, banken må utöfva;

3) den ort, där bolagets styrelse skall hafva sitt säte;

4) grundfonden eller, där grundfonden skall kunna utan ändring i bolagsordningen bestämmas till lägre eller högre belopp, minimikapitalet och maximikapitalet;

5) det belopp, hvarå aktie skall lyda;

6) antalet af styrelsens ledamöter och suppleanter för dem, tiden för deras befattningar samt grunderna för styrelsens beslutförhet;

7) huruvida mera än en ordinarie bolagsstämma skall årligen hållas, tid och ort för sådan stämmas hållande och hvilka ärenden skola å ordinarie stämma eller, där flera hållas, å hvar och en af dem förekomma till behandling;

8) huru kallelse till bolagstämma skall ske och andra meddelanden bringas till bolagsmännens kännedom;

9) grunderna för utöfvande af rösträtt och fattande af beslut å bolagsstämma, såvidt de skola afvika från hvad härom finnes i 34 och 35 §§ föreskrifvet; samt

10) antalet revisorer och suppleanter för dem samt tiden för deras befattningar och för revisionen.

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*
86 §.	
Bankaktiebolag vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, där styrelsen enligt bolagsordningen har sitt säte.	
87 §.	
Enskildes förhållanden till bankaktiebolag må ej för allmänheten yppas.	
88 §.	88 §.
Angående aktiebolag, som uteslutande hafva till ändamål att idka fastighetsbelåning eller pantlånerörelse, *äfvensom angående industriförlagsbanker* är särskildt stadgadt.	Angående aktiebolag, som uteslutande hafva till ändamål att idka fastighetsbelåning eller pantlånerörelse, är särskildt stadgadt.
89 §.	
Genom denna lag upphäfvas: lagen angående bankaktiebolag den 19 november 1886; lagen den 19 maj 1899 om ändrad lydelse af 18 § i förstnämnda lag; samt lagen om registrering af bankaktiebolag den 28 juni 1895.	
90 §.	90 §.
Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1904. Rättigheter och skyldigheter, som dessförinnan uppkommit, skola bedömas efter äldre lag. Å bankaktiebolag, hvars verksamhet grundas på tillåtelse, meddelad före nämnda dag, *och i hvars ordning icke meddelats föreskrift om*	Å bankaktiebolag, hvars verksamhet grundas på tillåtelse, meddelad före nämnda dag, skola bestämmelserna i denna lag icke äga

Kungl. Maj:ts förslag.	*Utskottets förslag.*
skyldighet för bolaget att underkasta sig de bestämmelser, hvilka för bankaktiebolag varda i allmän författning stadgade, skola bestämmelserna i denna lag icke äga tillämpning, så vidt de afse ämnen, rörande hvilka blifvit i bolagsordningen särskildt stadgadt, utan gälle därutinnan hvad bolagsordningen innehåller, dock att i fråga om ändring i bolagsordningen, om det sätt, hvarpå bolaget skall företrädas och dess firma tecknas, om likvidation, om registrering, om tillsyn och om ansvar, denna lag gäller till efterrättelse.	tillämpning, så vidt de afse ämnen, rörande hvilka blifvit i bolagsordningen särskildt stadgadt, utan gälle därutinnan hvad bolagsordningen innehåller, dock att i fråga om ändring i bolagsordningen, om det sätt, hvarpå bolaget skall företrädas och dess firma tecknas, om likvidation, om registrering, om tillsyn och om ansvar, denna lag gäller till efterrättelse.

Bilaga litt. C.

Kungl. Maj:ts förslag

till

Lag

angående industriförlagsbanker.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

De, som vilja stifta bankaktiebolag i ändamål att jämte bankrörelse drifva handel med aktier, skola söka Konungens stadfästelse å bolagets ordning; och gälle för sådant bolag till efterrättelse lagen om bankaktiebolag den . . . . . med de afvikelser, som föranledas af hvad i denna lag är stadgadt.

2 §.

Bankaktiebolag, hvarom i denna lag förmäles, skall i firman begagna ordet industriförlagsbank; och skall firman därjämte utmärka bolagets egenskap af aktiebolag. Grundfonden må för sådant bankaktiebolag icke understiga fem millioner kronor.

3 §.

Indistriförlagsbank må icke från allmänheten inlåna penningar till belopp, som öfverstiger bolagets egna fonder.

4 §.

Industriförlagsbank må icke drifva handel med eller såsom pant mottaga egna aktier.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1904.

Bilaga litt. D.

Lag

angående tillsyn å vissa penningeinrättningar, som drifva sin rörelse utan af Konungen stadfäst reglemente.

Med upphäfvande af lagen angående tillsyn å vissa s. k. folkbanker och med folkbanker jämförliga penningeinrättningar den 29 juli 1892, förordnas härigenom som följer:

1 §.

Har penningeinrättning, som i fråga om ändamålet med sin rörelse är jämförlig med folkbank, ej af Konungen stadfäst reglemente och ingår bland dess rörelsegrenar sådan inlåning, som sparbank bedrifver, skall penningeinrättningen beträffande rörelsen i dess helhet vara underkastad tillsyn af Konungens befallningshafvande i länet. För utöfvande af sådan tillsyn har Konungens befallningshafvande att själf eller genom ombud verkställa undersökningen af penningeinrättningens förvaltning, därvid dess räkenskaper, protokoll, kassa och lånehandlingar skola af styrelsen hållas tillgängliga. Verkställes undersökningen genom Konungens befallningshafvandes ombud, skall godtgörelse därför af penningeinrättningen gäldas till ombudet enligt Konungens befallningshafvandes bestämmande.

2 §.

Styrelse för sådan penningeinrättning, hvarom i 1 § sägs, åligger att årligen till Konungens befallningshafvande aflämna berättelse af utsedda revisorer öfver verkställd granskning af nästföregående års förvaltning tillika med det beslut, som fattats i fråga om ansvarsfrihet för styrelsen. Dessa handlingar skola genom Konungens befallningshafvandes försorg, men på penningeinrättningens bekostnad införas i länskungörelserna och tidning i orten.

Styrelsen har ock att senast en månad efter bokslutets upprättande afgifva statistisk redogörelse i afseende å penningeinrättningen och dess rörelse jämlikt föreskrifter, som Konungen kan låta utfärda.

Bokslut skall upprättas för kalenderår och fullständigt utvisa penningeinrättningens ställning; ägande Konungens befallningshafvande att, där så aktas nödigt, meddela föreskrift angående sättet för böckernas förande och afslutande.

Konungens befallningshafvande äger förelägga styrelsen att fullgöra hvad enligt denna lag och gällande reglemente styrelsen åligger.

3 §.

Finnes grundad anledning till antagande, att penningeinrättning, hvarom i denna lag sägs, förlorat sin reservfond och tjugu procent af inbetald grundfond, har Konungens befallningshafvande att förordna om dess ställande under utredning. Till deltagande i sådan utredning skall Konungens befallningshafvande utse ett ombud, som härför uppbär godtgörelse på sätt i 1 § sägs.

4 §.

Konungens befallningshafvande äger förelägga vite vid meddelande af föreskrift enligt denna lag samt till sådant vite fälla.

Vite, som sålunda ådömes, tillfaller kronan och förvandlas efter allmän lag.

5 §.

Öfver beslut, som af Konungens befallningshafvande på grund af denna lag meddelas, må klagan föras hos Konungen i finansdepartementet, men beslutet går ändock i verkställighet, där icke Konungen annorlunda förordnar.

6 §.

Denna lag träder i kraft med ingången af år 1904 och äger tillämpning jämväl på redan bildade penningeinrättningar af ifrågavarande beskaffenhet.

Lag

angående ändrad lydelse af 1 § i lagen den 27 maj 1898, innefattande särskilda bestämmelser om vissa aktiebolag, som drifva lånerörelse.

Härigenom förordnas, att 1 § i lagen den 27 maj 1898, innefattande särskilda bestämmelser om vissa aktiebolag, som drifva lånerörelse, skall erhålla följande förändrade lydelse:

Å bolagsordning för aktiebolag, som har till ändamål att drifva lånerörelse, men å hvilket den för bankaktiebolag gällande lagstiftning icke äger tillämpning, skall Konungens stadfästelse sökas. Konungen pröfvar bolagsordningens öfverensstämmelse med lagen om aktiebolag samt lag och författningar i öfrigt, så ock huruvida därutöfver, med afseende på vidden och beskaffenheten af bolagets rörelse, särskilda bestämmelser må erfordras. Å ändring i bolagsordning för sådant bolag skall Konungens stadfästelse ock sökas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1904.

Lag

angående solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs.

Jämte de i konkurslagen meddelade stadganden, såvidt de ej strida mot hvad här nedan förordnas, skola, beträffande solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs, följande föreskrifter lända till efterrättelse:

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Har solidariskt bankbolag eller bankaktiebolag råkat i konkurstillstånd, varde det af rätten eller domaren ofördröjligen anmäldt hos chefen för finansdepartementet; och förordne departementschefen ett allmänt ombud att såsom god man och syssloman deltaga i konkursboets förvaltning med de gode män och sysslomän, som utses på sätt i konkurslagen stadgas.

Afträdes sparbanks egendom till konkurs, varde anmälan därom af rätten eller domaren ofördröjligen gjord hos Konungens befallningshafvande, som förordnar ett allmänt ombud att deltaga i förvaltningen af konkursboet, på sätt här ofvan sägs.

På den, hvilken förordnat sådant allmänt ombud, ankomme att, när det pröfvas skäligt, entlediga ombudet och i dess ställe annan förordna. Däröfver må klagan ej föras.

2 §.

Det allmänna ombud, som sålunda blifvit förordnadt, äge, lika med rättens ombudsman, att sammankalla borgenärerne att höras öfver ämnen, som röra boet och dess förvaltning, samt att hos rätten anmäla, om annan god man eller syssloman i konkursen visar motvilja eller försummelse vid fullgörande af sitt uppdrag. Då allmänna ombudet kallar borgenärerne till sammanträde, åligge ombudet att därom underrätta rättens ombudsman.

Utan hinder af beslut, som kan vara fattadt om delning af förvaltningen af boet, äge allmänna ombudet deltaga i förvaltningen i alla dess delar.

3 §.

Af det arfvode, som för gode männen och sysslomännen bestämmes, tage allmänna ombudet en tredjedel.

4 §.

Under anslagstiden upprätte gode männen förteckning öfver de borgenärer, hvilka enligt bankens räkenskaper hafva fordran hos banken på grund af insättning å depositions-, upp- och afskrifnings- eller annan

räkning, eller ock enligt sparbanksbok; skolande denna förteckning för hvarje borgenär upptaga beloppet af hans fordran, så ock, där ränta å fordringen är utfäst, den dag, från hvilken räntan är ogulden, jämte räntefoten.

Förteckningen skall i hufvudskrift af gode männen så fort ske kan ingifvas till den, som, enligt hvad i konkurslagen sägs, har att emottaga bevakningshandlingar i konkursen; börande vid hufvudskriften fogas afskrifter till antal, som påkallas af hvad här efteråt stadgas. Sedan desammas öfverensstämmelse med hufvudskriften blifvit af honom bekräftad, skall förteckningen i sålunda styrkt afskrift under de trettio sista dagarne före inställelsedagen hos rättens ombudsman samt vid hvart och ett af bankens kontor hållas tillgänglig för en hvar, som vill taga del af densamma.

5 §.

Förteckningen varde å inställelsedagen af ordföranden uppläst; och skall fordran, som blifvit å förteckningen upptagen, anses vara i konkursen bevakad, såsom hade borgenären själf å inställelsedagen uppgifvit fordringen.

Särskilda bestämmelser angående solidariskt bankbolags konkurs.

6 §.

Bolagets tillgångar skola, så fort ske kan, värderas af en nämnd, bestående af allmänna ombudet såsom ordförande samt två ledamöter, utsedde den ene af borgenärerne och den andre af hufvudlottägarne. Tillgångarne skola därvid upptagas till det värde, hvartill de efter noggrann pröfning antagas kunna under förvaltningens fortgång förvandlas i penningar.

7 §.

Borgenärerne välje ledamot i nämnden å den tid och i den ordning, som konkurslagen föreskrifver för val af gode män.

För val af den ledamot i nämnden, som skall utses af hufvudlottägarne, kalle allmänna ombudet ofördröjligen dem att inför honom sammanträda; och skall valet ske enligt de bestämmelser i fråga om rösträtt, som i den för bolaget fastställda ordning äro gifna för val af

styrelse. Om tid och ort för sådant sammanträde utfärde allmänna ombudet kungörelse, som i allmänna tidningarna införes tre gånger, första gången minst tio dagar före sammanträdet.

Underlåta borgenärerne eller hufvudlottägarne att utse ledamot i nämnden, varde ledamot i stället förordnad af den rätt, där konkursen är anhängig. Försummar utsedd ledamot att på ordförandens kallelse tillstädeskomma vid nämndens sammanträde, äge ordföranden tillkalla annan person att i den försumliges frånvaro deltaga i värderingen.

8 §.

Visar sig vid den värdering, hvarom i 6 § sägs, eller sedermera under konkursens fortgång, att bolagets tillgångar icke förslå till betäckande af bolagets kända gäld jämte kostnaderna för boets utredning och konkurssakens behandling, skola gode männen eller sysslomännen ofördröjligen å hufvudlottägarne, i förhållande till det antal lotter en hvar af dem enligt förteckningen öfver bolagets delägare innehar, uttaxera det till fyllande af bristen i bolagets tillgångar erforderliga belopp jämte en tiondedel därutöfver. Är någon af hufvudlottägarne veterligen i konkurstillstånd, skall uttaxeringen ske allenast å öfrige hufvudlottägare.

9 §.

Yppas sedan uttaxering skett behof af ny uttaxering, varde sådan skyndsamt verkställd enligt de grunder, som i 8 § äro stadgade.

10 §.

Då uttaxering beslutes, skall tillika bestämmas viss förfallodag, å hvilken bolagsmännens tillskott senast bör erläggas. Denna dag skall sättas minst två och högst tre månader efter den dag, då uttaxeringen beslutes. Uppgår det belopp, som på hvarje bolagsman uttaxeras, till mera än hälften af hans andel i den grundfond, som hufvudlottägarne insatt eller bort insätta, skall beloppet lika fördelas på två förfallodagar, den första inom tid, som nyss är nämnd, och den andra minst två och högst tre månader efter den första.

11 §.

Kungörelse om uttaxeringen, upptagande det tillskott, som för hvarje lott skall inbetalas, äfvensom förfallodagen eller förfallodagarne, varde införd i allmänna tidningarna tre gånger, första gången minst sex veckor och sista gången minst fjorton dagar före första förfallodagen; och låte gode männen eller sysslomännen dessutom om uttaxeringen ofördröjligen underrätta hufvudlottägarne genom särskilda bref, som afsändas med posten.

12 §.

Å uttaxeradt belopp, som icke inbetalas inom utsatt förfallotid, skall bolagsmannen gälda ränta efter sex för hundra om året från förfallodagen till dess betalning sker.

13 §.

Gäldar bolagsman inom utsatt förfallotid en fjärdedel af det belopp, som då bör erläggas, må han, efter ty i 15 § vidare sägs, njuta anstånd med betalning af återstoden, därest han för sagda återstod jämte ränta inom samma tid ställer pant eller borgen, som godkännes af gode männen eller sysslomännen.

14 §.

Har bolagsman brustit i fullgörande af honom åliggande betalningsskyldighet och är han icke enligt 13 § berättigad till anstånd, vare han icke allenast för hvad oguldet och förfallet är jämte ränta däråt utan ock, där uttaxeringen fördelats på särskilda förfallodagar, för hvad å senare förfallodag skolat erläggas underkastad utmätning utan dom eller utslag, då gode männen eller sysslomännen med företeende af rättens ombudsmans bevis om det belopp, för hvilket bolagsmannen på grund af uttaxeringen häftar, hos utmätningsman påkalla utmätning; vare ock bolagsmannen skyldig att på yrkande af gode männen eller sysslomännen afträda sin egendom till konkurs; åliggande det gode männen eller sysslomännen att ofördröjligen mot bolagsmannen vidtaga den åtgärd, som i hvarje fall må anses lämplig.

15 §.

Belopp, för hvilket pant eller borgen blifvit enligt 13 § ställd, skall inbetalas inom sex månader efter den i kungörelsen utsatta förfallodag. Sker det ej, låte sysslomännen ofördröjligen försälja panten å offentlig auktion eller utsöka beloppet hos löftesmannen; vare ock bolagsmannen underkastad sådan påföljd, som i 14 § sägs, där sysslomännen anse nödigt, att sådan påföljd tillämpas.

16 §.

Afträdas hufvudlottägares tillgångar till borgenärers förnöjande, må återvinningstalan, hvarom i 3 kap. konkurslagen stadgas, i bolagsmannens konkurs anställas jämväl af gode männen eller sysslomännen i bolagets konkurs i den ordning 37 § nämnda lag för enskild borgenär föreskrifver; och skall, där sådan talan af dem föres och bolagsmannens konkurs börjats inom natt och år efter det offentlig stämning å bolagets borgenärer utfärdades, tid, som i 36 § samma lag sägs, räknas från den dag, bolagets konkurs började.

17 §.

Hufvudlottägare, hvilken till följd af konkurstillstånd icke underkastats uttaxering enligt 8 eller 9 §, vare ändock skyldig att för en hvar af de lotter i bolaget, han innehar, tillskjuta enahanda belopp, som jämlikt samma §§ blifvit å hvarje lott uttaxeradt; och gälle jämväl i öfrigt om sådan bolagsmans tillskott i tillämpliga delar hvad om uttaxerade tillskott förut är sagdt.

Gode männen eller sysslomännen i bolagets konkurs vare pliktige att, då hufvudlottägare blifvit försatt i konkurs, däri såväl för bolagets konkursbo som å öfrige hufvudlottägares vägnar bevaka hvad förstnämnde bolagsman på grund af sin delaktighet i bolaget är skyldig tillskjuta, samt, intill dess bolagets konkurs blifvit afslutad, uppbära den utdelning, som belöper å berörda tillskott.

18 §.

Af de tillgångar i bolagets konkurs, som kunna återstå sedan alla skulder jämte kostnaderna för boets utredning och konkurssakens

behandling blifvit betalda eller medel därtill afsatta, skola, innan utdelning å lotterna må äga rum, de tillskott återgäldas, som hufvudlottägarne på grund af denna lag erlagt jämte ränta efter sex för hundra om året från betalningsdagarne.

---

19 §.

Genom denna lag upphäfvas:

lagen angående enskild sedelutgifvande banks, bankaktiebolags och sparbanks konkurs den 7 juni 1889 samt

lagen den 18 april 1890 angående ändrad lydelse af 3 § i nyssnämnda lag.

20 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1904.

Råkar bankbolag, som ägt utgifva egna banksedlar, i konkurstillstånd, under det bolaget häftar i betalningsansvar för utgifna sedlar, skola de i 6, 7, 21 och 22 §§ af lagen angående enskild sedelutgifvande banks, bankaktiebolags och sparbanks konkurs den 7 juni 1889 meddelade föreskrifter fortfarande i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Lag

om ändrad lydelse af 8 § i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och prokura.

Härigenom förordnas, att 8 § i lagen den 13 juli 1887 angående handelsregister, firma och prokura skall erhålla följande ändrade lydelse:

8 §.

Hvar, som vill idka handel eller annan näring, med hvars utöfvande följer skyldighet att föra handelsböcker, vare pliktig att till

införande i handelsregistret anmäla det namn, hvarunder han ämnar bedrifva sin rörelse och som han vid därvid förekommande underskrifter ämnar teckna. Sådant namn kallas firma.

I handelsbolag åligger det hvarje bolagsman att ansvara för anmälningsskyldighetens fullgörande.

Från nu stadgade anmälningsskyldighet undantagas fartygsredare och rederier, aktiebolag samt registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, så ock solidariska bankbolag.

Enkelt bolag må, efter ansökning af bolagsmännen, i handelsregistret införas på sätt om handelsbolag är stadgadt; och gälle sedan om det bolag hvad i denna lag finnes angående handelsbolag föreskrifvet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1904.

Lag

angående ändrad lydelse af 55 § i lagen den 28 juni 1895 om handelsbolag och enkla bolag.

Härigenom förordnas, att 55 § i lagen den 28 juni 1895 om handelsbolag och enkla bolag skall erhålla följande ändrade lydelse:

55 §.

Hvad i denna lag är föreskrifvet skall ej äga tillämpning å aktiebolag eller rederier eller solidariska bankbolag.

Ej heller göres genom denna lag ändring i hvad om bolag för verksamhet af visst slag eljest är i lag eller författning särskildt stadgadt.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1904.

STOCKHOLM ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG 1903.